

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ANGLISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

POČÁTKY VÝUKY ANGLICKÉHO JAZYKA NA ČESKÝCH
ŠKOLÁCH: DOBOVÉ UČEBNICE A VÝUKOVÉ METODY PŘED
ROKEM 1945

THE BEGINNINGS OF ENGLISH LANGUAGE TEACHING AT
CZECH SCHOOLS: PERIOD TEXTBOOKS AND TEACHING
METHODS BEFORE 1945

Vedoucí práce: Mgr. Alena Prošková, Ph.D.

Autor práce: Mgr. Jiří Trubka

Studijní obor: uAJL-uCJ

Ročník: 2.

2020

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 29. 7. 2020..... Jiří Trubka

Poděkování:

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí mé diplomové práce Mgr. Aleně Proškové Ph.D. za čas, který věnovala mé práci, za trpělivé a laskavé vedení a za cenné rady a připomínky.

Anotace

Předmětem diplomové práce jsou učebnice anglického jazyka, které byly používány na českých středních školách do roku 1945. Diplomová práce se skládá ze dvou částí – teoretické a analytické. Teoretická část se sestává z popisu výukového prostředí, jenž zahrnuje vývoj české (v rámci monarchie) a posléze československé školské soustavy, zejména s ohledem na vývoj gymnázií, reálných gymnázií a obchodních škol na kterých se angličtina ve zkoumaném období vyučovala. Teoretická část se dále zabývá vybranými metodickými koncepcemi ve výuce cizích jazyků a teorií učebnic. Praktická část obsahuje analýzu několika vybraných učebnic angličtiny určených pro jednotlivé ročníky středních škol. Výběr učebnic byl proveden v návaznosti na důležité školské reformy, které měnily podobu školské soustavy.

Klíčová slova: angličtina, dobové učebnice anglického jazyka, cizí jazyky, výuka cizích jazyků, československé školství, 1847-1948, metody výuky cizích jazyků

Abstract

This diploma thesis deals with English textbooks used at Czech higher secondary schools in the era till 1948. The diploma thesis is composed of two parts – the theoretical and the analytical part. The theoretical part consists in a description of the educational environment, including development of the Czech education system (in the monarchy) and czechoslovak educational systém, with regard to the development of grammar schools (gymnázium) and bussiness schools (obchodní akademie), which is a specific type of secondary school where the English language was taught.

The practical part concerns the analysis of chosen English textbooks intended for individual high school years. The selection was made with regard to the education reforms, which changed the school system.

Keywords: English language, textbooks, foreign languages, foreign language teaching, Czechoslovak education system, 1847-1948, methods of foreign language teaching

Obsah

Obsah	6
Úvod	7
I. Teoretická část	
1. Školství před rokem 1918	10
1.1. Historický kontext.....	10
1.2. Rostoucí vliv angličtiny na českou kulturu v 19. století.....	12
1.3. Výuka angličtiny v období 1847-1918	13
1.3.1. Počátky výuky angličtiny na českých veřejných školách.....	15
2. Školství v letech 1918-1939.....	17
2.1. Školství střední.....	18
2.1.1. Hodinové dotace anglického jazyka na středních školách v letech 1918-1939.....	18
2.2. Školství odborné.....	26
2.3. Vybraní autoři učebnic v letech 1918-1939.....	30
3. Školství v letech 1939-1945.....	31
4. Školství v letech 1945-1948.....	33
5. Výukové metody.....	36
5.1. Historický vývoj metod.....	38
5.1.1 Gramaticko-překládová metoda.....	38
5.1.2 Reformní hnutí a metoda přímá.....	39
5.1.3. Zprostředkovací metoda.....	40
6. Učebnice	43
6.1. Výzkum učebnic.....	45
6.2. Učebnice a jejich vztah ke kurikulu.....	48
6.3. Učebnice – didaktický prostředek a text.....	48
6.4. Učebnice cizích jazyků.....	49
II. Aplikační část	
7. Představení korpusu a metodologie analýzy zkoumaných učebnic.....	53
Použitá literatura.....	82
Přílohy.....	87

Úvod

Nedílnou součástí výuky cizích jazyků jsou učebnice cizího jazyka, které užívají jak učitelé, tak i žáci, čímž bezesporu ovlivňují přístup žáků k učivu ve výuce cizího jazyka, ať se jedná o úspěšného studenta či nikoliv. Diplomová práce pohlíží diachronním přístupem na problematiku učebnic. Cílem textu bylo zmapování vývoje výuky angličtiny od jejího vstupu do veřejných škol až do roku 1948 za pomoci znalosti dobového sociokulturního kontextu, užívaných metod a učebnic, což je metoda směřující ke komplexní analýze a hodnocení učebnic (cizího) jazyka současných i dříve vydaných.

Text této práce je složen ze dvou částí, teoretické a praktické. Obsahem teoretických kapitol byl popis výukového prostředí ve zkoumaném období do roku 1948, obsahující nástin popisu vývoje českého a československého školství, před vznikem československé republiky, během jejích prvních dvaceti let, válečných let a následné tři roky do roku 1948.

Jedním z cílů bylo zjistit, jaké podmínky byly přítomny výuce angličtiny a na jakých typech škol byla vyučována. Vzhledem k příslušnosti českých zemí k monarchii a velkému počtu německy mluvících obyvatel v novém státě, byla němčina povinným cizím jazykem na školách s českým (československým) jazykem vyučovacím.

Angličtina byla například s francouzštinou „dalším živým jazykem“ a své postavení si musela postupně vydobýt, avšak ve sledovaném období nikdy nedosáhla postavení francouzštiny a později ruštiny. S pozdním nástupem výuky angličtiny souvisí i pozdní rozvoj výuky angličtiny a jejího vysokoškolského studia a výzkumu.

Z důvodu zaměření našeho zkoumání na středoškolské vzdělávání, je brán primárně ohled na vývoj gymnaziálního vzdělávání, obchodních akademií a reálků. Teoretická část se kromě výše zmíněného zabývá i obecnou teorií učebnic se zřetelem na specifika učebnic cizích jazyků. Současně se zaměřujeme na metodologické koncepce, jež mohly ovlivnit publikované učebnice cizích jazyků ve zkoumané éře.

Druhá, praktická část sestává z analýzy vybraných učebnic anglického jazyka, jež byly používány na středních školách. Zkoumané období jsme v teoretické části rozdělili do 4 etap, dle nejvýraznějších společenských změn a politických uspořádání, které se promítly do školských změn.

V prvním zkoumaném období 1847-1918 se nám podařilo dohledat k analýze mluvnici Jakuba Malého *Rukověť anglického jazyka* z roku 1870. V období 1918-1939

jsme zkoumali Krupičkovy učebnice. Dalšími zkoumanými učebnicemi byly Vymětalovy z období 1940-1948, obsahující vyjma základních učebnic i doplňkové materiály. V jednotlivých učebnicích byla zkoumána struktura lekcí a užitá výuková metoda.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Školství před rokem 1918

1.1. Historický kontext

Školství a školská soustava se na našem území vyvíjí po mnoho století, dlouhodobě měla největší podíl na vzdělávání katolická církev. Ke změnám, byť postupným, docházelo od konce 18. století díky osvícenství. Osvícenští panovníci zaváděli mnoho reforem i v oblasti školství. V druhé polovině 18. století vznikla novodobá školská soustava díky Marii Terezii. Postupně byly zřizovány nové školy a tím vzniká základ pro dnešní školní soustavu. Obce a místní šlechta je také financovaly. Žáci se zde učili číst psát a počítat. Pokud bylo možno, byly vyděleny dívčí a chlapecké třídy a bylo vyučováno v mateřském jazyce. Praxe však byla často odlišná. Školy hlavní, další stupeň, se nacházely v krajských městech a byly financovány státem. Nově se žáci vzdělávali v kreslení, slohu, latině atd... Výuka byla v němčině. Absolventi mohli posléze pokračovat na gymnázia, a i na univerzity (Peprník, s. 1-7).

Revoluční rok 1848 je další důležitým datem v dějinách školství. Bylo zřízeno Ministerstvo kultu a vyučování, pod něž spadalo střední a vysoké školství, dále umělecké a vědecké instituce a záležitosti církevní a náboženské. V roce 1869 vstoupil v platnost nový říšský školní zákon, který zavedl povinnou osmiletou školní docházku. V návaznosti byly zřizovány nové školy a vrostla dostupnost vzdělání.

Jak píše Peprník v textu *English and the Czechs* (Peprník, s. 11-17) školství v každé epoše je ovlivněno socio-kulturním kontextem. Počátky výuky anglického jazyka jsou nedohledatelné. Neví se, zdali se princezna Anna, dcera krále Jana Lucemburského, manželka krále Richarda II. učila anglicky a angličtinu po osmiletém manželství ovládala. Jak dále píše Peprník, kladně byla hodnocena její latina. Latina byla i dorozumívacím jazykem českých studentů v Anglii, kteří chtěli získat Wycliffovy spisy. Delegace Lva z Rožmitálu z roku 1465 taktéž užívala latinu, přičemž její člen Šašek z Bířkova údajně píše, že tamní jazyk nestojí za zmínku, přičemž až devatenáctého století byli Angličané kromě Prahy ojedinělým úkazem (Peprník, s. 11-17).

Peprník ve své práci zmiňuje malé množství obyvatel Britských ostrovů a Irska na českém území. V této části se zabýváme vybranou britskou šlechtou na českém území,

protože je velmi pravděpodobné, že se její příslušníci dorozumívali anglicky a na jejich panstvích se české obyvatelstvo mohlo s angličtinou setkat.

Informace o podobě výuky angličtiny na našem území v tomto období se nám nepodařilo dohledat

Důležitým zdrojem byla publikace *Britská šlechta v Českých zemích* Renaty Košťálové z roku 2018.

Mnoho těchto rodů získalo svá panství za své služby ve prospěch Habsburské a Lotrinsko-habsburské koruny. Většina těchto rodů byla katolického vyznání a přišla na naše území v době třicetileté války. Velké množství rodů získalo svá území po druhé vlně konfiskací spojené s vraždou Albrechta z Valdštejna roku 1634. Tyto rody byly podporovatelé Habsburků, protože samy byly utlačovány Oliverem Cromwellem, Oranžskými nebo Hannoverskou dynastií. Posléze po válečnicích přicházejí i úředníci, politici, diplomaté, lékaři, vysokoškolští pedagogové nebo církevní hodnostáři.

Prvním anglickým rodem, o kterém se zmíníme jsou Butlerové z Clonebough. Tento rod působil na českém území mezi léty 1634-1810 (Košťálová, 2018, s. 33). Druhým rodem byli Deverouxové působící v českých zemích mezi 1635-1651. Walter Devourox zemřel v roce 1639 a podílel se na vraždě Albecha z Valdštejna a je označován za bezprostředního Valdštejnova vraha. Císař mu udělil statky Trčků z Lípy: Krchleby s tvrzí, Chlum s pustým hradem, tvrz Dobrovítov a mnoho dalších. (Košťálová, 2018, s. 35). Dalším rodem působícím na našem území byli Jenisonové z Walworthu 1842-1935. Starší rodová linie působila na Tábořsku, mladší na Kroměřížsku. (Košťálová, 2018, s. 37). Parishove ze Senftenberka působí na našem území od roku 1815. Rodová panství byla následující Brandýs nad Orlicí 1869-1914, Helvíkovice 1815-1948 a od 1993 – dosud, Litice nad Orlicí 1815-1948, 1993 - dosud (Košťálová, 2018 s. 40).

Druhou skupinou jsou Irské rody. Jedním z rodů byli Bradyové z Loughtee působili mezi 1768-1827. (Košťálová, 2018, s. 53). Druhým irským rodem byli Browneové z Camusu a Monte Annia (1729-1803). (Košťálová, 2018, s. 68). Dalšími irskými rody byli Conwayové z Waterfortu (1672-1740), Enisové z Atteru (1644-1874), Kavanaghové (1727-1801). Další rodem byli Mac-Nevenové O'Kelly z Aghrimu (1743-1813). William Mac-Neven se stal děkanem lékařské fakulty a osobním lékařem Marie Terezie. Smithové z Balroe (1766-1783). Významným lékařem byl Jakub Smith z Balroe (1695-1744), který byl osobním lékařem Karla VI. nebo rektorem Univerzity Karlovy. Další rodem byli Stommové (1667-1895), Taaffeové působili na našem území

v letech 1700-1937. Ludvík Patrik (1791-1855) působil ve Višňové u Znojma a byl rektorem vídeňské univerzity. (Košťálová, 2018, s. 166).

Předpokládáme, že přítomnost anglofonní šlechty na našem území souvisí i s postupným prolínáním obou kultur, ačkoliv pouze ve velmi omezené míře ve srovnání s vlivem kultur sousedních zemí a kultury francouzské.

1.2. Rostoucí vliv angličtiny na českou kulturu v 19. století

Jak bylo zmíněno výše, angličtina se začala etablovat do českého výukového prostředí v polovině devatenáctém století.

Jednou o oblastí v rámci, nichž anglický jazyk a kultura pronikal na naše území je literatura. Překlady anglické literatury ve zkoumané epoše se zabýval například Bohuslav Mánek v textu *Počátky české kritiky uměleckých překladů z angličtiny v devatenáctém století: od recenzí k teorii*. Nejvíce byla překládána Shakespearova dramata a Byronova poezie. Shakespearova díla byla nejdříve překládána zjednodušeně a prozaickým, jako Makbet Karla Hynka Tháma z roku 1786. Roku 1835 byl inscenován první veršovaný překlad z anglického originálu Krále Lear, aneb Nevděčnost dětenská J. K. Tyla (Pánek, s.12).

Z českých autorů 19. století byli anglickou literaturou ovlivněni Josef Jungmann nebo Jakub Arbes, kteří měli angličtinu a anglickou literaturu v oblibě, což dokládá například Arbesovo pokřtění syna na Edgara, na Poeovu počest a překlady jeho děl.¹ Poe byl pro Arbese podmětem k tvorbě a inspirací, což nejlépe vystihuje následující:

”Arbes totiž píše povídku na motivy jeho života, do jejíhož středu stává samotného spisovatele. Příběh se točí kolem vzniku básně The Raven a je v podstatě variací na Poeovu Filosofii básnické skladby. Arbes je v podstatě Poem. Stejně tak jako on v textu vysvětlujícím vznik básně předkládá povídku na hranici fikce a skutečnosti, se čtenářem si hraje, odpověď nechává na něm samotném a píše mezi řádky. Důležité je, že jak Arbes, tak Neruda vnímají Poeta jako romantického hrdinu, jehož genius se nemohl vzhledem k nešťastnému osudu způsobenému soudobou společností projevit.”²

¹ NOVÁK, Jan Václav a Arne NOVÁK. *Stručné dějiny literatury české*. Olomouc: Promberger, 1910.

² č. 1, 1/1. 2 ARBES, J. Poe a jeho básně Havran. *Květy*. 1871, roč. 6, č. 7, s. 52-54; č. 8, s. 60-62; č. 9, s. 68-70; č. 10, s. 75-78.)

Jinak chápal dílo a život Poea Jiří Karásek ze Lvovic, jenž autora redukuje na realistického pozorovatele každodennosti, kterou posléze dekadentně mysticky prezentuje (Selner, s. 7).³

Výše zmíněný Jungmann mezi léty 1800 a 1804 přeložil Miltonův *Ztracený ráj*. *Ztracený ráj* byl prvním Jungmannovým velkým dílem a první velkou česky psanou básní ve verších. Vyšší sloh tohoto díla a jeho básnická forma by měly být schopny nést buditelské myšlenky. Vyjma *Ztraceného ráje* překládá Jungmann i anglické básníky Johna Drydena nebo Alexandra Popea (Janů, s. 10)

Osobní zkušenost – pobyt ve Skotsku měl Jan Karafiát, který po krátké vikářské praxi v Roudnici v Reformované církvi studoval v Edinburghu na koleji Svobodné skotské církve. Studium hradila Skotská svobodná reformovaná církev.

Fakt, že anglický jazyk neměl ještě v 19. století silné postavení dokazuje nekodifikovaná forma jména Anglie. Z děl Erbena, Havlíčka či Tyla je užíváno Angličan (přes moře do Angličan) nebo kabát z Angličan. Pojem „Anglicko“ se vyskytuje například u Sládka. Obyvatel Anglie byl nazýván „Anglik“ u Svatopluka Čecha (Peprník, s. 11-17).

Josef Václav Frič je autorem prvního záznamu o výuce angličtiny. Poprvé navštívil Anglii v sedmnácti letech a vzpomínal na problém s výslovností jména Brown [bru: n], přičemž vrátný rozuměl „místnost“. Sám užíval v roce 1847 německou učebnici anglického jazyka. Jeho mladší bratr Antonín byl však později schopen hovořit s kapitánem na lodi, když cestoval na světovou výstavu v roce 1857. Vyjma bratří Fričů nebyly cesty do Anglie běžné. Navštívil ji profesor Anton Springer, nebo český exulant Adolf Straka, který následně vydal v roce 1863 v Praze anglickou gramatiku (Peprník, s. 11-17).

1.3. Výuka angličtiny v období 1847-1918

V této části budeme vycházet z Peprníkovy informace, že roku 1847 používal Frič německou učebnici anglického jazyka. Od tohoto roku budeme datovat první etapu výuky anglického jazyka na českém území.

³ Vlivu Poea na českou literaturu se věnoval například v diplomové práci *Překlady básní E. A. Poea v kontextu české literatury* Ondřej Selner. SELNER, Ondřej. *Překlady básní E. A. Poea v kontextu české literatury*. České Budějovice, 2015. DIPLOMOVÁ PRÁCE. JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. Vedoucí práce Prof. PaedDr. Vladimír Papoušek, CSc.

Důležitými postavami byli učitelé angličtiny, kteří se jí naučili samostudiem či v emigraci. Učitelé angličtiny v druhé polovině 19. století mohou být rozděleni do dvou skupin. Do první skupiny jsou řazeni Češi v USA, kteří se naučili anglicky neznámým způsobem a posléze publikovali učebnice. Mezi takové řadíme slovníky a učebnice Karla Jonáše nebo Antonína Zdrůbka. Druhou skupinou jsou Češi v domovině, kam je řazen Jakub Malý.

Adolf William Straka se narodil roku 1825 v Krabčicích a zemřel v Londýně roku 1872. Straka studoval teologii na universitě v Lipsku. Později se vrátil do Prahy, kde byl politicky aktivní. Následně se vrátil do Lipska a v Praze byl in contumaciam odsouzen ke smrti. Posléze utekl do Londýna a učil tam latinu, němčinu a řečtinu a později působil na univerzitě. Roku 1861 se stal britským občanem a trávil prázdniny ve vlasti. Je autorem *Mluvnice anglické* z roku 1862.

Jakub Josef Dominik Malý se narodil roku 1811 v Praze, kde i v roce 1885 zemřel. Malý studoval filozofii a práva. Jazykové zkušenosti získal při spolupráci s Jungmannem na česko-německého slovníku. Dále působil jako redaktor v mnoha časopisech. Je autorem knih o historii Ameriky, češtině nebo o Napoleonovi. Jako učitel angličtiny, češtiny a francouzštiny působil v pražských šlechtických rodinách. V literární kritice se stavěl proti Máchovi a Májovcům. Z hlediska našeho tématu je významná jeho publikace *Rukověť anglického jazyka* z roku 1870. (Podrobněji viz Jaroslav Vlček, *Kapitoly z dějin české literatury*, Praha 1952 a *Lexikon české literatury* 3, Praha 2000). Dodatky k textu skládající se z Idiotismů, přísloví a pořekadel se týkají ústní komunikace.

Druhým zástupcem je Sládkova *Průpravná mluvnice anglického jazyka* z let 1872 a 1875. Josef Václav Sládek se narodil roku 1845 ve Zbirohu, kde v roce 1912 zemřel. Sládek v jeho devatenácti letech přivedl k angličtině přítel Václav z Kounic. Po třech letech již překládá Byrona. Roku 1871 se stal na Československé obchodní akademii v Praze profesorem. Prvním českým lektorem angličtiny na univerzitě se stal roku 1883. Je autorem *Průpravné mluvnice anglického jazyka* z roku 1872 a *Anglické čítanky* z 1875. Překvapivé je, že se autor nezmiňuje o svých pobytech v Americe. V publikaci se vyskytuje dnes neužívaná terminologie jako "souminulý a dávnominulý čas". Sládek jako pedagog ovlivnil například Antonína Klášterského, pozdějšího Shakespearova překladatele (Peprník, s. 1-9).

Učebné listy jazyka anglického pro samouky (English Self-Taught, 1886-89) autora Václava Emanuela Mourka, profesora germanistiky jsou dalším příkladem. Mourek v

úvodu zdůrazňuje velikost anglické literatury, přičemž předvídá vzrůstající význam Ameriky. Ačkoliv byla jeho manželka Skotka, Británii příliš nenavštěvoval. Jako student měl vytvořit kopii Dalimilovy kroniky v Oxfordu a dále navštívil Glasgow, kdy byl jako host na výročí univerzity (Peprník, s. 1-9).

V období mezi léty 1890 a 1918 tvořil učebnice i Václav A. Jung, jenž měl desetiletou zkušenost z USA. Václav Alois Jung se narodil roku 1858 v Městské Habrová a zemřel v roce 1927, než se stal lektorem na univerzitě po Sládkovi, žil ve Spojených státech. Vyjma pedagogické činnosti působil jako překladatel, například Byronův či Wildův. Svě vrcholné dílo, česko-anglický slovník však nedokončil. Torzo přepracoval kolektiv následovníků a vydal v roce 1933 (Peprník, s. 1-7). Vytvořil mimo jiných Učebnici jazyka anglického z roku 1909.

České exulanty v Americe zastupuje Charles Jonas (Karel Jonáš), jenž se narodil roku 1840 v Malešově a zemřel roku 1896 v Crefeldu. S jeho jménem jsou spjaty začátky pravopisu a mluvnice určené československé mládeži v Americe z roku 1864. Působil i v redakcích tamních krajáncích časopisů. Posléze se stal poslancem za Wisconsin a byl jmenován americkým konzulem v Praze.

Denní studium angličtiny na univerzitě v Praze začalo jmenováním Viléma Mathesia v roce 1916 a v Brně roku 1919.

V předchozí části byl shrnut kontext a významné osobnosti. V následující podkapitole budou představeny vybrané typy středních škol, na nichž se anglický jazyk ve zkoumaném období poprvé začal vyučovat.

1.3.1. Počátky výuky angličtiny na českých veřejných školách

Živé jazyky byly často v protikladu k jazykům klasickým, jež představovaly tradiční vzdělávání, které přetrvalo z církevních středověkých škol, přes rakouské školství, a i po roce 1918 na klasických gymnáziích. Na klasických gymnáziích byla vyučována řečtina a latina a student mohl bez doplňujících zkoušek pokračovat na univerzitu. Rozvoj výuky živých jazyků je zapříčiněn například obchodními potřebami s okolními státy, větší možností cestovat či nutností reálného a obchodního vzdělání.

Druhým typem byla reálná škola, též reálka. Byl to druh školy spíše zaměřený na živé jazyky a přírodovědní obory umožňující následnou práci v obchodě, v průmyslu či mezinárodní sféře. Vyjma německého, anglického či francouzského jazyka byl

vyučován i jazyk maďarský, srbský, polský či italský, což byly jazyky národnostních menšin. Nejen díky tomu rostla obliba reálek.

Studium na reálce bylo od roku 1851 šestileté, skládající se z tříleté nižší reálky a tříleté vyšší reálky. Od roku 1868 bylo studium sedmileté rozdělené na čtyřletou nižší reálku a tříletou vyšší reálku. Po Exner-Bonitzově reformě se reálky staly středními školami a staly se alternativou ke gymnáziím (Prošková, 39.)

Maturitní zkouška se mohla na tomto typu školu skládat od roku 1869 a studenti mohli pokračovat na techniky; studium na univerzitě nebylo možné až do roku 1904 s podmínkou dodatečných zkoušek z filozofické propedeutiky, latiny a řečtiny. V českých zemích existovalo ve školním roce 1917/1918 celkem 43 reálek s českým jazykem vyučovacím, z toho 30 v Čechách, 13 na Moravě, ve Slezsku nebyla žádná (Reálka. *Wikipedia* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Re%C3%A1lka>).

Posléze vznikl další typ střední školy, jenž stál mezi výše dvěma zmíněnými. Jednalo se o reálné gymnázium, na kterém bylo studentům umožněno zvolit si mezi některými živými jazyky, jež odlišovali gymnaziální a reálnou větev (Prošková, s. 40).

Jedním z faktorů mající klíčovou roli pro výuku anglického jazyka byl vztah českého a německého jazyka. V roce 1866, v návaznosti na zákon o zrovnoprávnění zemských jazyků, byly školy rozděleny dle hlavního jazyka vyučování a omezeno bylo dvojjazyčné česko-německé vyučování. Německý jazyk přestal být jazykem vyučovacím až po roce 1918 (Prošková, s. 41.).

2. Školství v letech 1918-1939

Konec první světové války s sebou nepřinesl jen mír, ale i osamocení pro mnohé země včetně Československa. V kontextu války považuji za zajímavé zmínit, že vznikaly učebnice pro československé vojenské jednotky v I. světové válce. Můžeme sem zařadit Cyrilla Nebušku a jeho *Základy anglické konveršace pro československé vojsko na Rusi*, jež byly vydány informačně-osvětovým odborem česko-slovenského vojska na Rusi, které vyšly roku 1920.

Již od prvopočátku byly snahy o reformu nejen střední školy. Považuji za vhodné zabývat se, byť okrajově, i změnami v úpravě obecné školy, protože ovlivňují námi zkoumanou oblast. Návrhy na nové zákony a zákony samotné mají vliv na podobu střední školy a ukazují, jak rychlé a jak moc zásadní změny se udály.

Až roku 1927 byly v předběžném znění vydány nové osnovy zahrnující všechny předměty, přičemž až roku 1930 byly dočasně, na tři roky, vydány osnovy pro obecné školství v zemích Českých, Moravskoslezských a na Slovensku. V poválečných letech se také řešil problém menšinových škol, to znamená, pokud v některé obci převažovali českoslovenští státní příslušníci s jiným mateřským jazykem než československým, musel stát těmto žákům umožnit vzdělání ve vlastní řeči. Již 3. dubna 1919 byl Národním shromážděním odsouhlasen zákon o školách národních a soukromých ústavech vyučovacích v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díky tomuto "Metelkovu" (autor zákona) zákonu vznikly již v roce 1919 mnohé obecné, měšťanské i střední školy.⁴

Nejvyšší orgánem zabývajícím se školskou oblastí bylo Ministerstvo školství a národní osvěty. Výjimkou byly zemědělské školy spadající pod Ministerstvo zemědělství. Druhou výjimkou byly učňovské školy, jež byly v kompetenci zemské politické správy. Učňovské školy byly zařazeny pod MŠNO roku 1925 zákonem č. 25/1925 Sb.

⁴ MŠMT OD ROKU 1848 DO SOUČASNOSTI. *Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/165-let-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy>

2.1. Školství střední

Než přistoupíme k popisu školství a jeho vývoji v meziválečném období, budou uvedeny nejčastější typy středních škol v tomto období.

Gymnáziem, též gymnasiem, se označuje střední škola v některých částech Evropy. V Řecku jím byly označovány prostory, pro vzdělávání mladých mužů, po tělesné a duševní stránce. Řecké slovo gymnasium je odvozeno od slova gymnos znamenající nahý. Žáci při určitých částech výuky nepoužívali oděv. Ve francouzštině (gymnase) a angličtině (gymnasium) toto slovo označuje tělocvičnu. První dva roky klasického lycea, na kterém jsou studovány klasické jazyky nebo moderní jazyky se označují gymnázium v Itálii. Tříletá polská gymnázia byla podobná druhému stupni českých základních škol.

Reálky, druhý typ střední školy, byly po první světové válce přeměněny na reálná gymnázia, přičemž tento proces začal už dříve a skončil zrušením reálek v roce 1948. (Reálka. *Wikipedia* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Re%C3%A1lka>).

Třetím typem bylo Reálné gymnázium, německy Realgymnasium. Jednalo se o kompromisní typ školy mezi klasickým gymnáziem a reálkou. První takovým gymnáziem se roku 1862 stalo to táborské. Ve školním roce 1917/1918 bylo v českých zemích celkem 35 reálných gymnázií s češtinou jako vyučovacím jazykem, z toho 24 v Čechách, 10 na Moravě. Ve Slezsku žádná nebyla.

Dalším typ, reformní reálné gymnázium, byl v roce 1908 zaveden v Rakousku-Uhersku. Tento typ kombinoval nižší reálku a vyšší stupeň, jenž byl humanitně orientován. Tento typ nebyl hojně rozšířen a němčina byla vyučovacím jazykem. (Reálné gymnázium. *Wikipedia* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Re%C3%A1ln%C3%A9_gymn%C3%A1zium).

2.1.1. Hodinové dotace anglického jazyka na středních školách v letech 1918-1939

Nyní přistoupíme k popisu vývoje středního školství v meziválečném období a s ním spjatými významnými reformátory. Nejvíce návrhů reforem školství po roce 1918 se týkalo středního školství. Reformní snahy se však datují již do doby obrozenecké a

velmi časté byly před první světovou válkou. Většina návrhů však nebyla zrealizována. Významnými teoretiky v tomto období byli Otakar Kádner⁵ a Bohumil Byžovský⁶.

Místo důkladných reforem ministerstvo školství a osvěty přistoupilo jen k několika málo reformním návrhům, jak se můžeme dočíst v Kádnerově publikaci. Na přechodnou dobu byla osnova gymnázií pro živý (cizí) jazyk upravena následovně, počet hodin cizího živého jazyka nebyl pozměněn.

Gymnázia 1919-20	
Ročník	Počet hodin
I.	3
II.	4
III.	3
IV.	3
V.	3
VI.	3
VII.	3
VIII.	2
celkem	24

Třída	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Celkem
náboženství	2	2	2	1	1	—	—	—	8
jazyk vyučov.	5	4	5	5	5	4	5	4	29
" latin.	6	6	6	6	5	6	5	5	45
" řecký	—	—	5	4	5	5	4	5	28
dějepis	—	2	2	2	4	3	3	4	20
zeměpis	2	2	2	2	1	1	1	4	11 ³⁵⁷
matematika	4	3	3	3	5	5	3	2	24
přírodopis	2	2	—	—	2	2	—	—	6
chemie	—	—	—	—	2	2	2	2	12
fysika	—	—	2	2	—	—	4	4	12
filosof. proped.	—	—	—	—	—	—	2	2	4
kreslení	5	5	2	2	—	—	—	—	10
psaní	1	—	—	—	—	—	—	—	1
tělocvik	2	2	2	2	2	2	2	2	16
jaz. živý (cizí)	3	4	3	3	3	3	3	2	24
Celkem	30	30	32	32	31	31	32	32	250

(Kádner, s. 87).

Podobné změny se udály od školního roku 1919-20 také na reálkách, kde kromě francouzštiny byl vyučován i druhý živý jazyk. Druhým živým jazykem byla němčina, na německých školách se jednalo o češtinu nebo angličtinu. Ve Slezsku byla situace

⁵ Otakar Kádner, jehož publikace byly cenným zdrojem informací pro tuto práci nejen v oblasti středního školství, se narodil roku 1870 a pocházel z učitelské vlastenecké rodiny. Studoval na pražské univerzitě klasickou filologii a následně učil na reálném gymnáziu v Praze ve Spálené ulici a posléze působil jako profesor v Roudnici, kde i publikoval. Po působení v dalších městech byl jmenován roku 1907 docentem na pražské univerzitě, kde vyučoval a působil v redakci *Pedagogických rozhledů*. Vyjma předešlého byl například i ředitelem Československého ústavu J. A. Komenského, jenž byl experimentálně zaměřený. Byl zastáncem výrazných školských reforem, protože tehdejší, nejen střední škola, byla postavena na rakouské tradici. Zastával přesvědčení, že tehdejší stav neodpovídá poválečné společnosti a jejím potřebám. Kádner kritizoval: přetížení žactva, počet vyučovacích hodin, významný nárůst obsahu učebnic, zavádění nových disciplín.... V této části reformy zahrnující rozdělení na typy škol, počet hodin v jednotlivých třídách a předmětech Kádner apeloval na stránku reformy obsahující řešení nedostatku učebnic ve školách nebo zastaralost učebních metod či personálie. Je autorem *Dějiny pedagogiky, Vývoje a dnešní soustavy školství a Základů obecné pedagogiky*. Zemřel v Poděbradech roku 1936. Otakar Kádner. *Katedra filozofie MUNI: Slovník českých filosofů* [online]. [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/kadner.html>

⁶ Bohumil Byžovský se narodil roku 1880 a byl českým matematikem a didaktikem. Po studiu na akademickém gymnáziu studoval v Praze matematiku a fyziku. Po studii působil jako středoškolský učitel v Kutné Hoře, v Praze nebo na Kladně. Roku 1909 se habilitoval na univerzitě a od 1910 působil na České vysoké škole technické v Praze. V pozdějších letech byl děkanem Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy a jejím rektorem. Zemřel roku 1969 v Jindřichově Hradci. Jeho reformní návrhy nebyly realizovány

jiná, kde byl povinně druhý zemský jazyk v I.-IV. třídě, možná byla alternativa francouzštiny nebo angličtiny. Osnovy jednotlivých předmětů byly podobné gymnaziálním.

Reálky	
Ročník	Počet hodin
I.	4
II.	4
III.	3
IV.	3
V.	3
VI.	3
VII.	2/3
celkem	22/23

Třída	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Celkem
náboženství	2	2	2	1	1	—	—	8
jazyk vyučov.	6	4	4	3	4	3	4	28
franština	—	4	4	4	4	3	3	22
dějepis	2	2	2	2	3	2	3	17
zeměpis	2	2	2	2	1	1	—	10 ³⁰¹
fysika	—	—	3	2	—	4	4	13
matematika	4	3	3	4	4	4	5	27
přírodopis	2	2	—	3	3	3	—	9
chemie	—	—	—	3	2	3	3	12
desk. geom.	—	2	2	3	3	3	3 (2)	16(15)
propedeutika	—	—	—	—	—	—	—	2
kreslení	4	4	4	3	3	2	3	23
psaní	1	—	—	—	—	—	—	1
tělocvik	2	2	2	2	2	2	2	14
2. jaz. živý	4	4	3	3	3	3	2(3)	22(25)
Celkem	29	31	31	33	33	33	34	224

(Kádner, s. 89)

Jedním z typů gymnázií byla reálná gymnázia A, kde byla od školního roku 1919-20 možnost volby mezi francouzštinou a angličtinou, hodinová dotace byla totožná. Rozdíl od “klasického“ gymnázia byl jen v tom, že 28 hodin řečtiny bylo nahrazeno 23 hodinami pro francouzštinu a 5 hodinami pro deskriptivu.

Reálná gymnázia A	
Ročník	Počet hodin
III.	4
IV.	4
V.	5
VI.	4
VII.	3
VIII.	3
celkem	23

Třída	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Celkem
náboženství	2	2	2	1	1	—	—	—	8
jazyk vyučov.	5	4	3	3	3	4	3	4	29
„ latin.	6	6	6	6	5	6	4	6	45
„ franc. (angl.)	—	—	4	4	5	4	3	3	25
zeměpis	2	2	2	2	1	1	1	1	20
dějepis	—	2	2	2	4	3	3	—	11 ³⁰³
matematika	4	3	3	3	3	3	3	2	24
deskrip. geom.	—	—	—	—	—	2	2	1	5
přírodopis	2	2	—	2	2	2	2	2	12
chemie	—	—	—	2	2	2	—	—	6
fysika	—	—	2	2	—	—	4	4	12
filosof. proped.	—	—	—	—	—	—	2	2	4
kreslení	3	3	2	2	—	—	—	—	10
psaní	1	—	—	—	—	—	—	—	1
tělocvik	2	2	2	2	2	2	2	2	16
druhý jaz. živý	5	4	3	3	3	3	3	2	24
Celkem	50	50	51	52	51	52	52	52	250

(Kádner, s. 90)

Dalším typem je reformní gymnázium typu B, které mělo povinně latinský jazyk, vyučovací jazyk, francouzský jazyk a dále druhý živý jazyk, více v tabulce. Osnova tohoto gymnaziálního typu byla podobná té gymnaziální a té reálně gymnaziální (Kádner, s. 91) Tento typ byl hojně rozšířen v národnostně smíšených městech, jako byla Jihlava, Liberec či Znojmo. Výše zmíněný typ střední školy byl dle Kádnera rozšířen hlavně v městech, kde nebyla zřízena gymnázia i reálky (Kádner, s. 92).

Reformní gymnázia typ B	
Ročník	Počet hodin
V.	3
VI.	3
VII.	2
VIII.	2
celkem	10

	Tř. V.	VI.	VII.	VIII.	Celkem
náboženství	1	—	—	—	1
jazyk vyučovací	5	5	4	5	13
" latinský	7	8	8	7	30
" francouzský	5	5	5	5	12
dějepis	2	3	3	} 3	5 ³⁶⁴
zeměpis	1	1	1		2
matematika	5	5	5	2	11
přírodopis	2	2	2	2	8
chemie	2	2	—	—	4
fysika	—	—	5	4	7
filosofická propedeutika	—	—	—	5	5
deskriptiva	—	—	2	2	4
kreslení	2	2	—	—	4
tělocvik	2	2	2	2	8
druhý živý jazyk	5	5	2	2	10
Celkem	51	52	53	55	129

(Kádner, s. 91)

Jedním z typů střední školy v meziválečném období byla lycea. Ta měla dočasně nové osnovy. Pro ta, s českým vyučovacím jazykem byly osnovy následující: jazyk český, jazyk francouzský a jazyk německý (Kádner, s. 92). Německý jazyk se stal poprvé nepovinným a mohl být nahrazen jiným živým jazykem, buď západoevropským nebo slovanským. Pokud byl od prvního ročníku povinný francouzský jazyk, byl pak jazyk německý povinný od III. ročníku. Namísto něho stal se jiný cizí jazyk nepovinný (Kádner, s. 93).

	Tř. I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Celkem
Náboženství	2	2	2	1	—	—	7
jazyk český	5	5	5	4	5	5	29
" francouzský	—	—	5	4	5	5	16
dějepis	2	2	2	5	2	3	14
zeměpis	2	2	2	2	2	1	11
matematika	4	5	5	5	5	5	19
přírodopis	2	2	—	} 3	2	2	8
chemie	—	—	—		2	2	7
fysika	—	—	2	2	2	2	8
vychovatelství	—	—	—	—	—	2	2
kreslení a rýsování	3	4	2	2	2	2	15
krasopis	1	—	—	—	—	—	1
tělocvik	2	2	2	2	2	2	12
jazyk německý	4	4	5	5	5	3	20
Celkem	27	26	28	29	29	30	169

(Kádner, s. 92)

Pro lycea s německým vyučovacím jazykem platila jiná osnova. Vyjma francouzského jazyka se vyučoval i jazyk anglický. (Kádner, s. 92). Na tomto typu

školy, byla čeština nepovinná, přičemž mohla být povinná od IV. třídy namísto angličtiny, která byla v té situaci nepovinnou (Kádner, s. 93).

Kádner hodnotí tyto dočasné osnovy jako vhodné, bohužel ale došlo roku 1921 ministerským výnosem k jejich zrušení, což Kádner silně kritizoval. Ministerstvo se snažilo změnit lycea na reálná gymnázia o osmi třídách nebo v reformní reálná gymnázia. Tehdejší vláda nechtěla šestitřídní lycea rozšiřovat o další třídy. Ústup lyceí byl dovršen jejich zrušením výnosem z 31. října 1922 s platností od školního roku 1923-24. Nadále mohly být jen soukromými ústavy (Kádner, s. 94). Odborné kruhy tento krok tvrdě kritizovaly (Kádner, s. 95).

Nejen Kádner upozorňoval na přespříliš velký počet hodin. Touto problematikou se zabýval výnos ministerstva z 17. června 1927 (Výnos ministerstva IX, s. 233). Mimo jiné směřoval k společnému základu pro čtyřtřídní klasické a reálné gymnázium typu A, zeslabil roli latiny a přidal nový cizí jazyk (angličtina, italština nebo jeden ze slovanských jazyků) (Kádner, s. 96). Pro gymnázia s českým i německým vyučovacím jazykem platila následující osnova.

Gymnázia 1927	
Ročník	Počet hodin
IV.	4
V.	3
VI.	3
celkem	8

Třída	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Celkem
náboženství	2	2	2	1	1	—	—	—	8
jazyk vyučov.	4	4	4	4	3	3	3	4	29
jazyk němec., resp. čsl. ³⁷⁰	4	4	4	4	3	3	2	2	26
jazyk latinský	6	6	6	6	4	4	4	5	41
" řecký	—	—	—	—	6	6	6	6	24
dějepis	—	2	2	2	3	3	3	3	18
zeměpis	2	2	2	2	1	2	2	—	15
matematika	4	3	3	3	3	3	3	2	24
přírodopis	2	2	—	2	2	2	2	2	12
chemie	—	—	—	2	2	2	—	—	6
fysika	—	—	3	2	—	—	3	4	12
filosof. proped.	—	—	—	—	—	—	2	2	4
kreslení	3	3	2	2	—	—	—	—	10
psaní	1	—	—	—	—	—	—	—	1
tělocvik	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Celkem	30	30	30	30	30	30	32	32	244

(Kádner, s. 96)

Tehdejší reálka s československým jazykem vyučovacím, ještě sedmiletá, obsahovala z živých jazyků německý a francouzský (Kádner, s. 97).

Třída	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Celkem
náboženství	2	2	2	1	1	—	—	8
jazyk vyuč.	6	4	4	3	4	3	4	28
" němec.	5	3	3	3	3	2	2	21
" franc.	—	4	4	4	3	3	3	21
dějepis	—	2	2	2	3	2	2	16
zeměpis	2	2	2	2	2	2	3	12
matematika	4	3	3	4	4	4	5	27
přírodopis	2	2	—	3	2	3	3	12
chemie	—	—	—	3	3	2	—	8
fysika	—	—	3	2	—	4	4	13
desk. geom. a rýsování	—	2	2	3	3	3	2	15
filosofická propedeut.	—	—	—	—	—	—	2	2
kreslení	4	4	3	2	3	2	2	20
psaní	1	—	—	—	—	—	—	1
tělocvik	2	2	2	2	2	2	2	14
Celkem	30	30	30	32	32	32	32	218

(Kádner, s. 97)

Na německých reálkách na Moravě a ve Slezsku byla osnova obdobná. Jiná byla na německých reálkách v Čechách, kde byl povinný anglický jazyk:

Německé reálky	
Ročník	Počet hodin
V.	2
VI.	2
VII.	2
celkem	6

Nižší třídy reálných gymnázií měly stejné osnovy s gymnazijními. Vyšší třídy s vyučovacím jazykem československým, německým a polským obsahovaly v osnovách kromě vyučovacého jazyku, latinský jazyk, francouzský jazyk nebo anglický jazyk. (Kádner, s. 98).

Reálná gymnázia	
Ročník	Počet hodin
V.	6
VI.	6
VII.	4
VIII.	4
celkem	20

Třída	V.	VI.	VII.	VIII.	Celkem na celém ústavu
náboženství	1	—	—	—	8
jazyk vyučovací	5	3	3	4	29
" něm. neb čsl.	3	3	2	2	26
" latinský	4	4	4	3	41
" franc. neb angl.	6	6	4	4	20
dějepis	3	3	3	3	18
zeměpis	1	2	2	2	13
matematika	3	3	3	2	24
přírodopis	2	2	2	2	12
chemie	2	2	—	—	6
fysika	—	—	5	4	12
deskript. geometrie	—	—	2	2	4
filosof. propedeutika	—	—	2	2	4
kreslení	—	—	—	—	10
psaní	—	—	—	—	1
tělocvik	2	2	2	2	16
Celkem	30	30	32	32	244

(Kádner, s. 98)

Vyšší třídy reformního reálného gymnázia

Třída	V.	VI.	VII.	VIII.	Celkem na celém ústavu
náboženství	1	—	—	—	8
jazyk vyučovací	3	3	3	4	30
" něm. neb čsl.	3	3	2	2	24
" francouzský	4	4	3	3	26
" latinský	5	4	4	4	17
" angl. neb ital. nebo slovanský	—	—	4	4	8
dějepis	2	2	2	—	13
zeměpis	1	2	2	3	81
matematika	3	3	3	2	25
přírodopis	2	2	2	2	12
chemie	2	2	—	—	7
fysika	—	—	3	4	12
deskript. geometrie a rýsování	2	3	—	—	12
filosof. propedeutika	—	—	2	2	4
kreslení	—	—	—	—	13
psaní	—	—	—	—	1
tělocvik	2	2	2	2	16
Celkem	30	30	32	32	246

(Kádner, s. 98)

V nižších třídách reformních reálných gymnázií zůstala osnova reálek. Vyšší třídy obdržely osnovu novou, kde vyjma vyučovacího jazyka (československého nebo německého) byl vyučován francouzský, latinský jazyk a následně se mohlo vybrat z italského jazyka, anglického jazyka nebo slovanského jazyka. Hodinová dotace byla následující:

Reálná gymnázia	
Ročník	Počet hodin
V.	5
VI.	4
VII.	4
VIII.	4
celkem	17

Upravená byla osnova i takzvaného děčínského typu, dle Věstníku IX. Vyššího reálného gymnázia, u kterého byla zavedena ve vyšších třídách angličtina. Pro tento typ byla změněna osnova v roce 1929 (Věstník ministerstva XI. s. 127).

	Třída: I. II. III. IV.				V.		
					G.	Rg.	R.
náboženství	2	2	2	1	1	1	1
jazyk německý	4	4	4	4	5	5	5
„ československý	4	4	4	5	5	5	5
„ latinský	6	6	5	6	4	4	—
„ řecký	—	—	—	—	6	—	—
„ francouzský	—	—	—	—	—	6	6
„ anglický	—	—	—	—	—	—	—
dějepis	—	2	2	2	5	5	5
zeměpis	2	2	2	2	1	1	1
matematika	4	5	5	5	5	5	4
přírodopis	2	2	—	2	2	2	2
chemie	—	—	—	2	2	2	5
fysika	—	—	2	2	—	—	—
deskript., geom. a rýs.	—	—	2	2	—	—	2
filosof. propedeutika	—	—	—	—	—	—	—
kreslení	5	5	2	2	—	—	2
psaní	1	—	—	—	—	—	—
tělocvik	2	2	2	2	2	2	2
Celkem	30	30	30	31	30	30	32

(Kádner, s. 100)

Reformní reálné gymnázium bylo dle Kádnera přeplněno pěti povinnými jazyky: německým jazykem, československým jazykem, latinským jazykem, řeckým jazykem, francouzským jazykem a anglickým jazykem.

Reálné gymnázium také mělo v VI. třídě tři hodiny, v VII. třídě tři hodiny. Klasické gymnázium mělo stejnou osnovu anglického jazyka (Kádner, s. 100).

Reformní reálná gymnázia		Reálná a klasická gymnázia	
Ročník	Počet hodin	Ročník	Počet hodin
VI.	3	VI.	3
VII.	3	VII.	3
VIII.	4	celkem	6
celkem	10		

Tato úprava vedla k redukci typů středních škol. Zůstala gymnázia, ve kterých se volilo mezi řeckým a francouzským jazykem v V. třídě. Druhým bylo reálné gymnázium, kde nově vznikly k reálným třídám paralelní, odpovídající reformnímu reálnému gymnáziu (Kádner, s. 100).

Před letními prázdninami 1930, přichází další úprava osnov vypracovaná prof. Bydžovským (Národní škola slovenská VIII. 1930, s. 314 sl.), přicházejí s ideou jednotné nižší střední školy. Kádner byl k tomuto nápadu kritický, protože se domníval, že v 10. roce, popřípadě 11. roce věku nevíme, pro jaký směr studií se žáci hodí (Kádner, s. 101). Toto sblížení se školou měšťanskou mělo vést k demokratizaci školské soustavy, a proto byl v osnovách gymnázií a reálek odsunut jazyk latinský a francouzský do III. třídy. V reálných gymnáziích si studenti mohli v posledních dvou

třídách vybrat mezi deskriptivní geometrií a živým jazykem (Kádner, s. 102). Tato novela vyvolala odpor, mimo jiné obou akademických senátů pražských univerzit.

Mimo celoplošných reforem, existovaly i výjimky. Na pražském Reálném gymnáziu vinohradském se v jedné třídě povinně učila angličtina od školního roku 1921-22 (Lakomý, František. *Povinná angličtina na našich středních školách*. Střední škola XXX 4 sl). Anglický jazyk si mohli studenti zvolit namísto českého jazyka ve Slezsku ve vyšších třídách německých reálků. Povinný anglický jazyk byl na vyšších německých reálkách a dále na některých německých reálných gymnáziích namísto francouzského jazyka.

Osnova anglického jazyka se měnila na reformních reálných gymnáziích (Věstník XI.s. 254, 258) a reálných gymnáziích (Věstník Xi. S. 252, 258). Úpravy středního školství se netýkaly jen osnov, ale i změn obsahu učebnic po stránce jak formální, didaktické či výchovné (Věstník X. s. 300.), což navazovalo na výnos týkající se omezení učiva (Věstník IX. S.362.). Myšleno bylo i na učební pomůcky, mapy nebo obrázky (Kádner, s. 113).

Byli ustanoveni zvláštní inspektoři pro jednotlivé skupiny příbuzných předmětů. Anglický jazyk spadal pod moderní filologii (Věstník ministerstva II, s. 494.). Střední školu a její vrchní správu mělo na starosti příslušné ministerské oddělení.

Roku. 1922 byla pozměněna maturitní zkouška, a to od letního termínu roku 1922 (Věstník ministerstva IV, s.6. a Bezdička Josef, *Předpisy o zkouškách dospělosti na středních školách*: 1923). Na reálných gymnáziích se vykonávala maturitní zkouška z jazyka vyučovacího, matematiky, vlastivědy a dále měli na výběr z latiny nebo živého jazyka.

Z výše uvedeného vyplývá, že anglický jazyk se byl součástí kurikula veřejných škol na našem území jako další živý cizí jazyk v etapě 1918-1939 zejména na německých školách. Na českých školách byl vyučován zejména na školách obchodních s maturitní zkouškou, reálných gymnáziích a reformních reálných gymnáziích.

2.2. Školství odborné

Další možností vzdělání byly odborné školy, jež nebyly středem zájmu, což se projevuje v nečetnosti publikací s jejich tematikou. O tento druh školství se dle Kádnera zajímala jen malá část veřejnosti a odborníků. Tyto školy byly však více praktické a flexibilnější a reagovaly lépe na momentální potřeby společnosti (Kádner, s. 125).

Oblast středního odborného školství zahrnovala školy zemědělské, obchodní, hospodářské. Po roce 1918, shrnuje Kádner, nastal rozkvět i školám odborným, především hospodářským, které od roku 1920 začaly spadat pod působnost ministerstva zemědělství. Roku 1919 bylo těchto škol 160, roku 1928 již 272 (Kádner, s. 128).

Od školního roku 1920-1 byla změněna osnova z tříleté na čtyřletou. Roku 1924 byl pozměněn název na vyšší, aby odpovídal tehdejšímu dělení na nižší – vyšší – vysoké. Vyjma těchto hospodářských škol existovaly školy rolnické, speciální škola družstevní, dvě školy lokařské, jedna lihovarská, dvě mlékařské, dvě meliorační, jedna rybářská, dvě zahradnicko-ovocnářské... (Kádner, s. 130).

Lidové školy hospodářské nahradily roku 1920 pokračovací školy hospodářské. Z těchto škol mohli studenti pokračovat na vysoké školy.⁷ Na vysoké školy zemědělské museli splnit přijímací zkoušku z fyziky, matematiky a češtiny (132 Věstník ministerstva školství I. s. 280 a 334.). Ze čtyř škol lesnických se mohlo pokračovat na techniku (132 Věstník ministerstva IV, s. 409).

Vyšší průmyslové školy byly čtyřleté a byla změněna jejich osnova (Kádner, s. 135). S průmyslem jsou spjaty i mistrovské školy dvouleté, kde se kladl zřetel na dílenskou praxi. Dřevařské odborné školy byly prodlouženy z dvouletých na tříleté a nově mohlo navazovat mistrovské studium. Nové osnovy byly ustanoveny i pro školy textilní a kovodělné. Kromě úprav osnov vznikaly i nové typy vyšších středních škol: strojnické, stavitelské, textilní a elektrotechnické.

Dalším typem byly obchodní školy, které na tom nebyly dobře, jak po ekonomické stránce, tak v otázce kvalifikovanosti pedagogů. Tento typ škol ovlivnil zákon z roku 1922, jenž rozlišil školy na soukromé a veřejné o několika typy: obchodní kurzy, kupecké školy pokračovací, školy obchodní dvouleté, obchodní akademie. Roku 1917-8 existovalo 9 českých obchodních akademií, dále 7 německých a desítky dvouletých škol

⁷ Rosa A, Jindra J., *Průmyslové a odborné školy v Republice Československé*, Praha 1928, s. 36 a 54-55.

obchodních, kupeckých a abiturientských tříd, které však byly v nepoměru k národnostnímu rozložení (Kádner, s. 137). Již v školním roce 1918-9 přibylo 5 českých obchodních akademií a ve školním roce 1927-8 existoval již v celém Československu 24 obchodních akademií s československým jazykem s 10366 studenty a dále 9 německých, kde studovalo 4866 studentů.

Dočasná úprava osnov obchodních akademií pocházela z roku 1921-2 a obsahovala jedenáct cizích jazyků relativně povinných jazyků, ze kterých si konkrétní žák vybíral (mimo jiné i jazyk ido). Zřetel měl být kladen na praktickou stránku cizího jazyka a znalost obchodních výrazů. Příjímací zkouška byla z češtiny (resp. fakultativní z němčiny), francouzštiny a následně byli studenti rozřazeni do skupin dle úrovně (Věstník VIII. S. 63). Osnova se měnila nejen na českých akademiích, ale i na těch německých (Věstník XII. S. 370).

Po absolvování maturitní zkoušky mohli studenti pokračovat na vysoké škole obchodní (Věstník IV. S. 205) a roku 1924 i výjimečně na právnickou fakultu pod podmínkou doplňující zkoušky z filozofické propedeutiky a latiny (Kádner, s. 140). Celkově vzrostl počet odborných škol mezi lety převratu do 1918-9 z 700 na 1899 (Rosa-Jindra, s. 21).

Další (rozšiřující) vzdělání zahrnující latinu bylo určeno i pro absolventy obchodních akademií a reálků, ti následně mohli vykonat gymnazijní zkoušku. Kádner se odkazuje na publikaci *Seznam večerních a nedělních kurzů, škol a přípravek* (Kádner, s. 109). Dalším z typů „střední školy“, z dnešního pohledu nástavbovým typem byla Dělnická střední škola, jež fungovala po roce 1921 při vinohradském gymnáziu. Posluchači byli připravováni k postupové zkoušce ke studiu V. ročníku střední školy. Studenti pak pokračovali na reformním reálném gymnáziu. Později se z tohoto typu škol vyvinuly „přípravné kurzy středoškolské“ (Kádner, s. 109).

Živé jazyky se také vyučovaly na středních odborných školách obchodních a průmyslových, jež vznikly z původních „pokračovacích škol“- Ty existovaly při měšťanských školách a nedělních opakovacích školách, které byly zaměřeny prakticky. Z důvodu, že žáci školní docházku zanedbávali, nebyly jejich znalosti dostatečné. Proto se v roce 1816 zavedly povinné nedělní opakovací hodiny. Od roku 1853 mělo toto vyučování probíhat o nedělích, po odpolední bohoslužbě a v pozdějších letech před nimi. Původně bylo pro žáky do 15 let a později do 18 let. Cílem bylo: „*poučovati co každému poddanému rakouského císařství důležité a vědění hodno*“ (Morkes, 1999a,

s. 13), což znamenalo procvičování trivia a biblická četba, ale i znalost předpisů, zákonů, zeměpisu mocnářství či „výchově ke zdraví“. Návštěva takovéto školy byla nutná pro vydání výučního listu. Jednalo se o neefektivní výuku. Školní docházka se po jejím zrušení o dva roky prodloužila a z tehdejších škol opakovacích se staly školy pokračovací pro mládež školy odrostlou (Kádner, s. 120).

Jednou z jejich variant byly nižší reálky nebo podreálky, na kterých se vyučovaly i živé jazyky. Německý jazyk se vyučoval 11 hodin týdně dva roky, dále francouzský, anglický nebo ruský jazyk po 8 hodinách týdně (Prošková, s. 38). O stupeň výše nad obchodními školami stály čtyřleté obchodní akademie.

„Mimo absolutně povinné němčiny, musí každý posluchač vyvoliti si ještě buď franštinu, angličtinu nebo ruštinu. Může si však, je-li nadán, zvolit také dva neb všechny tři cizí jazyky. Jazyku francouzskému učí se již v roce prvé, angličtině a ruštině až do ročníku druhého, v němž lze učiti se i polštině, srbštině, bulharštině, vlaštině a maďarštině. Kdo na počátku školního roku přihlásí se k nějakému jazyku, musí vytrvat a nesmí pod nijakou záminkou vystoupiti.“ (Matoušek, s. 51.).

Předmět	I	II	III	IV
čeština	3	3	3	2
němčina + korespondence	4	4	5	5
francouzština + korespondence	3	4	4	4
zeměpis	2	2	2	2
všeobecný a obchodní dějepis	2	2	2	2
matematika a) b)	2	2	2	2
matematika c)	3	3	3	3
přírodopis	3			
fyzika	4			
chemie	-	2	2	-
nauka o zboží	-	-	2	2
obchodní nauka	-	2	2	-
obchodní korespondence	-	2	3	2
účetnictví	-	2	3	4*
cvič. kontr.	-	-	-	6**
právo směn.	-	-	1	-
právo obchodní	-	-	-	2
národní hospodářství	-	-	-	2
krasopis	2	2	-	-
těsnopis český	2	2	-	-
angličtina	-	4	4	4***
ruština	-	3	3	3*** *

* ' první pololetí, ** druhé pololetí, *** nepovinné předměty

Tab. 14: Učební plán střední obchodní školy (Matoušek, 1911, s. 55)

V odborném školství se angličtina nejvíce vyučovala na obchodních školách, konkrétně obchodních akademiích. Na ostatních typech odborných škol průmyslových, zemědělských či uměleckých se s živých jazyků vyučovala němčina, proto nejsou osnovy těchto škol uvedeny.

2.3. Vybraní autoři učebnic v letech 1918-1939

Josef J. David se narodil roku 1871 v Miletíně a zemřel roku 1941 v Plzni. Po studiu na učitelské ústavu v Hradci Králové tamtéž pracoval jako podučitel. Později udělal zkoušky z angličtiny. Vyjma učení překládal z angličtiny, například Miltonův *Ztracený ráj* či Shelleyho díla a je autorem *Učebnice jazyka anglického pro obchodní akademie a školy střední* z roku 1920 nebo *Stručné mluvnice jazyka anglického* z roku 1915.⁸

Dalším autorem učebnic a významným lingvistou byl Bohumil Trnka narozený roku 1895 v Kletečné u Humpolce, který zemřel roku 1984 v Praze. Po studiu na žižkovském klasickém gymnáziu studoval anglistiku, bohemistiku a germanistiku. Vyjma působení na univerzitě učil i na středních školách a je autorem mnohých učebnic například ve spolupráci se Simeonem Potterem.⁹

Posledním autorem, kterého z tohoto období připomenu je doc. PhDr. František Krupička, jenž se narodil roku 1876 v Novém Městě nad Metují a zemřel roku 1950 v Praze a byl českým anglistou, překladatel, pedagogem a autorem učebnic. Krupičkovy učebnice jsme podrobili analýze v praktické části.¹⁰

⁸ Josef Julius David. *Biografický slovník* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: http://biography.hiu.cas.cz/Personal/index.php/DAVID_Josef_Julius_2.3.1871-2.4.1941).

⁹ Přední český jazykovědec Bohumil Trnka. *Akademický bulletin* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: <http://abicko.avcr.cz/2009/02/08/>).

¹⁰ Krupička, František. *Městská knihovna v Praze* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: https://search.mlp.cz/cz/osoby/1140044/#/ak_od=key-eq:1140044&ak_o=key-eq:1140044).

3. Školství v letech 1939-1945

V první pomnichovské vládě byl ministrem školství a národní osvěty ministr bez portfeje MUDr. Stanislav Bukovský. Za jeho působení bylo odtrženo pohraničí a osamostatnila se první Slovenská republika dne 21. 6. 1939. Prvním protektorátním ministrem byl JUDr. Jan Kapras působící na Karlově univerzitě a v Matici školské. Snažil se o osvobození českých studentů z nacistických vězení a koncentračních táborů.

Již po Mnichovské dohodě došlo k mnohým změnám, většina škol z pohraničí byla přesunuta do vnitrozemí, příkladem mohou být trutnovské gymnázium v Úpici, litoměřické gymnázium v Terezíně nebo novojičínské gymnázium ve Frenštátu pod Radhoštěm. Mnoho škol bylo zrušeno nebo sloučeno. Ve třídách nebyl nadměrný počet žáků, protože jejich počet byl regulován při nástupu do prvního ročníku i při postupech do vyšších tříd. Některé školy nesměly přijímat nové žáky. Ti, kteří nesměli studovat, museli pracovat. Současně se navrátilo zpět ze slovenských škol a pohraničních škol mnoho českých učitelů, kteří byli ubytováni ve školách, čímž byla ovlivněna výuka.

Školy mohly být uzavřeny, pokud bylo podezření z protiněmeckých nálad a činů. Studenti pak nemohli dostudovat. Žáci měli nově být věrní říši a celá společnost měla být poslušná.¹¹

Silná byla snaha o germanizaci studentstva. Učitelé se proto museli účastnit speciálních školení, být zkoušeni ze znalosti němčiny a zkoumáno bylo jejich politické smýšlení a rasa. Dopad války na školství byl ničující. (Cigánek, s. 15). Velmi negativní bylo uzavření českých vysokých škol 17. 11. 1939 a propouštění židovských učitelů. Rasová segregace pokračovala znepřístupňováním škol pro židovské a neárijské žáky. V protektorátu se od roku 1940 stal hlavním výukovým předmětem opět německý jazyk.

Roku 1942 na ministerstvo, nově Ministerstvo lidové osvěty, nastoupil Emanuel Moravec, jenž ve funkci působil do roku 1945. Vyjma školství pod něj spadaly oblasti umění či tisku. (Dobeš, Hledíková, Janák, s. 413).

¹¹ Školákem v protektorátu. Památník-Terezín.cz [online]. [cit. 2015-11-21]. Dostupné z: http://skolakemvprotektoratu.pamatnik-terezin.cz/index.php?option=com_content.

Ideologie a politika byla před rokem 1943 motivací k proměně školství. Postupně byly omezeny národní školy a uzavřeny ty židovské. Zbyly školy české a německé.¹² Jak dokazuje vysvědčení z obchodní akademie ze školního roku 1940/1941, 1941/1942, 1942/1943 v Kolíně, byl anglický jazyk vyučován i v tomto období.¹³ Po roce 1943 byly reformy více ovlivněny válkou, převážně v oblasti správy škol. (Dobeš, Hledíková, Janák, s. 414.). V příloze se nachází přehled českých středních škol a odborného školství z prosince 1943.¹⁴

¹² Školákem v protektorátu. Památník-Terezín.cz [online]. [cit. 2015-11-21]. Dostupné z: http://skolakemvprotektoratu.pamatnik-terezin.cz/index.php?option=com_content).

¹³ Obrazová dokumentace viz Přílohy. Obchodní akademie v Kolíně. In: *Školákem v protektorátu* [online]. [cit. 2020-07-28]. Dostupné z: <https://skolakemvprotektoratu.pamatnik-terezin.cz/index.php/system-odborneho-kolstvi-v-dob-protektoratu?id=1142>

¹⁴ Školákem v protektorátu. Památník-Terezín.cz [online]. [cit. 2015-11-21]. Dostupné z: http://skolakemvprotektoratu.pamatnik-terezin.cz/index.php?option=com_content).

4. Školství v letech 1945-1948

Po válce byl německý jazyk na středních školách v Československu nahrazen ruským jazykem. Na dívčích gymnáziích a reálných gymnáziích se po roce 1946 vyučovaly poslední čtyři roky anglický nebo francouzský jazyk jako druhý cizí jazyk, pro technickou a obecnou větev studia. Na osmiletých gymnáziích se vyučoval pouze ruský jazyk.

Změny v československém školství po skončení druhé světové války byly postupné. Obnovovaly se vysoké školy, ale i ty církevní, kterých byly do roku 1948 desítky. Postupně se rušily německé školy. Na Slovensku byla situace jiná, školství během války ovládala církev, a následně, v roce 1944, byly tamní školy postátněny.

Od konce války ovládla směřování Československa tzv. Košická vláda. Sociální demokrat Zdeněk Fierlinger byl v jejím čele a nejdůležitější byla komunistická strana. Nástinem obnovy státu byl Košický vládní program z dubna 1945. V oblasti školství měly být obnoveny během války zavřené školy a mělo být umožněno dostudovat studentům: „...*Obnoveny budou české a slovenské školy všech kategorií, okupanty a háchovským režimem uzavřeny...Vysokoškolské a středoškolské mládeži, která byla postižena uzavřením škol, bude umožněno urychlené absolvování příslušných učilišť.*“¹⁵ Již tehdy byly patrné tendence, jež dominovaly v komunistickém Československu: „*Bude provedena důsledná demokratizace..., ale i v ideovém směru: v zlidovění systému výchovy a povahy kultury, aby nesloužila úzké vrstvě lidí, ale lidu a národu...Vše bude prováděno v duchu pokrokovém, lidovém a národním, v čemž příkladem budou velicí naši klasikové, kteří vytvářejí kulturu nejvyšší úrovně, vytvořili ji hluboce lidovou a národní.*“ (Cigánek, 2009, s. 20-25).

Z důvodu nedostatku peněz a komunistického vlivu rostly snahy o jednotné školství. To vyvolalo velkou debatu nejen mezi odborníky, ale i v tisku. Ty levicové byly pro postátnění československých škol. Opačný názor zastávaly například Lidové noviny. Ti, kteří byli proti postátnění škol byly haněni a nazýváni reaktivní živly. (Cigánek, 2009, s. 36.)

¹⁵ Program československé vlády Národní fronty Čechů a Slováků přijatý 5. dubna 1945 v Košicích, tzv. Košický vládní program.

Roku 1946 se stal ministrem školství Zdeněk Nejedlý, jehož hlavním cílem byla jednotná škola, a to co nejdříve. Hlavním odpůrcem byla Lidová strana a katolická církev, která v dubnu 1946 vydala tzv. Pastýřské listy, ve který formulovala své názory a postoje a mnohé katolické spolky. (Cigánek, 2009, s. 46-47.)

Po volbách v roce 1946 se stal ministrem školství Jaroslav Stránský, pro něhož nebyla idea „jednotné školy“ primární. Práce, na kterých se podílel například Václav Příhoda, však pokračovaly. Ministr Stránský byl přístupný kompromisní návrhům obsahujícím mravní výchovu. Zákon o jednotné škole byl přijat až po komunistickém převratu, který časově nespadá do výzkumného období této práce.

Závěrečné shrnutí

V předchozích částech této práce jsme rozdělili zkoumané období na čtyři etapy na základě sociokulturního kontextu. První je ohraničeno léty 1847-1918. K roku 1847 se váže první záznam o výuce angličtiny Josefa Václava Friče, který však užíval německou učebnici. Roku 1869 vstoupil v platnost nový říšský školní zákon, který se týkal i českého území a stanovil povinnou osmiletou školní docházku. V téže epoše bylo zřízeno Ministerstvo kultu a vyučování, pod něž spadalo střední a vysoké školství.

Ve spojitosti s výukou anglického jazyka je významná migrace do Spojených států amerických, kde vznikají učebnice anglického jazyka pro emigranty Karla Jonáše nebo Antonína Zdrůbka. Na našem území jsou rozvoj a výuka angličtiny pozvolné a řadíme sem učebnice či knihy *Rukověť anglického jazyka* Jakuba Malého, Sládkovu *Průpravnou mluvnici anglického jazyka*, *Učebné listy jazyka anglického pro samouky* (*English Self-Taught*, 1886-89) Václava Emanuela Mourka. Dalšími autory byli Václav A. Jung, Adolf William Straka.

V kontextu středoškolského vzdělání existovala gymnázia, zaměřená na klasické jazyky a reálky, kde byly více vyučovány živé jazyky. Posléze vznikl další typ střední školy, reálné gymnázium, kde byla též možnost studia některých živých jazyků. Z pohledu výukových metod byla dominantní gramaticko-překládová metoda.

Druhá etapa je ohraničena léty 1918-1939. Nový stát v rámci výuky živých jazyků nabízel širší možnosti, což je patrné dle zákonů a osnov. Roku 1919 byl odsouhlasen „Metelkův“ zákon, díky němu vzniklo mnoho obecných, měšťanských i středních škol. V tomto sledovaném období jsme dohledali i nejvíce vydaných učebnic či učebnicových

sad. V rámci odborného vzdělání je patrný rozvoj obchodních akademií. Osnova obchodních akademií z roku 1921-2 obsahovala 11 cizích jazyků, ze kterých si konkrétní škola vybírala. Ve školním roce 1918-9 5 českých obchodních akademií, zatímco v roce 1927-8 už 24. Autory učebnic byly Josef J. David, Bohumil Trnka, Simeonem Potterem nebo František Krupička, jehož učebnice jsme analyzovali v aplikační části.

Tato etapa též reformní snahy například Otakara Kádnera či Bohuslava Bydžovského, které však nebyly realizovány. Byly upraveny osnovy gymnázií, reálných gymnázií A, reformních gymnázií typu B, která byla rozšířena v národnostně smíšených městech, kde nebyly gymnázia a reálky.

V období protektorátu 1939-1945, kdy bylo odtrženo pohraničí, byla většina škol z pohraničí buď přesunuta do vnitrozemí nebo zrušena či sloučena. Z jazykového hlediska byla dominantní snaha o germanizaci studentstva.

Po válce, v období 1945-1948, byl německý jazyk na středních školách v Československu nahrazen ruským. Změny v československém školství po skončení druhé světové války byly postupné v návaznosti na *Košický vládní program z dubna 1945*. Z reformních nápadů bychom vyzdvihli snahy o jednotné školství.

5. Výukové metody

Vyučovací metoda je definována jako „postup, cesta, způsob vyučování (řec. methodos) (Průcha, Mareš, Walterová, s. 287). V českém prostředí se didaktikou cizích jazyků zabývá například Choděra (2013, s. 92) či Liškař (Liškař in Hendrich, 1988, s. 256).

V užším významu je tento pojem užíván ve výuce cizích jazyků. Na obecné rovině je tento pojem totožný s pojmem v obecné didaktice, který označuje formy činnosti žáků a učitelů, kterými si žáci, pod vedením učitele, osvojí dovednosti, návyky, vědomosti a schopnosti. V širším, globálním pojetí, se zkoumají metodické koncepce a směry, jak se můžeme dočíst v (Liškař in Hendrich, 1988, s. 256) či Liškař (1974, s. 65), který tvrdí:

„metodická koncepce cizojazyčného vyučování ve svém historickém vývoji odpovídala vždy danému stavu jazykovědy, pedagogiky, psychologie, antropologie, fyziologie i jiných věd, i současnému technickému rozvoji umožňujícímu produkovat potřebné učební pomůcky.“

Nyní bychom se rádi zaměřili na vývoj výukových metod ve výuce cizích jazyků v námi zkoumaném na našem území. Choděra (2013, s. 94-119) dělí metody dle míry užívání a dle přístupu k mateřskému jazyku a jeho vyloučení ve výuce na metody přímé, nepřímé a smíšené.

- Přímé – Při této metodě probíhá komunikace ve třídě v cílovém jazyce. Za signifikantní je považováno vyloučení překladu a teorie.

- Nepřímé – protipólem přímých metod jsou nepřímé metody.

při kterých je běžné užívání mateřského jazyka, výklady gramatiky a upozadování cizojazyčné komunikace, teoretické výklady týkající se zejména gramatiky.

- Smíšené – kompromisními metodami, jež stojí mezi přímými a nepřímými metodami a datují se do počátku 20. století. Jiná terminologie je nazývá jako tzv. zprostředkovací nebo eklektické metody.

Do druhé poloviny 20. století se jazyk vyučoval převážně pro potřebu pasivního porozumění psaného textu. Dnes se rozvíjí veškeré řečové dovednosti, ale i znalost kultury a orientaci v cizojazyčné prostředí a zvycích daného národa, což umožňuje lepší komunikaci s mluvčími.

S proměnou cílů výuky se mění i výukové metody k jejich dosažení. Pojem metoda je různě definován s odlišnou klasifikací výukových metod. Odlišnosti nejsou jen diachronního charakteru, tedy jen v odlišných obdobích, ale závisí například i na národnosti autora.

V českém prostředí jsou vyučovací metody chápány nejčastěji jako způsoby dosahování vyučovacích cílů (Hendrich, 1988, s. 70), dále jako postupy, cesty, způsoby vyučování (Průcha, 1995, s. 265), nebo jako způsoby činnosti učitele a žáka (Choděra, 1999, s. 57).

Výukové metody mohou být chápány v užším pojetí či širším. V užším pojetí je v obecné didaktice metoda „význačný specifický způsob činnosti učitele a žáka, jímž si žák za vedení učitele osvojuje vědomosti, dovednosti a návyky, světový názor, rozvíjí své schopnosti.“ (Choděra, 1999, s. 57). Metodu je v širším pojetí „globální, generální přístup k vyučování-učení cizímu jazyku, základní lingvodidaktickou doktrínu, metodický směr“ (Prošková, s. 43).

Metody v historickém vývoji byly ovlivněny vývojem pedagogiky a didaktiky. V této části práce budeme čerpat zejména z děl Jaroslava O. Hrušky a Otakara Kádnera, kteří publikovali na konci 19. století a v první polovině 20. století. Kádner dle Vrány považuje výukové metody za promyšlené a propracované postupy ve vyučování a ve výchově. Vrána odkazuje na Thorndikovu definici metody jako způsobu, kdy učitel užívá různých prostředků k tomu, aby dosáhl žádaného cíle. Vrána popisuje metodiku jako součást didaktiky, obsahující prostředky a pravidla ovlivňující vyučování a dále o vyučování jeho způsobech a prostředcích (Vrána, 1938, s. 9).

Pro porozumění a hodnocení výuky cizích jazyků a jeho současného stavu je nutné znát historický kontext, což Hruška tvrdí v *Methodologii jazyka francouzského a německého* z roku 1916. Prošková se domnívá, že tento diachronní přístup je přínosný a nezastává pouze synchronní přístup. V minulosti již mohly být zodpovězeny mnohé

otázky a nalezena mnohá řešení, což může být právě objeveno díky diachronnímu přístupu. (Prošková, s. 44).

5.1. Historický vývoj metod

5.1.1 Gramaticko-překladová metoda

S prvními texty (učebnicemi) anglického jazyka českých autorů nebo rodilých mluvčích se můžeme setkat na přelomu šedesátých a sedmdesátých letech 19. století. Tyto učebnice moderních jazyků a metody s tím spjaté vznikaly z předchozích tradic a zkušeností s výukou klasických jazyků, který byl obdobný v celém mocnářství. Nesmíme zapomenout na vliv německého školského prostředí. Rozvoj výuky anglického jazyka datujeme změnou osnov na konci 19. století, kdy proběhly mnohé školské reformy. Vyjma toho existoval popularizační cyklus Viléma Mathesia, jenž zněl v radiu ve 30. let 20. století pod názvem *Nebojte se angličtiny!*.¹⁶

V současnosti je však anglický jazyk dominantním cizím jazykem, jenž nahradil latinský, francouzský a ruský jazyk. Ve své práci navazují na Hrušku a Proškovou, kteří však zkoumají francouzský jazyk. Francouzský jazyk, vycházející z latiny, byl dominantním živým vyučovaným jazykem a metody jeho výuky pramenily z výuky klasických jazyků. Již ve středověku se setkáváme se dvěma přístupy, jež přetrvávají i do 20. století. První se zaměřuje na studium gramatiky, druhý se zaměřuje na praktickou komunikaci (Prošková, s. 46.). Domníváme se, že výuka francouzštiny sloužila metodicky jako vzor pro výuku ostatních živých jazyků. V analytické části se to budeme snažit prokázat prostřednictvím analýzy dobových učebnic. Převládající metodou výuky jazyků v 18. století a v první polovině 19. století byla metoda gramaticko-překladová, která se během své existence vyvinula do různých podob. Výuka moderních jazyků nejprve kopírovala, jak již bylo řečeno, výuku jazyků klasických.

“Na deduktivní výklad gramatických pravidel navazovala překladová cvičení z mateřského jazyka do jazyka cizího. Hlavním cílem bylo to, aby žáci byli schopni číst klasickou literaturu v originále a překládat i složité odborné a filosofické texty, proto byly nejvíce rozvíjenými dovednostmi právě čtení a překlad. Gramaticko-překladové metody byly hojně užívány i v českém školství. Náviku výslovnosti a mluvené podobě jazyka nebyla věnována téměř žádná pozornost. Již

¹⁶ (Ne)bojte se angličtiny. 100 roků anglistiky a Pražský lingvistický kroužek. In: *Český rozhlas* [online]. 28. únor 2013 [cit. 2020-07-24]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/nebojte-se-anglictiny-100-roku-anglistiky-a-prazsky-lingvisticky-krouzek-6580797>

počátkem 19. století se ale setkáme i s odlišným pojetím výuky založené na systematickém srovnávání mateřského a cizího jazyka. Východiskem byl cizojazyčný text rozdělený do vět nebo přiměřeně dlouhých úseků opatřený doslovným překladem do mateřského jazyka. Překlad tedy probíhal "opačným směrem" z jazyka cizího do jazyka mateřského". (Prošková, s. 54).

V roce 1823 vydává Jacotot teoretické dílo *Enseignement universel*, v němž svoji metodu podrobně charakterizuje. Východiskem byl speciálně upravený text první knihy Fénelonova *Telemacha*, na němž se nejprve nápodobou učitele žáci učí výslovnosti, pak následuje analýza textu, jeho memorování, překlad a napodobování. Samostatná výuka gramatiky, slovní zásoby nebo mluvení byla pouze přidružena ke studiu vybraného textu. Pro výuku anglického jazyka upravil Jacototovu metodu Robertson, který ale *Telemacha* nahradil jednoduššími a kratšími texty. Ve školách se klasická interlineární metoda příliš neosvědčila, ale velmi oblíbená byla u dospělých žáků a samouků. V době reformního pedagogického hnutí se údajně dočkala dalších samostatných variant, ale ty se v našem výukovém prostředí neuplatňovaly (Prošková, s. 55).

Mourkova učebnice angličtiny z roku 1886 byla psána na základě Jacototovy metody interlineární, jež byla obdobou metody gramaticko-překladové. Jacotova metoda byla protikladem Meidingerovy metody, která byla příliš časově náročná a založená na výkladu gramatických pravidel. Charakteristický pro Jacototovu metodu je vtištěný či vepsaný překlad mezi dvěma řádky originálního textu (Prošková, s. 55). Základem metody interlineární byla myšlenka,

"... že každé literární dílo napsané v určitém cizím jazyce obsahuje lexikální a mluvnickou látku, která je obsažena i v jiných literárních dílech, pouze v jiných vztazích a spojeních. Jestliže se žák naučí jednomu dílu, osvojí si jeho lexikon, gramatické formy a konstrukce, může číst a pochopit jakékoliv jiné dílo...." (Hendrich, 1988, s. 259).

5.1.2 Reformní hnutí a metoda přímá

V 19. století rostla nutnost umět cizí jazyk v jeho mluvené podobě. S tím je spjaté rozšířenější vydávání konverzačních příruček a publiací určených pro samostudium. Reformní myšlenky se začínají uplatňovat na přelomu 19. a 20. století. Díky reformnímu pedagogickému hnutí (1880-1939), kam řadíme např. Paula Passyho, Johna Deweyho nebo Henryho Sweeta (Prošková, s. 57).

Reformní pedagogické hnutí mělo vliv i na české prostředí. Hlavní principy reformní pedagogiky se ve výuce cizích jazyků projeví zejména ve využívání přímé metody, která ovlivnila pozdější oficiální metodu zprostředkovací, ale v čisté podobě se na našem území, na státních školách, nepoužívala. Nejvýznamnějším představitelem reformního pedagogického hnutí na našem území byl psycholog a pedagog Václav Příhoda (1889-1979). S moderními metodami a myšlenky Edwarda Thorndika a Johna Deweye se seznámil v Evropě a USA na studijních cestách v letech 1922 a 1925. Jeho reformní návrhy zahrnovaly například reformu československého školství a koncepci jednotné vnitřně diferenciované školy, směřující k demokratické, racionální a individuální výuce (Prošková, s. 59).

Přímá metoda se zaměřuje na každodenní komunikaci a znalost reálií oproti překladům a četbě textů. Nově se nacvičovala správná výslovnost a také frazeologie. Pro prezentaci slovíček bylo užíváno obrazových materiálů a dále užívány asociace. V gramatice byl užíván induktivní přístup. Komunikace s žáky měla být ve vyučovacím jazyce, proto byl vhodným učitelem rodilý mluvčí. Přímá metoda se stává nepraktickou ve vyšších ročnících, protože je komplikované vysvětlovat abstrakta (Prošková, s. 60.). Řešením těchto problémů bylo zavádění kompromisních prvků.

Na některých středních školách byla dávána přednost rodilým mluvčím, před domácími učiteli, kteří však byli navíc dobře proškoleni, konkrétně:

"Je nesmyslností, že by si odborný učitel, jenž má příležitost se vzdělávat teoreticky i prakticky na univerzitě doma i v cizině, neosvojil tak cizí jazyk, aby mu mohl s úspěchem vyučovat, když se mu žáci mají naučit za několik týdnů hodin" (Hruška, 1926, s. 26-27.).

Na veřejných školách přímá metoda nebyla častá, ale ovlivnila Hruškovu kompromisní metodu zprostředkovací, která byla významná v období (1898-1929). Přímá metoda používala výhradně na soukromých jazykových školách, např. Na Berlitzově škole v Brně a později v Praze. (Prošková, s. 61.).

5.1.3. Zprostředkovací metoda

Autorem zprostředkovací metody byl profesor J. O. Hruška (1866–1929), který byl středoškolským profesorem a překladatel z německého a francouzského jazyka působící na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Mezi roky 1922–1929 založil a vedl

didaktickou část *Časopisu pro moderní filologii*. Zabýval se výukou cizích jazyků a jejich osnovami a publikoval vědecké stati o zprostředkovací metodě (XXIII. ročenka *Kruhu moderních filologů*, Hendrich, s.7 a Čermák s. 47).

Hruškova zprostředkovací metoda byla mezi lety 1898 až 1939 oficiální metodou pro výuku cizích jazyků a kombinuje jeho vlastní pedagogické zkušenosti, prvky reformního hnutí a přímé metody. Nejednalo se o metodický kompromis mezi přímou a gramaticko-překladovou metodou. Pro naši práci je podstatná Hruškova *Metodologie jazyka francouzského a německého* z roku 1916.

Přímá metoda se Hruškovi zdála v českém výukovém prostředí nerealizovatelná, z důvodu absence výuky mluvnice, překladu a malé role literatury (Hruška, 1916, s. 14).. Současně Hruškova metoda musela odpovídat tehdejšími osnovám z let 1898, 1909 a 1910 a jejich cílům: reálie dané země, její kultura, literární díla, cizí jazyk a jeho komponenty a neposledně mateřský jazyk a jeho srovnání s cizím (Hruška 1916, s. 15).

Zprostředkovací metoda stavěla na vědomém učení se s prvky paměťového učení a nápodoby, přičemž podstatná je “zvuková“ stránka výuky jazyka, zahrnující recepci, opakování, a interakci s učitelem. Důraz se kladl na správnou výslovnost a rozlišování hlásek, které se trénuje na celých větách, jež jsou zasazeny do osvojeného učiva a jsou analyzovány. Učitel má dle Hrušky klást důraz na nácvik pro české mluvčí obtížných hlásek s použitím příkladů. Postupuje se od poslechu k napodobení a posléze k psaní. Na nižším stupni žáci mají opakovat mluvený text přednesený učitelem. Nová zpráva je psána na tabuli a pak společně správně čtena. Další vhodné metody jsou sborové čtení či dramatizace. Tyto metody mají sloužit k induktivnímu učení žáků. (Prošková, s. 66).

Jazykové vyučování rozdělil Hruška do tří stupňů: nižšího, středního a vyššího. Pro jednotlivé stupně Hruška vytvořil obecný cíl výuky a postupy, gramatická, mluvní, fonetická a fonologická cvičení a testy. Rozvržení učiva, problémy a řešení s ním spjaté jsou tématem posledních částí jednotlivých stupňů (Hruška, 1926, s. 35).

Nižší a střední stupeň měly trvat dva roky a vyšší nejméně tři roky. Nižší stupeň poskytoval žákům základní znalosti v porozumění, výslovnosti, i čteném a písemném slovu a vyjadřování. Vyjma toho měl učitel předávat kladný vztah k novému jazyku a jeho užití. Témata ve výuce měla být spjata s každodenním životem a měla být prakticky využita, jako jsou rodina, příroda, obydlí, škola atd. Žáci také opravovali chyby a induktivně vyvozovali pravidla z textu (Prošková, s. 66).

Jazyk je vyučován pomocí krátkých textů, jež pomáhají *"sdružování představ nebo spíše počítků, jež vybaví zvukovou známku, která dá podnět k pohybu ústrojí mluvicího"* (Hruška, 1926, s. 58). Správné, přirozené intonaci také pomáhalo memorování většího množství textu (Prošková, s. 67). Nové cizí slovo má být kognitivně spojeno s daným předmětem či činností, pomocí dramatizace nebo názoru, a nikoliv s českým překladem. Nových slovíček by se žáci měli nejčastěji naučit šest až osm (Hruška, s. 68).

Zřetel se kladl i na gramatiku, která pomáhala k pochopení cizího jazyka a rozdílů s mateřským jazykem. Užívá se přitom indukce a je opět prvotně osvojena sluchem (Hruška, 1926, s. 90). Obdobně jako u slovní zásoby se při výuce gramatických pravidel neuzívá překladu. Nižší stupeň obsahuje ještě sekce o písemných pracích a překladu, jenž je v hodinách okrajový.

Střední stupněm jazykového vyučování navazuje a rozvíjí nižší stupeň, přičemž je ponechána jeho struktura. Nově se cílí i na větnou intonaci a rytmus (Prošková, s. 70). Na tomto stupni již můžeme hovořit o čtení v pravém slova smyslu, více se proto užívá učebnicových textů a ustupuje i učitelovo předčítání. V slovní zásobě se nově objevují slovíčka z četby, jež doplňují běžná každodenní témata v tematických souvislostech. Nově se píší dopisy, články nebo vypravování (Hruška, 1926, s. 163).

Poslední, třetí stupeň jazykové výuky prohlubuje morfologické, stylistické a literární znalosti žáků. Praktikovalo se hlasité a skupinové čtení. To však mělo mít charakter přednesu (Hruška, 1926, s. 189). Vyjma výslovnosti se učila i interpretace různorodých textů. Slovní zásoba osvojená četbou měla být užita v konverzaci, která byla součástí jednotlivých hodin. Pro VI. a VII. třídy reálek VII. a VIII. třídy reálných gymnázií bylo výslovně doporučeno užití konverzačních příruček (Hruška, 1926, s. 246).

Písemné práce, překlad souvislého textu jsou obsahem posledních oddílů vyššího stupně. Překlad, který byl součástí maturitní zkoušky, je z časové náročnosti doporučen jako domácí příprava a je kontrolován v rámci výuky (Prošková, s. 72).

Častou praxí však bylo vyučování, které se *"zvrhlo v zakuklenou metodu překladovou, zhoršenou však o to, že její textová část (učebnice) je přizpůsobena psychologickému osvojování jazyka a přičí se tedy synteticko-překladatelskému postupu"* (Hruška, 1926, s. 30).

6. Učebnice

Pojem učebnice se může zdát neproblematický. Bližší zkoumání a vhléd vedou k extenzi komplexnosti a problematičnosti pojmu. Definice pojmu učebnice je několik, odrážejí v sobě odlišné pohledy a názory na tuto elementární hmotnou součást vyučování, která je považována v českém výukovém prostředí vedle učitele a studentů za samozřejmou.

Český pojem učebnice a německý Lehrbuch je odlišný od anglických pojmů textbook a student's book, které odkazují ke školnímu prostředí, vztahu mezi ní a uživatelem a její specifické stavby. Toto chápání je obdobné s německým Schulbuch. Tyto přístupy k učebnicím nalzáme i v definicích učebnic (Prošková, s. 76). Pedagogický slovník charakterizuje učebnice jako:

„druh knižní publikace uzpůsobené k didaktické komunikaci svým obsahem i strukturou, která má řadu typů, z nichž nejrozšířenější je školní učebnice. Ta funguje: 1. jako prvek kurikula, tj. prezentuje výsek plánovaného obsahu vzdělávání; 2. jako didaktický prostředek, tj. je informačním zdrojem pro žáky a učitele, řídí a stimuluje učení žáků,“ (Průcha, Walterová, & Mareš, 2009, str. 323).

Pedagogický slovník uvádí učebnice jako: *„druh knižní publikace uzpůsobené k didaktické komunikaci svým obsahem a strukturou“* (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 258).

Další teoretik je Jan Průcha, jenž zkoumá učebnice z vícero perspektiv. Průcha (1998, s. 13) uvažuje o učebnici jako edukačním konstrukt, tedy dílu, jenž je stvořeno pro edukační účely. Na obecné rovině považuje učebnici za prvek kurikulárního projektu. Na konkrétních úrovních jsou učebnice jednou ze součástí didaktických prostředků nebo jsou školním didaktickým textem. Průchovo schéma je následující:

Průcha, 1998, s. 13.

Další úroveň obecného pojetí učebnice je její role ve vztahu k ostatním didaktickým prostředkům. Didaktickými prostředky rozumíme všechny materiální předměty fungující při realizaci vzdělávání např. reálné předměty, modely, tabulky atd. a dále prostředky nemateriální (výukové metody, způsoby práce, techniky vyučování), které přispívají k celkové efektivitě vyučovacího procesu. (Průcha, 1998, s. 14)

Kromě Průchova dělení didaktických prostředků existuje celá řada dalších podobných typologií. Např. J. Malach dělí didaktické prostředky na nemateriální (metody výuky, vyučovací formy, didaktické zásady atd) a materiální (učebnice, školní tabule, učební prostory, výpočetní technika atd.). Materiální didaktické prostředky rozděluje do dalších pěti základních skupin na: učební pomůcky, technické výukové prostředky (audio-vizuální technika), reprografickou a organizační techniku (počítače, kopírky atd), vybavení učeben (laboratoře a specializované třídy) a individuální vybavení žáků a učitelů (rýsovací, psací potřeby, sportovní vybavení či pracovní oděvy). (Kalhous, Obst a kol., *Školní didaktika*, 2002, Praha).

Učebnice v Malachově pojetí jsou řazeny k materiálním učebním textovým pomůckám. Výše zmíněné ukazuje na mnoho medií a technologií, které mohou ve výuce učitelé využívat. Tato různorodost může vest skrze zapojení více smyslů k efektivnějšímu učení. Oproti tomu je však komplikované tyto prostředky vhodně kombinovat ve výuce. Učebnice je dle Průchy (1998, s. 112-113) buď informačním zdrojem sloužícím k orientování se v obsahu učiva konkrétního předmětu současně se jedná o východisko sloužící k plánování a realizaci učiva. Průcha udělal výzkum v roce 1997, kdy 89 % českých učitelů ze 101 užívá soustavně učebnic pro plánování výuky,

dalších 50% užívá metodické příručky, 41% kantorů pracuje dle osnov a 8% pracuje s metodickými časopisy. zmiňované výzkumy se týkaly především matematiky nebo přírodních věd, oblast cizích jazyků nebyla výzkumem postížena.

Pedagogický slovník uvádí učebnice jako: „*druh knižní publikace uzpůsobené k didaktické komunikaci svým obsahem a strukturou*“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 258).

Jak si uvědomujeme my, tak i jiní autoři (Prošková, s. 76), tato definice ukazuje dnešní další zaměření výzkumu učebnic na rovinu interakcí, jež probíhá mezi učitelem, studenty a učebnicí. Vyjma toho jsou podstatné kurikulární dokumenty a jejich odraz v učebnicích v kombinaci s vědním oborem.

6.1. Výzkum učebnic

Učebnice zkoumá v pedagogické vědě výzkum a teorie učebnic. V českém prostředí je rozvoj této disciplíny datován do 80. let 20. století. Řadíme sem mimo jiné Průchovo *Učení z textu a didaktická transformace* z roku 1987, Michovského text o učebnicích dějepisu z roku 1981 či studii A. Wahla o učebnicích zeměpisu z roku 1983 Průcha (in Maňák, 2006, s. 11),

V současné době, nejsou dle Průchy, výzkum a teoretické zkoumání učebnic dostatečně nebo systematicky rozvíjeny, což je obdobné i u tvorby učebnic, jak je patrné i v *Pedagogickém slovníku* (Průcha, Walterová a Mareš, 2003, s. 259):

„Produkování učebnic je ponecháno živelnému působení tržního hospodářství, tzv. schvalovací doložka udělovaná ministerstvem školství je velmi benevolentní.“

Výzkum učebnic je velmi obsáhlý a může být zaměřen na užívání učebnice nebo například na jejich tvorbu. Česká autorka Sikorová (2010, s. 17) zkoumala učebnici jako jednu možnost didaktického textu. Vycházejí z teorie E. B. Johnssena z roku 1993 kategorizuje: výzkumy učebnic změřené na proces vzniku, schvalování daných učebnic, formy a možnosti distribuce učebnic, uvádění učebnic do škol a vyřazování učebnic, druhý typ zkoumá užívání učebnic, třetím typem jsou na produkt orientované výzkumy.

Druhou typologií je Průchova z roku 1998 (1998, s. 40) ve které rozlišuje, pro který účel je analýza dělána. Průcha rozlišuje tři varianty, analýza účelu normativního, praktického využití a vědeckého vysvětlení.

Předměty výzkumu rozlišuje do pěti oblastí:

- 1) Výzkum učebnic a jejich vlastností: ergonomické, komunikační a obsahové.
- 2) Výzkum učebnic a jejich fungování: (výzkum fungování učebnic v procesu učení a při vyučování a zadruhé zkoumání uživatelů učebnic jejich názorů).
- 3) Výzkum efektů a výsledků učebnic (zkoumají se studenti a změny v jejich vědění, hodnotách, postojích atd.).
- 4) Výzkum zkoumající predikci (předpoklady) o fungování učebnic.
- 5) Výzkum parametrů učebnic a jejich možné modifikace směřující k optimálním parametrům.

Průcha dále nabízí dělení dle převládajících metod:

- metody kvantitativní, jež konkrétní parametry, např. poměr verbální nebo neverbální složky nebo specifické lexikum zjišťují statisticky.
- strukturální, které sledují mikrostrukturu a makrostrukturu učebnic.
- obsahové, jež zjišťují kvalitativní parametry např. sémantické koherence.
- dotazovací, kdy pomocí anket, dotazníků a rozhovorů shromažďují žákovi názory a zkušenosti.
- testovací, které zkoumá vliv učebnic na výsledky učení.
- pokud zkoumáme původní učebnice a ty řízeně pozměněné, týká se to experimentálních metod.
- pokud z nějakého hlediska porovnáme učebnice, jedná se o komparativní metodu.

(Průcha, 1998, s. 40-49)

Učebnice musí být zkoumány z více úhlů pohledu, aby nebyly zkresleny výsledky výběrem jednotlivých rovin a výsledky byly po vědecké stránce validní. V následujícím oddílu této práce se zaměříme na školní učebnice anglického jazyka. Domníváme se,

že znalost učebnic ve zkoumaném období by nám měla ukázat reálné dopady všech těchto změn na výukovou praxi daného předmětu, což zahrnuje analýzu dobových učebnic a znalost kontextu. Dohromady nám výše zmíněné umožňuje částečně rekonstruovat možnou podobu reálné výuky v daném období. Zabývat se budeme učebnicemi pro žáky od začátečnické úrovně po pokročilou, se zaměřením na středoškolské, doplňky k učebnicím.

V ideálním případě by učebnice měla být spojnicí mnoha faktorů, které ovlivňují výuku, vyjma těch psychologických, osobnostních a externích. Měla by být vhodná pro daný typ školy, konkrétní hodinovou dotaci a s tím spjaté výukové cíle. Mělo by být patrné pro jakou výukovou metodu je učebnice vytvořena. Neposledním vlivem na podobě učebnic byl správní orgán. Ve většině případů se jednalo o stát a v dřívější době i o církve. Učebnice je však efektivní pouze tehdy zahrnuje-li studentovi, učitelovi a správního orgánu potřeby. Jedná se o úsporu času v přípravě pro učitele a možnost inovace školství a potažmo výuky, jež směřují k zažitým stereotypům (Prošková, s. 77). V opačných případech mohou zabránit dobrým výsledkům.

Nutnost kvalitních učebnic potvrzuje estonský výzkumník učebnic prof. Jaan Mikk:

„Reformy vzdělávání nejsou úspěšné, pokud nejsou reformní myšlenky začleněny do nových učebnic. Změnit styl vyučování tisíců učitelů formou jejich dalšího vzdělávání je časově velmi náročné, zatímco proměna jedné učebnice je mnohem snazší. Ve školách často bývají učebnice považovány za mnohem důležitější než kurikulum nebo vzdělávání učitelů...Kvalitní učebnice mohou školy využívat mnoho let a tyto učebnice mohou být zárukou vysoké kvality vzdělávání...Špatné učebnice jsou zkázou národa“ (Maňák, Knecht, 2007, s. 12).

V českém prostředí se vyjma Proškové zabývá výzkumem učebnic i Zuzana Sikorová, která zkoumala vliv učebnice na učitele, například při tvorbě kurikula a struktur hodiny (Sikorová, 2010, s. 29-41). V současnosti nejsme schopni zkoumat, jak vypadala interakce, ve zkoumané epoše, mezi učitelem a studenty. Učebnice jsou tedy jediným zdrojem informací o výukové skutečnosti.

6.2. Učebnice a jejich vztah ke kurikulu

Učebnice je prvkem kurikula. Kurikulum je pojem, který se v našem prostředí začal hojně užívat v 90. letech 20. století. Obdobně jako pojem učebnice, není pojem kurikulum jednoznačný.

S pojmem kurikula se setkáváme v českém prostředí během posledních třiceti let. Ve starší literatuře se setkáváme s pojmy učební plán, učební osnovy, učivo či obsah vzdělání (Moderní pedagogika, s. 236). Za vhodnou definici považuji tu z *Pedagogického slovníku* (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 110), dle ní má kurikulum tři základní významy:

- 1) vzdělávací plán, program, projekt.
- 2) průběh studia a jeho obsah.
- 3) obsah veškeré zkušenosti, kterou žáci získávají ve škole a v činnostech ke škole se vztahující, její plánování a hodnocení.

Specifickým typem kurikula, je „národní kurikulum“, které je dle *Pedagogického slovníku* definováno následovně:

„Kurikulum garantované státem, společný národní rámec vymezující cíle a obsah vzdělávání pro veškerou populaci mládeže ve věku povinné školní docházky. Zahrnuje obecné cíle škol, vzdělávání, základní složky učiva, stanovuje cíle, kterých mají žáci dosáhnout v určitých věkových obdobích, a cílům odpovídající vzdělávací standardy, a obsahuje směrnice k realizaci ve školách“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 133).

Ideologické zkreslení je však i v učebnicích vzniklých v demokratických státech. Průcha za příklad uvádí balkánské učebnice v nichž se vyvyšují jednotlivá etnika (2017, s. 274). Nejvíce se ideologie prosazuje v ekonomických, politických a právních oblastech a v učebnicích občanské výchovy, dějepisu či literatury.

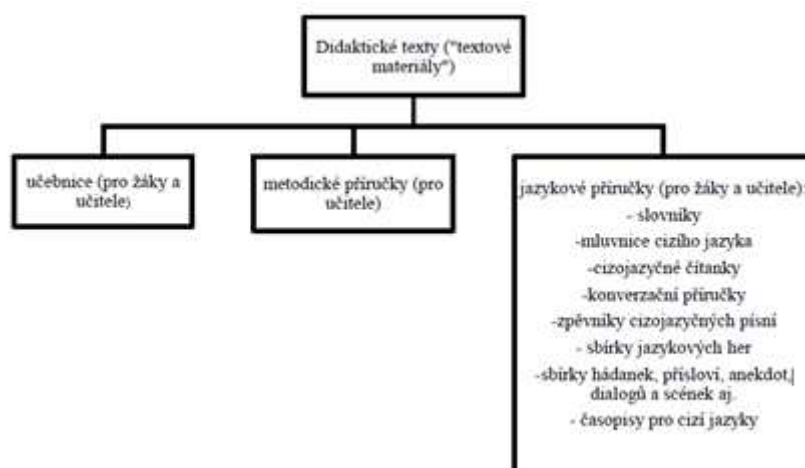
6.3. Učebnice – didaktický prostředek a text

Průcha uvažuje o učebnicích jako didaktickém prostředku a zahrnuje je mezi materiální prostředky, což mohou být vyučovací metody (Průcha, 2017, s. 276) a

materiální předměty „učební pomůcky“ fungující ve vzdělání, jako jsou modely, audio materiály či obrazy (Průcha, 1998, s. 14).

Technický pokrok a s ním spjatá elektronická média či učebnice nenahradily klasické tištěné učebnice, z důvodu jejich přetrvávající popularity mezi žáky i učiteli, dále je příznivá jejich dostupnost, pořizovací cena a nenáročnost na organizační, technické i materiální podmínky. Učebnice je jednou a současně nejrozšířenější z možností didaktického textu, jenž je chápán jako „jakýkoli text (komunikát), který je zkonstruován tak, aby byl nosičem didaktické informace.“ (*Pedagogický slovník* 2003, s. 44).

Ve výuce cizích jazyků je vyjma klasických učebnic užíváno i dalších textové materiálů, jak o nich píše Průcha (2017, s. 277).

Průcha (2017, s. 277)

6.4. Učebnice cizích jazyků

Cílem studia cizích jazyků nejsou pouhé znalosti, ale student by sám měl umět naučené znalosti, schopnosti a dovednosti produkovat, což má vliv na obsah a strukturu učebnic. Choděra (2013, s. 71) tvrdí, že „*jazykové předměty jsou typicky činnostní, tedy podstatně odlišné od tzv. předmětů naukových. Žák musí totiž na konci učebního cyklu nejen „vědět“, ale především „umět“.*

Konkrétněji se učebnicemi cizího jazyka zabýval Čestmír Liškař (1982, s. 76), jenž se domníval, že pro žáky s různými mateřskými jazyky nemůže existovat stejná

učebnice. S tím je spjatá obtížnost definice a vytvoření „ideální“ učebnice, jejíž představa je jiná pro žáky i učitele.

Existují však obecné charakteristiky, jako respektování věku žáka, jeho zájmů, žákovi osobnosti, jejich mateřského jazyka a jejich předchozích zkušeností. Svoji kvalitou by měla učebnice odpovídat didaktickým zásadám, dle našeho názoru zejména zásadě systematickosti, přiměřenosti, uvědomělosti, aktivity a spojení teorie s praxí.

Jak bylo řečeno výše učebnice je aplikací kurikulárních dokumentů do praxe. Měla by být v souladu s výukovými metodami, cíli a hodinovými dotacemi předmětu. Učebnice by pak měly reagovat na změny v učebních plánech či v osnovách.

Liskař uvádí, z čeho by se kvalitní učebnice měla skládat:

1. Jazykový materiál (zvukový nebo psaný) v podobě vyprávění, dialogů, úryvků vyprávění a dialogů, jednotlivých vět, syntagmat a jejich částí, slovních tvarů, modelů v různých reprezentacích, prvků (fonémů, grafémů) a jejich skupin, určený pro různá školní a samostatná cvičení.

2. Instrukce, jak má žák pracovat s učivem ve škole a při samostatné práci.

3. Názorné pomůcky (obrázky, diapozitivy, schémata, tabulky, diafilm, filmy aj.) tří typů – určené pro imitování reálných komunikativních podmínek; znázorňující život a tvořivou práci lidí – nositelů studovaného jazyka; ilustrující jednotlivé jevy a skupiny jevů ve struktuře studovaného jazyka.

4. Vysvětlivky a komentáře (v cizím a mateřském jazyce) dvou typ: popisy jevů a skupin jevů komunikace ve studovaném jazyce, částečně v konfrontaci s mateřským jazykem žáka; komentáře o jevech ze života národa – nositele studovaného jazyka (zvláštnosti způsobu života, státního zřízení, kultury, fakta z historie apod.), jež se odrážejí v sémantické stránce jazykového materiálu učebnic.

5. Přehledová část obsahující seznamy znaků a modelů, jež mají být osvojeny v různých dílčích komunikativních činnostech, překlad nedešifrovatelných znaků do mateřského jazyka žáků, souborný seznam znakových typů a modelů aj.

6. Varianta učebnice určená pro učitele musí kromě toho obsahovat obecné metodické pokyny týkající se jejího používání a konečně detailní rozpracování každého oddílu učebnice.

Každá z těchto složek by se měla objevit v jednotlivých lekcích učebnice (Liškař, 1982, s. 77). Také zdůrazňoval zvukovou stránku výuky jazyka, a proto zmiňuje dva druhy učebnic: a) textové (klasické), b) zvukové. Nyní je však situace jiná a převážná většina učebnic obsahuje poslechová cvičení a ostatní audio komponenty. Tak tomu nebylo v námi zkoumaném období do roku 1948.

Nejen díky československým odborníkům a jejich učebnicím, jež odpovídaly soudobým závazným osnovám pro jednotlivý typ škol a tříd, ale i díky odkazu rakousko-uherského školství byla mezi léty 1918 až 1939 vysoká úroveň škol v Československu.

Závěr teoretické části

V teoretické části byl popsán vývoj vzdělávací soustavy mezi léty 1847-1948 se zřetelem na změny a zákony, jež měly vliv na výuku cizích jazyků. Tyto zákony, jako nový říšský školní zákon či "Metelkův" zákon ovlivnily budování školské soustavy, například zavedením osmileté povinné docházky či podporou obchodních akademií, kde byla angličtina jako další živý jazyk vyučována. Druhá etapa 1918-1939 je charakteristická mnohými reformními návrhy či změnami osnov. Podstatný je rozvoj českých středních škol. Na mnohých z nich reálky, reálná gymnázia, reformní reálná gymnázia či obchodní akademie se vyučoval anglický jazyk. V této souvislosti vycházelo mnoho učebnic či učebnicových sad. Třetí etapa 1939-1945 znamenala komplikace s dostupností (středoškolského) studia z důvodu zabránění Sudet a zrušení či přesunutí mnohých škol. Po kapitolách a historickém vývoji jsme se zabývali výukovými metodami, konkrétně gramaticko-překladovou metodou, reformní hnutím a s ním spjatou přímou metodou a zprostředkovací metodou. Následuje sekce o učebnicích, protože slouží k pochopení tehdejší výuky. Z učebnic můžeme usuzovat na reálnou podobu školní výuky lépe než z teoretických popisů výukových metod.

ANALYTICKÁ ČÁST

7. Představení korpusu a metodologie analýzy zkoumaných učebnic

Praktická část se věnuje analýze vybraných učebnic používaných na středních školách ve zkoumaném období.

V této části budou představeny zkoumané učebnice a seznam dohledaných učebnic ve vybraných epochách. Chtěli bychom zdůraznit, že seznam učebnic, jenž je níže, neobsahuje všechny učebnice angličtiny, které byly ve zkoumaném období vydány. Zaměřili jsme se primárně na učebnice obchodních akademií, protože angličtina, jež nebyla hojně zastoupená v cizojazyčném vyučování, byla vyučována dominantně na tomto typu škol. Seznam učebnic zahrnuje i ty z ostatních typů středních škol. Nezkoumali jsme učebnice angličtiny pro základní školy a vysoké školy, protože se netýkají námi zvolené oblasti, a také proto, že jejich výskyt byl minimální.

Zdrojem informací o vydaných publikacích byl katalog Národní knihovny, Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích, Akademické knihovny v Českých Budějovicích, Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského a internetový portál českých antikvariátů www.antikvariaty.cz. Učebnice jsme hledali dle klíčových slov: učebnice anglického jazyka, učebnice angličtiny, English coursebook, anglický jazyk, English a dle jmen autorů učebnic, která jsme znali před rešerší. Učebnice jsme následně podrobili analýze, jejíž výsledky jsou shrnuty pro větší přehlednost do tabulky s následujícími informacemi: o roku vydání, názvu učebnice, autorech, počtu stran a počtu lekcí.

Dále je popsána obecná stavba lekcí a příloh u učebnic, pokud je obsahují. Mohou to být přehledy gramatiky, slovníky atd... Následuje tabulka zaměřená na obsahový rejstřík učebnic, která je rozdělena na sekce: slovní zásoba, mluvnice, výslovnost a pravopis. Dalším krokem byla snaha o specifikaci výukové metody. Cílem analýzy bylo zmapovat obsah i metodická východiska dobových učebnic.

Učebnice byly vybrány tak, aby jejich jednotlivé díly odpovídaly posledním čtyřem ročníkům střední školy, což je podobné dnešnímu stavu. V teoretické části bylo zkoumané období rozděleno do čtyř etap dle nejvýraznějších změn ve výukovém prostředí: do roku 1918, mezi léty 1918-1939, 1939-1945 a 1945-1948, což odpovídá i výběru analyzovaných učebnic. Z tohoto důvodu jsme se snažili v každém období analyzovat alespoň jednu učebnici, případně učebnicovou sadu.

První zkoumané období bylo do roku 1918. Byla vybrána kniha z roku 1870 *Rukověť anglického jazyka* Jakuba Malého. Malého *Rukověť* je nejstarší zkoumanou gramatikou (učebnicí). Celkově bylo dohledáno osm knih (učebnic, gramatik).

V meziválečném období 1918-1939 se podařilo dohledat dvacet čtyři učebnic, z nichž jsme pro analýzu vybrali učebnice Františka Krupičky, protože se jedná o sadu čtyř knih určených pro první až čtvrtý ročník obchodních akademií: *Učebnice anglického jazyka pro první ročník obchodních akademií* z roku 1930, *Učebnice jazyka anglického pro druhý ročník obchodních akademií* z roku 1930, *Učebnice a čítanka jazyka anglického pro třetí ročník obchodních akademií* z roku 1930, *Učebnice jazyka anglického pro čtvrtý ročník obchodních akademií* z roku 1932.

Ve třetím období 1939-1945, jak již bylo zmíněno v teoretické části, vyučování cizích jazyků vyjma němčiny, zejména angličtiny bylo omezeno. Dohledali jsme pět učebnic.

Analyzované byly Vymětalovy učebnice, nová vydání, která jsou totožná, byla vydána po válce a některé z nich jsme analyzovali ve čtvrtém období 1945-1948. V tomto období se pozice a výuka živých jazyků obnovila a dohledali jsme jedenáct učebnic, přičemž se navazovalo na předválečné období.

Vymětalovy učebnice jsme vybrali z důvodu, že máme k dispozici k základním učebnicím ještě jejich doplňky: *A Textbook of Modern English Part I Lessons 1-20* z roku 1948, *Doplňky k učebnici moderní angličtiny Díl I lekce 1–20* z roku 1946, *A Textbook of Modern English Part II Lessons 21-30* z roku 1948, *A Textbook of Modern English Part III Lessons 31-40* z roku 1945, *Doplňky k učebnici moderní angličtiny Díl III lekce 31–40* z roku 1945.

Do roku 1918 osm knih (učebnice/gramatiky).

- Václav Emanuel Mourek *Učebné listy jazyka anglického pro samouky*, 1886
- František Krupička *Učebnice jazyka anglického pro vyšší školy obchodní (Obchodní akademie). III, Slovníček*, 1907
- František Krupička *Učebnice jazyka anglického pro vyšší školy obchodní (Obchodní akademie) Díl I. (Pro druhý ročník)*, 1913

- František Krupička *Učebnice jazyka anglického pro vyšší školy obchodní (obchodní akademie). Díl II. Pro třetí a čtvrtý ročník*, 1914
- František Krupička *Učebnice jazyka anglického pro vyšší školy obchodní (obchodní akademie). Díl III. Slovníček*, 1915
- *Jakub Malý Rukověť jazyka anglického*, 1870
- David, Josef Julius *Učebnice jazyka anglického pro obchodní akademie. I Preparatory step. [Přípravný stupeň]*, 1913
- František Vymazal *Anglicky snadno ve 30 úlohách : úplný kurs k naučení se mluvení jazyka anglického bez učitele*, 1902

Mezi léty 1918-1939 dvacet čtyři učebnic.

- Josef Julius David *Příruční mluvnice jazyka anglického se zřetelem k potřebám obchodním zvláště k 2. a 3. dílu "Učebnice jaz. anglického"*, 1922
- Josef Julius David *Učebnice jazyka anglického pro obchodní akademie a školy střední. Díl druhý Advanced step. Dictionary*, 1922
- Josef Julius David *Anglická obchodní korespondence [Commercial correspondence and exercises]: Pro obch. akad. Část 1*, 1922
- Josef Julius David *Učebnice jazyka anglického pro obchodní akademie a školy střední Díl III., (zvláště pro 4. ročník obchodní akademie) Concluding step. (Závěrečný stupeň). Dějiny s ukázkami*, 1922
- Václav Alois Jung *Učebnice jazyka anglického pro školy, kroužky a samouky*, 1925
- František Krupička *Učebnice jazyka anglického pro vyšší školy obchodní (Obchodní akademie). Díl 1, [pro 2. roč.]*, 1930
- Ludvík Pacák *Anglicky pro každého: praktická učebnice anglického jazyka pro širší vrstvy lidové s česko-anglickým slovníčkem*, 1919
- František Krupička *Učebnice jazyka anglického pro vyšší školy obchodní (obchodní akademie). Díl II. (pro třetí a čtvrtý ročník)*, 1930
- František Krupička *Učebnice jazyka anglického pro vyšší školy obchodní (Obchodní akademie). Díl III, Slovníček*, 1930

- František Krupička *Učebnice jazyka anglického pro vyšší školy obchodní (Obchodní akademie). Díl IV, Slovníček*, 1932
- Josef Julius David *Učebnice jazyka anglického pro obchodní akademie. I, pro 1 a 2. roč. obch. akad., Preparatory step. [Přípravný stupeň]*, 1920
- E.H. Young a O. Zahrada *Učebnice anglického jazyka: 36 lekcí. I[-III]*, 1921
- E.H. Young a O. Zahrada *Učebnice anglického jazyka: 36 lekcí. Díl 2*, 1921
- F. Franzl *Učebnice jazyka anglického pro samouky*, 1922
- Josef Julius David *Učebnice jazyka anglického pro obchodní akademie. II, [pro 3. roč. obch. akademii], Advanced step. [Pokrač. stupeň]*, 1922
- Josef Julius David *Učebnice jazyka anglického pro obchodní akademie. II. F, Dictionary*, 1922
- Josef Julius David *Učebnice jazyka anglického pro obchodní akademie. IV, Příruční mluvnice jaz. angl. se zřet. ku potřebě. obchod.*, 1922
- Josef Julius David *Učebnice jazyka anglického: Pro obchodní akademie a školy střední. Díl 2., Advanced step. (Pokročilejší stupeň)*, 1922
- Josef Julius David *Commercial correspondence and exercises. [Oddíl D a E, Učebnice jazyka anglického. Díl druhý]*, 1922
- Josef Julius David, 1871-1941 *Učebnice jazyka anglického pro obchodní akademie. III, [zvl. pro 4. roč. obch. akad.], Concluding step. [Závěr. stupeň]. Dějiny s ukázkami*, 1924
- Gustav Žďárský 1867-1925 *Učebnice jazyka anglického: mluvnice, praktické hovory a korespondence*, 1924
- Josef Julius David *Učebnice jazyka anglického pro obchodní akademie. III. C, Slovník anglicko-český*, 1925
- Simeon Potter a Bohumil Trnka *Učebnice jazyka anglického pro střední školy. Díl druhý pro 6. třídu reálných a 8. třídu reformních reálných gymnasií*, 1938
- Norbert S. Maimann *Tak se skutečně mluví anglicky! : učebnice a cvičebnice anglického jazyka obcovacího : (colloquial English) : pro pokročilé a dospělé*, 1938
- Simeon Potter a Bohumil Trnka *Učebnice jazyka anglického pro střední školy. Díl první, Pro 4. třídu reálných a 7. tř. reform. reálných gymnasií*, 1929, 1936

Mezi léty 1939–1945 pět učebnic

- Emil Turchan *Učebnice anglického jazyka pro začátečníky*, 1945
- Michal L. Čapka a Zdeněk Vančura *Učebnice anglického jazyka pro obchodní akademie. I. Díl* (v letech 1942 a 1945)
- Michal L. Čapka a Zdeněk Vančura *Učebnice anglického jazyka pro vyšší obchodní školy. I. díl*. 1943
- Ladislav Vymětal *A Textbook of modern English. Part I., lesson 1-20* 1940
- Ladislav Vymětal *Doplňky k učebnici. Díl I., lekce 1-20* 1941

Mezi léty 1945 až 1948 deset učebnic

- Emil Turchan *Učebnice anglického jazyka. Díl druhý* 1946
- Simeon Potter, Bohumil Trnka *Učebnice jazyka anglického pro střední školy. Díl druhý, Pro 6. třídu reálných a 8. třídu reformních reálných gymnasií. Díl druhý*, 1946, 1947
- Simeon Potter, Bohumil Trnka *Učebnice jazyka anglického pro střední školy Pro 5. třídu reálných a 7. tř. reform. reálných gymnasií. Díl první*, 1947
- Antonín Osíčka *Mluvnice jazyka anglického pro školy, kroužky a jednotlivce: Příručka k přípravě ke všem zkouškám*, 1946, 1947, 1948
- Simeon Potter *Učebnice jazyka anglického pro střední školy: [Určeno] pro VII. a VIII. třídu reál. gymnasií. Díl třetí*, 1948
- Ladislav Vymětal *Doplňky k učebnici moderní angličtiny. Díl I. Lekce 1-20* 1946
- Ladislav Vymětal *A Textbook of modern English. Part III, Lessons 31-40* 1945
- Ladislav Vymětal *Doplňky k učebnici moderní angličtiny. Díl III. Lekce 31-40* 1945
- Ladislav Vymětal *A Textbook of modern English. Part II. Lessons 21-30* 1948
- Ladislav Vymětal *A Textbook of modern English. Part I. Lessons 1-20* 1946, 1948

Domníváme se, že počet dohledaných knih odpovídá historickému a sociálnímu kontextu. Do roku 1918 naše území spadalo pod monarchii, z toho důvodu byl primárním vyučovaným živým jazykem němčina. Pokud byl vyučován druhý živý jazyk byla to převážně francouzština. Po roce 1918 kdy republika začala obchodovat s více státy a orientovala se i na západní země rostla potřeba umět anglicky, a proto rostl podíl výuky angličtiny, a to nejvíce na obchodních školách. Ve válečných letech, byly živé jazyky méně vyučovány. Po válce se výuka cizích jazyků vrátila před do předválečné podoby, přičemž roli němčiny postupně přebrala ruština.

Níže uvádím seznam zkoumaných učebnic v chronologickém pořadí

1870	MALÝ, Jakub. <i>Rukověť anglického jazyka</i> . Praha: I. L. Kober, 1870.
1930	KRUPÍČKA, František. <i>Učebnice anglického jazyka pro první ročník obchodních akademií</i> . 5. Praha: Československá grafická unie, 1930.
1930	KRUPÍČKA, František. <i>Učebnice jazyka anglického pro druhý ročník obchodních akademií</i> . 4. Praha: Československá grafická unie, 1930.
1930	KRUPÍČKA, František. <i>Učebnice a čítanka jazyka anglického pro třetí ročník obchodních akademií</i> . 4. Praha: Československá grafická unie, 1930.
1932	KRUPÍČKA, František. <i>Učebnice jazyka anglického pro čtvrtý ročník obchodních akademií</i> . 4. Praha: Česká grafická unie, 1932
1948	VYMĚTAL, Ladislav. <i>A Textbook of Modern English Part I Lessons 1-20</i> . The Institute of Modern Languages, 1948.
1945	VYMĚTAL, Ladislav. <i>Doplňky k učebnici moderní angličtiny Díl III lekce 31-40</i> . Praha: Ústav moderních řečí, 1945.
1948	VYMĚTAL, Ladislav. <i>A Textbook of Modern English Part II Lessons 21-30</i> . Prag: The Institute of Modern Languages, 1948.
1945	VYMĚTAL, Ladislav. <i>A Textbook of Modern English Part III Lessons 31-40</i> . Prag: The Institute of Modern Languages, 1945
1946	VYMĚTAL, Ladislav. <i>Doplňky k učebnici moderní angličtiny Díl I lekce 1-20</i> . Praha: Ústav moderních řečí, 1946

Do roku 1918

MALÝ, Jakub. *Rukověť anglického jazyka*. Praha: I. L. Kober, 1870.

Rok Vydání	1870
Celý název učebnice	<i>Rukověť anglického jazyka</i>
Autor/Autoři	Jakub Malý
Počet stran	207
Počet lekcí	Knihla rozdělena do tří částí a hlav

Autor v předmluvě uvádí, že cílem učebnice je seznámit studenty středních škol s významným živým jazykem. Původní záměr autora počítal s větším rozsahem učebnice. Vhodné užití učebnice a příklady záleží na jednotlivých učitelích. (Malý, *Rukověť anglického jazyka*, s. 2).

Knihla (gramatika) je rozdělena do tří částí a hlav. Po straně 98 navazuje seznam nepravidelných sloves. Učebnice není ilustrovaná a neobsahuje žádné zvukové nahrávky.

Malý se v knize pokusil čtenáře seznámit s každou oblastí anglického jazyka, přičemž by čtenář mohl pokračovat ve studiu, nejlépe čtením anglických knih. Dále zakládá na předpokladu, že středoškolská studenti mají dobrou znalost obecné gramatiky a mateřského jazyka, jehož znalost je podmínkou seznámení se s cizím jazykem. Díky těmto předpokladům, autor zmenšil rozsah vysvětlovacího aparátu (Malý, *Rukověť anglického jazyka*, s. 2).

Velký prostor věnuje sekci o výslovnosti. Více příkladů nechává autor na učitelovi, jenž má zadávat i cvičení. Malý dále nastiňuje možné užívání knihy. Učitel nemusí být chronologický v jejím užívání. Za nejlepší způsob výuky považuje, aby po výkladu pravidel výslovnosti se přešlo hned k časování a skloňování. Co nejdříve by se pak mělo přejít k četbě, věty by měly být rozebírány a být překládány do češtiny. Za vhodné dále považuje užití domácích úkolů. Autor se domnívá, že dvouhodinová týdenní dotace

dostačuje pilnému žákovi, aby po roce rozuměl každé anglické knize a byl schopen o běžných věcech konverzovat a dále, že by se anglický jazyk měl vyučovat a proto, již připravoval čítanku a do budoucna plánoval slovník anglicko-český a česko-anglický (Malý, *Rukověť anglického jazyka*, s. 2.).

První část obsahuje výslovnost, anglickou abecedu. Autor podrobně popisuje jednotlivé hlásky a jak se liší jejich výslovnost dle pozice ve slově, plus výjimky. V další části o výslovnosti se zabývá slovním akcentem. Tato část zabírá přes 50 stránek. Poznámky, vysvětlivky a celý fonetický systém je vysvětlen česky. Po kapitole o výslovnosti následuje kapitola o Slovozpytu. Nejdříve se píše o slovních druzích, avšak jsou vynechány částice. Autor přidružuje k slovním druhům členy. Autor neopomíná v části o Pohlaví (rodu) koncovky rodu ženského a časté odchylky. Gramatické jevy vysvětluje v češtině.

Z důvodu doby vzniku mluvnice 1869 uvádí autor sloveso *shall* ve významu mít povinnost a užívá jej běžně ve všech osobách např. *I shall, Thou shall*. Obdobně je tomu u slovesa *will*, s významem chci. *I will* (já chci), *thou wilt* (chceš), *he/she wills*.

Za zajímavé považuji, že autor nevyčleňuje takzvaná nepravidelná (silná) slovesa, přičemž takovéto změny ve tvaru slova řadí k variantám minulého času (Malý, *Rukověť anglického jazyka*, s. 92.)

Další změny oproti dnešnímu standardu jsou v budoucím čase. Prostý budoucí čas má následující formy:

I shall love, budu milovati we shall love, budeme milovati

Thou wilt love, budeš milovati you will love, budete milovati

He will love, bude milovati they will love, budou milovati

Odhodlanost, slib nebo výhružku vyjádříme:

I will love we will love

Thou shalt love you shall love

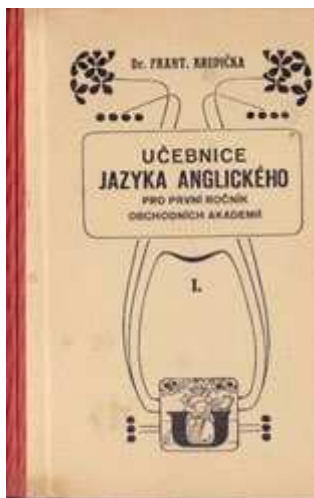
He shall love they shall love

Druhá osoba jednotného čísla se tvoří přidáním koncovky *st*, např. *lovest, singst*. Tyto koncovky zůstávají i v minulém čase, např. *tookes, playedst, wrotest*, platí to i u “času ukončeného minulého“ (předpřítomného) *I have had, thou hast had* a “času dávno minulého“ (předminulého) *I had had, thou hadst had*.

Malý vysvětluje jevy postupně. Až na straně 98 se student dozvídá, že *Thou* se užívá jen v básnické mluvě a při oslovování Boha. Vše ostatní, zvířata, děti atd. se oslovují *you*. Obdobně až na straně 98 se student setkává se seznamem nepravidelných sloves. Tato slovesa cca 180 se musí žák nazpaměť naučit a učitel musí zadávat mnohé úkoly na toto téma. Autor se domnívá, že obeznámenost studentů s německým jazykem, jim může pomoci při učení se anglickému jazyku.

Mezi léty 1918–1939

KRUPIČKA, František. *Učebnice anglického jazyka pro první ročník obchodních akademií. 5. Praha: Československá grafická unie, 1930.*

Rok vydání	1930
Celý název učebnice	<i>Učebnice anglického jazyka pro první ročník obchodních akademií</i>
Autor/Autoři	František Krupička
Počet stran	131 stránek
Počet lekcí	57

Autor František Krupička se narodil roku 1876 v Novém Městě nad Metují a zemřel v roce 1950 v Praze. Byl docentem angličtiny, vytvářel anglické učebnice a slovníky. Propagoval studium angličtiny na středních obchodních školách. Přeložil i *Talisman* Waltera Scotta. Byl učitel významného lingvisty a překladatele *Koránu* Aloise Richarda Nykla.¹⁷

První analyzovaná učebnice vyšla v roce 1930 z pera Františka Krupičky. Kniha je určena studentům prvních ročníků obchodních akademií. Jedná se o první díl učebnici odpovídající tehdejší osnovám, přičemž sama byla schválena výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 4. ledna 1930, č. 171.641/29-III, jako učebnice pro obchodní akademie s českým vyučovacím jazykem.

Učebnice obsahuje celkem 47 lekcí. Po straně 97 navazuje Slovníček ke cvičením a Slovníček abecední. Slovníčky obsahují fonetický přepis slov. Učebnice není ilustrovaná a neobsahuje žádné zvukové nahrávky. V knize nejsou obsaženy žádné rejstříky či obsahy.

Můžeme se setkat s výkladem O jazyku anglickém, stručných dějinách Velké Británie, o výslovnosti, číslovkách, záporu ve větě, slovesem *can*, stupňováním, časem minulým a předpřítomným.... Postupně se žáci seznamují se členy, výslovnostními cvičeními, slovesem *have* nebo rozlišnostmi mezi samohláskami,

¹⁷ Nyk, R. Alois, *Padesát let cest jazykozpytce a filosofa*, s. 148.

číslovkami, záporům ve větě, slovesem can, stupňováním, časem minulým a předpřítomným....

Některé lekce začínají výkladem gramatiky v českém jazyce, jiné začínají tvary konkrétního slovesa v anglickém a českém jazyce, jiné konkrétními slovy se zřetelem ke specifické fonetické charakteristice. Většina však začíná výchozím textem v anglickém jazyce, ten může mít popisný či dialogický charakter. Na výše zmíněné navazuje jedna či více z následujících variant: Exercise (v anglickém jazyce), Překlad (v českém jazyce, Answer the following questions!!! (v anglickém jazyce), Questions (v anglickém jazyce), Translation (v českém jazyce), Přeložte (v českém jazyce).

Nejčastější byla cvičení obměňovací (např. rodu činného do rodu trpného nebo z jednotného čísla do množného), doplňovací a překladová.

Autor neuvádí, proč zařadil konkrétní texty a cvičení. Určení učebnice studentům obchodních škol poznáme jen dle některých lekcí jako jsou: Banks (Banky), In the Office (V kanceláři) či English Money (Anglické peníze). Nebyly dohledány poznámky pro učitele, jak například vyučovat výslovnost.

Z metodického hlediska zde lze najít lekce zaměřené obsahově na každodenní život žáků, na což kladl důraz jak Komenským, tak později i Hruška. Hruška oproti Krupičkově učebnici, však kladl větší zřetel na výslovnost. Krupička dále více užívá překladu do českého jazyka, jehož časté užití je v rozporu se zprostředkovací metodou. Překlady byly Hruškou doporučeny pokročilým studentům, analyzovaná učebnice je však prvním dílem učebnice a překlady obsahuje. Gramatika je zde vyložena deduktivně a její výklad je v mateřském jazyce, což je opět v rozporu s Hruškou. Gramaticko-překladová metoda převládá.

KRUPIČKA, František. *Učebnice jazyka anglického pro druhý ročník obchodních akademií*. 4. Praha: Československá grafická unie, 1930.

Rok vydání	1930
Celý název učebnice	<i>Učebnice anglického jazyka pro druhý ročník obchodních akademií</i>
Autor/Autoři	František Krupička
Počet stran	143
Počet lekcí	105

Druhá analyzovaná učebnice v tomto období vyšla v roce 1930. Jedná se o druhý díl učebnici odpovídající tehdejší osnovám, přičemž sama byla schválena výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 17. září 1930, č. 131.168/30-III, jako učebnice pro obchodní akademie s československým jazykem vyučovacím v znění českém.

Učebnice obsahuje celkem 105 lekcí. Po straně 129 navazuje Definitions of Commercial Terms (Definice komerčních termínů), navazuje A List of the Strong, and Irregular Weak, Verbs (Seznam silných, nepravidelných slabých sloves). Následuje obsah. V učebnici autor neuvádí, jak by mělo být učivo rozvrženo. Učebnice není ilustrovaná a neobsahuje žádné zvukové nahrávky. Plán výuky je neznámý. Poznámky pro učitele nejsou součástí.

Učebnice začíná zábavnou slovní hříčkou Pracuj a hraj (Work and Play), jež má motivovat zábavnou formou ke studiu jazyka. Následuje text Učení se angličtině (Learning English) vyjadřující nutnost znalosti cizího jazyka pro jedince pracujícího v obchodní sféře. Text obsahuje i otázky ke konverzaci. Další cvičení Letní prázdniny (Summer Vacantion) je zcela konverzační, obsahující pouze otázky na téma student a prázdniny. Čtvrtý text Gramatika (Grammar) obsahuje krátké jednoduché anglické věty určené k opakování. Druhá část je v českém jazyce a je určena pro překlad do anglického jazyka. Nová slovní zásoba se objevuje až v lekci 8 na téma Škola (School). Nová gramatika a její výklad se objevují až v textu číslo 29 Gramatika (Grammar), jeho tématem jsou "časy", přičemž dělení, které je v učebnici se již nepoužívá např: děj

úmyslný (I am about to, I am going to), čas počínavý, obsahují slovesa get, grown, become, turn.

Literární texty jsou v sekci Pro soukromou četbu (For private reading) a obsahují např. Kiplingův text, Wildova *Sobeckého obra* (*The Selfish Giant*) nebo Shakespearova *Julia Ceasara*. Další částí je Definice pojmů z komerce (Definitions of Commercial Terms). Anglické pojmy, jež jsou užitečné v obchodní sféře jsou vysvětleny opisem v angličtině. Následuje seznam nepravidelných sloves a jako poslední je zařazen obsah.

Některé lekce začínají výchozím textem v anglickém jazyce, ten může mít popisný či dialogický charakter, jiné úryvky z literárních děl v anglickém jazyce, jiné jednotlivými anglickými větami a otázkami. Některé lekce začínají již cvičením či novu slovní zásobou v anglickém jazyce a českém překladu bez výslovnosti. Poslední možností jsou lekce věnované gramatice, která není vysvětlena, jsou zde pouze příklady v anglickém jazyce.

Na výše zmíněné navazuje jedna či více z následujících variant: Exercise (v anglickém jazyce), Translation (v českém jazyce), Supply the tenses in following story (Doplň časy v následujícím příběhu). Některé lekce obsahují různorodé věty v anglickém a českém jazyce nejspíše určené k překladu.

Zaměření učebnice na studenty obchodních škol může naznačovat několik textů: At Bookseller's (U knihkupce), At the Grocer's (V obchodě se smíšeným zbožím), The Office (Kancelář), How London is Fed (Jak je Londýn zásobován), The Commerce of England (Obchod Anglie), The Port and the Docks of London (Londýnský přístav a doky). Není uvedeno, proč jsou konkrétní texty a cvičení zařazeny.

Nejčastější byla cvičení a překladová a ta složená z anglickým či českých otázek a vět, zdali byly určeny ke konverzaci či k překladu není známo. Z metodologického hlediska se často vychází ze základního textu, na který navazují otázky s ním spjaté, které ověřují porozumění textu či překlad. Velmi málo otázek je určeno ke komunikaci.

Pokud se v lekci nevyskytuje základní text, autor zařazuje příkladové otázky v českém či anglickém jazyce například k nového gramatického jevu. K textům krásné literatury, které jsou určeny soukromému čtení nejsou žádná další cvičení.

Ve druhém díle se vyskytuje více uměleckého textu. Je zde menší zřetel na gramatiku oproti prvnímu dílu. Komunikaci a výslovnosti není věnováno příliš pozornosti.

Z metodického hlediska zde lze najít lekce zaměřené obsahově na každodenní život žáků jako jsou: Our House (Náš dům), School. I-IV. (Škola I.-IV.), Clothing (Oblečení), The Family (Rodina)..., což může vypovídat o snaze poskytnou jim slovní zásobu pro praktické využití jazyka k mluvení o což se snažil již Komenský.

V protikladu je mnoho lekcí zaměřených pouze na gramatiku a i fakt, že žádná lekce není věnována výslovnosti. Na ní není brán zřetel ve většině lekcí. Proti zařazení učebnice pod Hruškovu metodu dokazuje i velké množství překladových úloh. Pokud je gramatika vyložena, přičemž to není pravidlem, tak je to výklad v mateřském jazyce. V sekci For Private Reading (Pro soukromou četbu) se nevyskytuje žádný pokyn, jak se texty užívaly bylo nejspíše na samotném pedagogovi.

Předposlední část Definitions of Commercial Terms (Definice pojmů z komerce) se skládá z anglických pojmů, jež jsou užitečné v obchodní sféře a jsou vysvětleny opisem v angličtině. Následuje seznam nepravidelných sloves a jako poslední je zařazen obsah. Obdobně jako v prvním díle gramaticko-překladová metoda převládá. Oproti prvnímu dílu jsou zde delší texty a méně prostoru se věnuje gramatice.

KRUPIČKA, František. *Učebnice a čítanka jazyka anglického pro třetí ročník obchodních akademií*. 4. Praha: Československá grafická unie, 1930.

Rok Vydání	1930
Celý název učebnice	<i>Učebnice a čítanka jazyka anglického pro třetí ročník obchodních akademií</i>
Autor/Autoři	František Krupička
Počet stran	200
Počet lekcí	7 částí, (62 označených lekcí ve 3 částech)

Jedná se o třetí díl učebnicové sady a přepracovanou učebnici podle nových osnov schválenou výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 17. září 1930, č. 127.323/30-III, jako učebnice pro obchodní akademie s československým jazykem vyučovacím v znění českém. Učebnice obsahuje 200 stránek a je rozdělena do sedmi částí. V učebnici autor neuvádí, jak by mělo být učivo rozvrženo. Učebnice není ilustrovaná a neobsahuje žádné zvukové nahrávky. Plán výuky je neznámý. Poznámky pro učitele nejsou součástí.

Kniha se skládá ze sedmi částí, přičemž v prvních třech částech se nachází 62 lekcí. První částí jsou Příběhy (Narratives). Jedná se o krátké příběhy s délkou okolo sta slov, většinou humorné či se zajímavou pointou. Postupně se texty prodlužují. Krupička užívá i textů Charlese Dickense, Marka Twaina, Jerome K. Jerome nebo adaptuje text Washingtona Irvinga, ke kterému dokládá i překlad. Po jedenáctém textu následuje sekce Cvičení (Exercise). Vysvětlí, co se ti přihodilo a požádej o radu, řekni o tomto případu a) matce, za b) zloději. Druhé cvičení je složeno ze dvou částí: a) Odpovědět na otázky v angličtině, b) Přeložit věty z češtiny do angličtiny. V části o obchodu se objevují praktická cvičení pro studenty například: dialog o Nákupu cukru (Buying Sugar), žádost o zaměstnání (Applying for a Place), obchodní hovor (A Business Call), k čemuž je Cvičení (Exercise) na pochopení textu, druhá část je překlad z češtiny do angličtiny. Třetí část se zabývá Anglií a Anglickým jazykem (England and the English). Texty o Cestování do Anglie (Going to England). Jedná se o praktický text a návod.

Navazují na něj ihned otázky k textu a překlad z českého jazyka do anglického jazyka. Následuje text o Venkově (The Country), ke kterému nejsou doplňkové úlohy, což je obdobné u zbylých textů v této části. Čtvrtá část jsou materiály pro konverzaci. Jedná se o různorodé typy vět, jež mohou být užity v oblastech: Společenského styku (Social Intercourse), Cestování (Travelling), Zábavy (Amusements). Levý sloupec je v anglickém jazyce, pravý je jeho český ekvivalent. Pátá část jsou Básně (Poems). Krupička zařadil díla např. Shakespeara nebo Roberta Burnse. Pokud básník užívá nefrekventované nebo studentovi neznámé gramatické jevy, Krupička uvede jejich častější variantu např.: I seed´him = I saw him. Šestá část je Frazeologie a gramatika (Phraseology, Grammar). Studenti mají anglické texty přeložit ústně do českého jazyka a pak jej zpětně přeložit do anglického jazyka. Následujících dvacet cvičení je obdobných a jsou zaměřena na vybraná slovesa. Sedmá část Gramatické dodatečné informace (Grammatical Annotations). Krupička vysvětluje v českém jazyce slovosled, členy, rod, pády atd. Následně se zabývá adjektivy, zájmeny, slovesy, syntaxí a příslovci.

Lekce v prvních třech sekcích začínají základní textem, některé z nich mají dialogický charakter. Cvičení užitá jsou často obměňovací (vyprávěj příběh v jiné osobě, nepřímou řeč, změň v přímou), překladová. Oproti předchozím dvěma dílům je zde více cvičení na komunikaci např: požádej o radu nebo převyprávěj co se stalo a samotný oddíl Materials for Converstions (Materiály pro konverzaci). Vyjma výše zmíněných se objevují i věty (otázky) v českém a anglickém jazyce, ke kterým není žádné zadání nebo alespoň nadpis. Mnoho lekcí obsahuje pouze jeden text, který bývá umělecké narativní povahy.

Metodologické zkoumání učebnice ukazuje, že se v učebnici vyskytuje velké množství textů krásné literatury. Velký prostor je věnován obchodní sekci. Oproti předešlým dvěma učebnicím je zde i samostatná sekce věnována konverzaci. Není zde příliš lekcí a textů věnovaných každodenní tématice. Šestá sekce Phraseology. Grammar (Frazeologie. Gramatika) ve které studenti mají psanou formou přeložit anglické a české věty v textech. Po tom, co tak učiní měli ústně přeložit nazpátek z českého jazyka do anglického a z anglického jazyka do českého. Jednotlivé texty jsou zaměřeny na vybraná slovesa. V textu se římskými číslicemi odkazuje na konkrétní gramatické jevy, jež jsou vysvětleny v sedmé sekci Grammatical Annotations, ve které je gramatika deduktivně vysvětlena v českém jazyce.

KRUPIČKA, František. *Učebnice jazyka anglického pro čtvrtý ročník obchodních akademií. 4. Praha: Česká grafická unie, 1932*

Rok Vydání	1932
Celý název učebnice	<i>Učebnice jazyka anglického pro čtvrtý ročník obchodních akademií.</i>
Autor/Autoři	František Krupička
Počet stran	136
Počet lekcí	6 částí (39 lekcí/textů)

Jedná se o čtvrtí díl učebnicové sady, přičemž jsme zkoumali čtvrté, přepracované vydání podle nových osnov ministerstva školství a národní osnovy ze dne 26. září 1931 č. 136.395/31-III pro obchodní; akademie. V učebnici autor neuvádí, jak by mělo být učivo rozvrženo. Učebnice není ilustrovaná a neobsahuje žádné zvukové nahrávky. Plán výuky je neznámý. Poznámky pro učitele nejsou součástí. Kniha obsahuje 136 stran a je rozdělena na šest částí: Anglický jazyk (The English Language) nachází se zde texty např. Angličtina – světový jazyk (English – a World Language), Moderní angličtina (Modern English). Další část se nazývá Vzory moderní anglické prózy (Specimens of Modern English Prose). Krupička mimo jiných užívá Waltra Scotta a jeho Ivanhoe, či Saharu Roberta Hichense. K daným prozaickým textům nejsou určeny konverzace či cvičení. Další část se nazývá Commercial Reading, jsou zde texty zaměřené na obchod jako: Co znamená obchod (What is meant by Business), Co znamená patent (What is meant by a Patent). K žádnému z textů nejsou připojeny cvičení či konverzace. Následuje sekce Čtení v anglické historii a literatuře (Reading in English History and Literature). Jak název kapitoly napovídá, texty se zde zabývají historií anglické literatury a dějepisem, např.: Nejranější historie britských ostrovů (The Earliest History of British Isles), Zničení španělské armády 1588 (The Destruction of the Spanish Armada 1588) nebo texty o Shakespearovi či Byronovi. Žádná z textů není spjata s doplňkovým cvičením či konverzacemi.

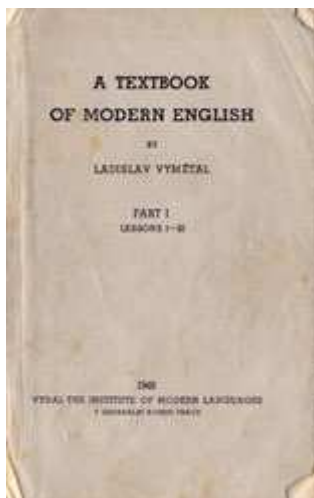
V sekci o Novinovém čtení (Newspaper Reading) mají studenti možnost setkat se s autentickým textem publicistického stylu. Jedná se o texty nejen z Velké Británie, ale i z Austrálie či Indie např. Imperiální volný obchod (Empire Free Trade), Vidění rádiem (Seeing by Radio). Cvičení a konverzace nejsou připojeny k žádnému z těchto textů. Poslední je část Poezie (Poetry). Krupička sem zařazuje texty Shakespearovy, Scottovy nebo Tennysonovy. K žádnému z textu není připojeny konverzace či cvičení.

Z metodického hlediska zde nalézáme lekce se skládají z textů, na která nenavazují žádná cvičení. Učebnice se nevěnuje výkladu gramatiky, nové slovní zásobě, výslovnosti ani nácvičku psaní. V sekci Anglický jazyk (The English Language) se autor zabývá jazykovědou, ale jedná se o metajazykové texty. Učebnice obsahuje pouze texty ke čtení. Je zde zařazena sekce věnované obchodu.

Celá učebnice je složena z textů, nejspíše určených pouze ke čtení. Jedná se tedy o čítanku. Z metodologického hlediska se nejedná o učebnici gramaticko-překladovou ani o učebnici inspirovanou Hruškovou metodou.

1945 – 1948

VYMĚTAL, Ladislav. *A Textbook of Modern English Part I Lessons 1-20*. The Institute of Modern Languages, 1948.

Rok Vydání	1948
Celý název učebnice	<i>A Textbook of Modern English Part I Lessons 1-20</i>
Autor/Autoři	Ladislav Vymětal
Počet stran	158 (79 stran textu 79 čistých stran)
Počet lekcí	20

Ladislav Vymětal, který žil mezi léty 1895 až 1940. Po gymnáziu v Kroměříži studoval teologii ve Švýcarsku. Následně pracoval jako vychovatel a posléze studoval a působil v Praze na univerzitě. Byl autorem více než dvaceti učebnic, Překládal z angličtiny a působil jako pedagog. Přeložil mimo jiné Odysseu Jamese Joyce a díla Thomase Hardyho, Cherstetona, Dickense.

Nejpozději vydaná učebnice, jež byla zařazena do výzkumu, byla publikována roku 1948 a je dílem Ladislava Vymětala. Vydání z roku 1948 je co se týče obsahu a struktury totožné s vydáním z roku 1940 a 1946. Velmi podobnou strukturu a úroveň má i předchozí Vymětalova učebnice *A New English Textbook* z roku 1939 o deseti lekcích a šedesáti dvou stránkách, která je součástí pětidílné sady.

Analyzovaná učebnice se skládá z 20 lekcí a je bez rejstříku či obsahu. V učebnici autor neuvádí, jak by mělo být učivo rozvrženo. Učebnice není ilustrovaná a neobsahuje žádné zvukové nahrávky. Poznámky pro učitele nejsou součástí.

Každá lekce je uvedena výchozím textem, ze kterého pak vychází další možná cvičení: Questions, Exercises (Fill in..., Turn into..., Insert..., Put into..., Read and write in full, Conjugate in..., Form sentences with..., Spell rapidly... a další). To neplatí u dvou opakovacích lekcí, první po 1-8 kapitole, druhá po 1-16 kapitole. Ty neobsahují výchozí text, jen cvičení. Dvě lekce obsahují část Zvuky (Sounds) ve kterých jsou slovíčka řazena do řádku, dle společné hlásky, což však student neví.

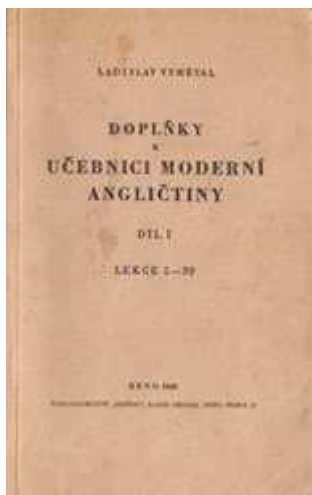
Gramatika není vysvětlena, ačkoliv autor zařazuje gramatická cvičení. Lekce neobsahují sekce s novou slovní zásobou. Učebnice neobsahuje žádné cvičení na psaní. Autor nekomentuje výběr textů a slovní zásobu.

Nejčastější typy jsou cvičení doplňovací (insert..., put...), obměňovací (např. z přítomného času do minulého), a substituční (např. přeměň v, vyjadřování otázek opisnou formou, nahrazování tvary podstatných jmen, nahrazování kladných vět otázkou, uži kolokace, tvoř otázky, změn v otázku). Učebnice neobsahuje žádné překladové cvičení.

Z pohledu metodologie se vyskytuje mnoho různorodých textů např.: To be, To have, the verb, English, A Sory of Human Life, Learn When You Laugh, On Watches and Clocks, Two Noble Women, Food, On Shopping, Meals.

Konverzaci není věnována žádná lekce, pro konverzaci by se mohly užít otázky ze sekcí Questions (Otázky), jejíž první část se věnuje základnímu textu a druhá se týká obecných témat a života studenta. Zdali tomu tak bylo není známo. Některé texty jsou věnovány každodenní tématické a nejsou zde cvičení na překlad. Slovní zásoba, překladová cvičení a výklad mluvnice obsahují *Doplňky* k této učebnici.

VYMĚTAL, Ladislav. *Doplňky k učebnici moderní angličtiny Díl I lekce 1–20*. Praha: Ústav moderních řečí, 1946.

Rok Vydání	1946
Celý název učebnice	<i>Doplňky k učebnici moderní angličtiny díl I lekce 1-20</i>
Autor/Autoři	Ladislav Vymětal
Počet stran	70
Počet lekcí	10

Doplňky k učebnici moderní angličtiny Díl I lekce 1–20 byly publikovány roku 1946 a jsou dílem Ladislava Vymětala. Vydání z roku 1946 je totožné s vydáním z roku 1941. Nejedná se o učebnici anglického jazyka, ale o doplněk k učebnici *A Textbook of Modern English Part I Lessons 1-20*.

Analýzovaná kniha se skládá z 20 lekcí a je bez rejstříku či obsahu. V knize není uvedeno, jak by s ní mělo být nakládáno. Kniha není ilustrovaná a neobsahuje žádné zvukové nahrávky a poznámky pro učitele a studenty.

Struktura lekcí v *Doplňcích* zrcadlí tu v učebnici *A Textbook of Modern English*. První lekce v učebnici začíná částí *Sounds (Zvuky)* obsahující slova seřazená v řádcích dle obsažené stejné hlásky. V *Doplňcích* se nazývá první část *Fonetické značky*, obsahující výklad v českém jazyce hlásek, které se objevují ve slovech v učebnici. Druhou částí *Doplňků* jsou *Nové výrazy*, obsahující novou slovní zásobu, vztahující se k prvnímu cvičení z učebnice.

Druhá část lekce v učebnici je text. V *Doplňcích* se k němu váže sekce *Mluvnice* v českém jazyce zabývající se: tvořením množného čísla u substantiv, tvary adjektiv v návaznosti na rod, rody podstatných jmen, vyjádření: mnoho, málo v závislosti na čísle. *Doplňky* následně obsahují část *Přeložte do angličtiny (1)*. Posledním cvičením v

Doplňcích jsou *Fonetické značky* obsahující výklad v českém jazyce hlásek, které se objevují ve slovech v učebnici sekci *2 Sounds (2 Zvuky)*.

Ve většině dalších lekcích obsahují *Doplňky* části: *Nové výrazy, Mluvnice, Přeložte do angličtiny*, odkazující k částem: *Text, Questions, Exercises* v učebnici. Cvičení se vyskytují pouze překladová.

Z metodologického zkoumání se domníváme, že by bylo vhodné hodnotit *Doplňky* společně s učebnicí. Není však známo, zdali *Doplňky* byly nutně užívány společně s učebnicí. Z toho důvodu zhodnotím samotné *Doplňky*. Každá lekce obsahuje sekci *Přeložte do angličtiny*. Žádná lekce se nezabývá konverzací. Z těchto důvodů nemůžeme *Doplňky* řadit pod Hruškovo metodu, překlady totiž byly určeny pokročilým studentům, oproti tomu Hruška zdůrazňoval roli konverzace.

VYMĚTAL, Ladislav. *A Textbook of Modern English Part III Lessons 31-40*. Brno: The Institute of Modern Languages, 1945.

Rok Vydání	1945
Celý název učebnice	<i>A Textbook of Modern English Part III Lessons 31-40</i>
Autor/Autoři	Ladislav Vymětal
Počet stran	140 (70 stran textu 70 čistých stran)
Počet lekcí	10

Třetí díl učebnice Ladislava Vymětala byl publikován roku 1945. Analyzovaná učebnice se skládá z 10 lekcí a je bez rejstříku či obsahu. V učebnici autor neuvádí, jak by mělo být učivo rozvrženo. Učebnice není ilustrovaná a neobsahuje žádné zvukové nahrávky. Plán výuky je neznámý. Poznámky pro učitele nejsou součástí. Jednotlivé lekce jsou rozděleny na základní texty, na ně navazují Questions (otázky) a Exercises (Cvičení) např. Insert suitable prepositions or adverbs, Use the construction with so..., What do we call..., Complete the following sentences, Fill in prepositions or adverbs, Supply some or any as required by the meaning of the sentence a další. Není zde vysvětlena gramatika, výslovnost a pozornost se nevěnuje ani výuce psaní. Pro konverzaci mohou být užity jen otázky v sekci Questions (otázky) spjaté s textem, další se zabývají tématy z každodenního života. Gramatika není vysvětlena, ačkoliv autor zařazuje gramatická cvičení. Lekce neobsahují sekce s novou slovní zásobou, výjimkou je několik sekcí Everyday Phrases (každodenní fráze). Učebnice neobsahuje žádné cvičení na psaní. Autor nekomentuje výběr textů a slovní zásoby.

Nejčastějšími typy jsou cvičení doplňovací (např. insert..., fill in...), obměňovací (např. rodu činného do trpného), a substituční (např. přeměň v, užiž kolokace). Překvapivě se neobjevuje žádné překladové cvičení.

Metodologické zkoumání učebnice nám ukazuje, že se v učebnici se vyskytuje velké množství dlouhých textů. V učebnici se nevyskytují cvičení na překlad. Konverzaci nejsou věnována samostatná cvičení a lekce, pokud nebudeme za konverzační cvičení

považovat sekce Questions (otázky). Nelze učebnici považovat za gramaticko-překladovou. Vliv Hruškovy metody taky není prokazatelný, ačkoliv můžeme nalézt fráze z každodenního života. K učebnici byly vydány ještě *Doplňky k učebnici moderní angličtiny III*.

VYMĚTAL, Ladislav. *Doplňky k učebnici moderní angličtiny Díl III lekce 31–40*. Praha: Ústav moderních řečí, 1945.

Rok Vydání	1945
Celý název učebnice	<i>Doplňky k učebnici moderní angličtiny díl III. Lessons 31-40</i>
Autor/Autoři	Ladislav Vymětal
Počet stran	47
Počet lekcí	10

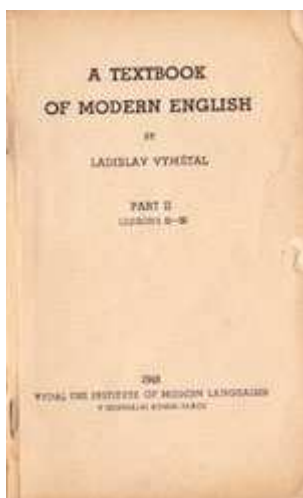
Doplňky k učebnici moderní angličtiny díl III. byly vydány roku 1945 a doplňují učebnici *A Textbook of Modern English Part III Lessons 31-40*.

Analyzovaná kniha se skládá z 10 lekcí a je bez rejstříku či obsahu. Kniha není ilustrovaná a neobsahuje žádné zvukové nahrávky. Autor neuvádí, jak by mělo být s knihou zacházeno. To samé se týká i užití *Doplňků* v kombinaci s učebnicí. Poznámky pro učitele nejsou součástí.

Lekce v *Doplňcích* obsahují tři části: *Nové výrazy*, *Mluvnice*, *Přeložte do angličtiny*. Sekce *Nové výrazy* v *Doplňcích* odkazuje na text v učebnici. Vybranými mluvnickými jevy v textu se zabývá v *Doplňcích* sekce *Mluvnice*. Nová gramatika je v sekci *Mluvnice* vysvětlena deduktivně a v mateřském jazyce. Sekce *Přeložte do angličtiny* obsahuje věty podobné těm v učebnicovém textu. V *Doplňcích* se objevují pouze překladová cvičení.

Obdobně jako u metodologického hodnocení *Doplňků díl I* se domnívám, že by měly být *Doplňky díl III* hodnoceny společně s učebnicí. Z pohledu gramaticko-překladové metody se jedná o plnohodnotnou učebnici. *Doplňky díl III* totiž obsahují slovní zásobu a deduktivní výklad v mateřském jazyce o gramatice, které dostačují následujícímu překladovému cvičení. Z tohoto úhlu pohledu řadíme *Doplňky díl III* ke gramaticko-překladovým knihám/učebnicím. Obsahuje totiž pouze a výhradně překladová cvičení. V kombinaci s učebnicí se jedná o vyváženou učebnicovou sadu.

VYMĚTAL, Ladislav. *A Textbook of Modern English Part II Lessons 21-30*. Brno: The Institute of Modern Languages, 1948.

Rok Vydání	1948
Celý název učebnice	<i>A Textbook of Modern English Part II Lessons 21-30</i>
Autor/Autoři	Ladislav Vymětal
Počet stran	118 (59 stran textu 59 čistých stran)
Počet lekcí	10

Druhý díl učebnice Ladislava Vymětala byl publikován roku 1948. Zkoumaná učebnice se skládá z 10 lekcí a je bez rejstříku či obsahu. Učebnice není ilustrovaná a neobsahuje žádné zvukové nahrávky. V učebnici autor neuvádí, jak by mělo být učivo rozvrženo. Plán výuky je neznámý. Poznámky pro učitele nejsou součástí.

Jednotlivé lekce jsou rozděleny na základní texty, které jsou většinově popisné. Na ně navazují Questions (Otázky) a Exercises (Cvičení) např. Insert..., Give the opposites..., Put into..., Express more politely, Add..., Use in... a další. Vyjimku tvoří Revision Lesson 1–24 (Opakovací lekce 1-24), která obsahuje pouze jednotlivá cvičení, nespádající ani pod sekce Questions (Otázky) ani pod Exercises (Cvičení). Pro účely konverzace mohou být užívány otázky v sekci Questions (Otázky) spjaté s textem, další otázky ze stejného cvičení se zabývají tématy z každodenního života. Přes absenci výkladu gramatiky jsou zařazena gramatická cvičení. Lekce neobsahují sekce s novou slovní zásobou, výjimkou je několik sekcí Everyday Phrases (Každodenní fráze). Učebnice neobsahuje žádné cvičení na psaní. Autor nekomentuje výběr textů a slovní zásoby.

V učebnici můžeme nalézt cvičení doplňovací (např. insert..., fill in..., add short sentences), obměňovací (např. z přítomného času do minulého, do předpřítomného), a substituční (např. vyjádři slušněji). Překladová cvičení se neobjevují.

Druhý díl Vymětalovy učebnice z metodologického hlediska obsahuje vyjma textů určeným ke čtení sekci Questions (Otázky), která by mohla být určena ke konverzaci, na kterou kladl zřetel Hruška. Pro zprostředkovací metodu hovoří i absence překladových cvičení. Není však dokázáno, že sekce Questions (Otázky) byla určena ke konverzaci, a ne pro kontrolu porozumění textu.

Shrnutí analýzy učebnic

V této části shrnujeme a hodnotíme výsledky analýzy vybraných dobových učebnic anglického jazyka. V rámci aplikační části jsme analyzovali osm učebnic anglického jazyka a dva jejich doplňky, určené pro první až čtvrtý ročník středních škol, vyjma první zkoumané z roku 1870, která je spíše mluvnicí. Učebnice byly vybrány v souvislosti se čtyřmi historickými etapami, ve kterých se proměňovala výuka a role anglického jazyka v českém výukovém prostředí. V práci jsme předpokládali, že učebnice mohou fungovat jako modely reálné výuky na konkrétním typu škol.

Učebnice nám mohou ukázat tehdejší metodické koncepce ve výuce cizích jazyků či vliv kurikulárních dokumentů, jakou jsou osnovy. Některé učebnice obsahovaly látku určenou pro školní výuku, jiné obsahovaly materiály pro domácí přípravu či četbu.

Další rovina, která byla zkoumána, je spjata s metodickými koncepcemi ve výuce cizích jazyků a zdali se jejich vliv projevil v učebnicích.

Učebnice byly ovlivněny gramaticko-překladovou metodou, výuka byla do velké míry orientována na výuku gramatiky. Častá jsou i cvičení na čtení s porozuměním.

Jednotlivé analyzované učebnice a jejich fungování ve vyučovací nejsme schopni prakticky zkoumat. Předpokládáme, že analyzované učebnice byly vhodné pro učitele a studenty a splňovaly cíle stanovené v dobových kurikulárních dokumentech.

Současně připomínáme nezanedbatelnou roli učitele v celém výukovém procesu a jeho účelné a vhodné užívání učebnice. Jsme toho názoru, že diachronní analýza učebnic může být přínosná i současným autorům a uživatelům učebnic.

Závěr

Cílem této diplomové práce byla analýza učebnic anglického jazyka užívaných na českých středních školách s českým (československým) jazykem vyučovacím mezi roky 1847-1948. Snažili jsme se zjistit a popsat všechny typické rysy zkoumaného období. Důležitá oblast teoretické části se zabývá nástinem vývoje české a československé vzdělávací soustavy se zřetelem na střední školství, zahrnují zejména reálky, gymnázia, reformní gymnázia a obchodní akademie.

V návaznosti na důležité sociokulturní proměny ovlivňující školství jsme zkoumané období rozdělili do čtyř etap. Záměrem bylo nastínit jaké podmínky měla a v jakém postavení se angličtina ve zkoumaném období vyučovala.

Zároveň znalost těchto informací měla vytvořit co nejvíce realistickou představu o výuce anglického jazyka ve sledovaném období.

Teoretickým východiskem bylo studium dobových pramenů, zejména *Věstníků ministerstva školství a národní osvěty* a *Vývoje a dnešní soustavy školství* Otakara Kádnera. V teoretické části jsme se dále zabývali popisem výukových metod pro cizí jazyky a obecnou teorií učebnic a teorií učebnic cizích jazyků.

V aplikační části byla cílem analýza vybraných dobových učebnic anglického jazyka. Zkoumali jsme učebnice pro první až čtvrtý ročník středních škol. Výběr učebnic byl ovlivněn sociokulturními etapami a změnami ve výukovém prostředí. Analyzovali jsme jednu učebnici spadající do období před rokem 1918 a celé učebnicové sady Františka Krupičky v období 1918-1939 a Ladislava Vymětala vydané mezi 1939-1948.

U všech učebnic jsme zkoumali obecnou strukturu učebnic a stavbu lekcí. Následovně jsme cílili na odhalení metodických koncepcí ve výuce cizích jazyků.

Na závěr je zapotřebí zmínit, že diplomová práce není schopna, z důvodu svého rozsahu, celkově popsat stav výuky angličtiny ve zkoumaném období. Jak je patrné ze seznamu dohledaných učebnic, existuje mnoho učebnic, které by byly vhodné k analýze. Tento korpus neobsahuje učebnice určené pro základní, vysokoškolské vzdělání, učebnice pro jazykové školy a učebnice určené pro samostudium.

Výzkumu dobových učebnic náleží v rámci výzkumu učebnic spíše okrajové postavení, což je způsobeno tím, že současný výzkum učebnic je většinou prováděn synchronní metodou. Pro celostní analýzu a hodnocení současného stavu učebnic je záhodno neopomíjet diachronní výzkum a jeho přínos. Pokud posuzujeme

dobové učebnice v kontextu, ve kterém vznikly, jsou autentickým dokladem výukové praxe ve sledovaném období. Jsme přesvědčení, že dobové učebnice by mohli být inspirativní pro současnou výuku angličtiny a jsou zajímavé, uvažujeme-li je s ohledem na dobový kontext. Za kladné považujeme fakt, že byly napsány či sestaveny českými autory, kteří měli zkušenost a znalost českého výukového prostředí a výukových potřeb českých učitelů a studentů, s čímž se v u současných učebnic anglického jazyka již neseťkáváme

Osobně si myslím, že hlavní přínos vaší práce bude v tom, že jste zmapoval jaké učebnice se v dané době používaly, jaké metody atd. To může posloužit dalším, kteří by chtěli zkoumat nějaký konkrétní problém z diachronního hlediska. Mohou navázat na vaši práci a využít učebnice, které jste dohledal k podrobným analýzám, např. vývoje výuky konkrétních jazykových jevů.

POUŽITÁ LITERATURA

1. Primární literatura

Dobové učebnice

KRUPÍČKA, František. Učebnice anglického jazyka pro první ročník obchodních akademií. 5. Praha: Československá grafická unie, 1930.

KRUPÍČKA, František. *Učebnice jazyka anglického pro druhý ročník obchodních akademií*. 4. Praha: Československá grafická unie, 1930

KRUPÍČKA, František. *Učebnice a čítanka jazyka anglického pro třetí ročník obchodních akademií*. 4. Praha: Československá grafická unie, 1930.

KRUPÍČKA, František. *Učebnice jazyka anglického pro čtvrtý ročník obchodních akademií*. 4. Praha: Česká grafická unie, 1932

MALÝ, Jakub. *Rukověť anglického jazyka*. Praha: I. L. Kober, 1870.

VYMĚTAL, Ladislav. *A Textbook of Modern English Part I Lessons 1-20*. The Institute of Modern Languages, 1948.

VYMĚTAL, Ladislav. *Doplňky k učebnici moderní angličtiny Díl I lekce 1-20*. Praha: Ústav moderních řečí, 1946.

VYMĚTAL, Ladislav. *A Textbook of Modern English Part II Lessons 21-30*. Brno: The Institute of Modern Languages, 1948.

VYMĚTAL, Ladislav. *A Textbook of Modern English Part III Lessons 31-40*. Brno: The Institute of Modern Languages, 1945.

VYMĚTAL, Ladislav. *Doplňky k učebnici moderní angličtiny Díl III lekce 31-40*. Praha: Ústav moderních řečí, 1945.

Dobové publikace z didaktiky cizích jazyků, pedagogiky a věstníky

HRUŠKA, Jaroslav, Otakar. *Metodologie jazyka francouzského a německého*. 1. vyd. Praha: Česká grafická akc. společnost, 1916.

HRUŠKA, Jaroslav, Otakar. *Metodologie jazyka francouzského*. 2. vyd. Praha: Česká grafická unie, a.s., 1926.

KÁDNER, Otakar. *Dějiny pedagogiky: Díl 3, svazek I, Vývoj teorií pedagogických od konce století osmnáctého*. 2. vyd. Praha: Unie, 1923.

KÁDNER, Otakar. *Dějiny pedagogiky: díl II, do konce století osmnáctého*. Praha: Dědictví

Komenského, 1910. Encyklopedická knihovna Dědictví Komenského; sv. 13.

KÁDNER, Otakar. *Vývoj a dnešní soustava školství*. Díl 1, Praha: Sfinx, Bohumil Janda, 1929.

KÁDNER, Otakar. *Vývoj a dnešní soustava školství*. Díl 2, Praha: Sfinx, Bohumil Janda 1931.

PŘÍHODA, Václav. *Myšlenka jednotné školy*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1948. Přednášky a diskuse; sv. 19.

VRÁNA, Stanislav. *Učebné metody*. 1. vyd. Praha: Vydavatelský odbor ÚSJU v zemi Moravskoslezské, 1938.

Věstník českých profesorů. R. 1914-1915, roč. 22, č. 1-10. Praha: Ústřední spolek českých profesorů, 1895-1942.

Věstník ministerstva školství a národní osvěty. VII. Praha: Ministerstvo školství a národní osvěty, 1927.

Věstník ministerstva školství a národní osvěty. VIII. Praha: Ministerstvo školství a národní osvěty, 1928.

Věstník ministerstva školství a národní osvěty. IX.. Praha: Ministerstvo školství a národní osvěty, 1929

Věstník ministerstva školství a národní osvěty. XI.. Praha: Ministerstvo školství a národní osvěty, 1931.

Sekundární literatura

CIGÁNEK, Radim. *Politický zápas o jednotnou státní školu 1945-1949*. První. Praha: Karolinum, 2009, s. 46-47. 55 Mladá fronta, roč. 1, č. 97 ze dne 31. 8. 1945

DOBEŠ, Jan, Zdeňka HLEDÍKOVÁ a Jan JANÁK, *Dějiny správy v českých zemích: Od počátku státu po současnost*. Druhé. Praha: Lidové noviny, 2007.

HENDRICH, Josef. *Didaktika cizích jazyků*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, 498 s. Učebnice pro vysoké školy.

CHODĚRA, Radomír. *Didaktika cizích jazyků: úvod do vědního oboru*. Vyd. 2. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2274-5.

CHODĚRA, Radomír a Lumír RIES. *Výuka cizích jazyků na prahu nového století*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita, 1999, 2 sv. (163, 167 s.). ISBN 80704215761.

JANŮ, Karel. *Jungmannův překlad Ztraceného ráje*. 2014. DIPLOMOVÁ PRÁCE. Filozofická fakulta UK. Vedoucí práce Mgr. Šárka Tobrmanová, Ph.D.

KALHOUS, Zdeněk. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-253-X.

- KOŠŤÁLOVÁ, Renata a Vratislav KOŠŤÁL. *Britská šlechta v českých zemích*. Brno: Barrister & Principal, 2018. ISBN 8073640767.
- LIŠKAŘ, Čestmír, 1974. *Cíl, obsah a metody vyučování cizím jazykům*. Brno: Universita J.E. Purkyně.
- LIŠKAŘ, Čestmír, 1982. *Formy a prostředky vyučování cizím jazykům*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. ISBN 17-125-81.
- MAŇÁK, Josef a Petr KNECHT, ed. *Hodnocení učebnic*. Brno: Paido, 2007. Pedagogický výzkum v teorii a praxi. ISBN 978-80-7315-148-5.
- MAŇÁK, Josef, Vlastimil ŠVEC a Štefan ŠVEC. *Slovník pedagogické metodologie*. 1. vyd. Editor Josef MAŇÁK, Štefan ŠVEC, Vlastimil ŠVEC. Brno: Paido, 2005, 134 s. Pedagogický výzkum v teorii a praxi. ISBN 8021038020.
- MATOUŠEK, František. *Vývoj dějinný a informativní: Přehled veškerého českého školství (obecného, středního, učitelského, odborného, vysokoškolského)*. Praha: Časopis českého studentstva, Úřednická knihtiskárna Karla Pittra, 1911
- MORKES, František. *Učitelé a školy v proměnách času: (pokus o základní chronologii 1774-1946)*. Plzeň: Pedagogické centrum, 1999. ISBN 80-7020-051-0.
- NOVÁK, Jan Václav a Arne NOVÁK. *Stručné dějiny literatury české*. Olomouc: Promberger, 1910.
- NYKL, A. R., ŽENKA, Josef, ed. *Alois Richard Nykl: padesát let cest jazykozpytce a filosofa*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3354-1.
- Program československé vlády Národní fronty Čechů a Slováků přijatý 5. dubna 1945 v Košicích, tzv. Košický vládní program.*
- POČÁTKY ČESKÉ KRITIKY UMĚLECKÝCH PŘEKLADŮ Z ANGLIČTINY V DEVATENÁCTÉM STOLETÍ: OD RECENZÍ K TEORII. *AUC Philologica (Acta Universitatis Carolinae Philologica)*. Praha: NAKLADATELSTVÍ KAROLINUM, 2019, (1), 11-20. ISSN 0567-8269.
- PROŠKOVÁ, Alena. *Francouzský jazyk v českém výukovém prostředí v letech 1847 – 1948*. Praha, 2014. Disertační práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Vedoucí práce Prof. PhDr. Jitka Radimská dr.
- PRŮCHA, Jan. *Učebnice: teorie a analýza edukačního média: příručka pro studenty, učitele, autory učebnic a výzkumné pracovníky*. Brno: Paido, 1998, 148 s. ISBN 8085931494.

PRŮCHA, Jan, 2017. *Moderní pedagogika*. 6. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1228-7.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ, 2003. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-772-8.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009, 395 s. ISBN 9788073676476.

ROSA, A. JINDRA J., *Průmyslové a odborné školy v Republice Československé*, Praha 1928

SELNER, Ondřej. *Překlady básní E. A. Poea v kontextu české literatury*. České Budějovice, 2015. DIPLOMOVÁ PRÁCE. JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. Vedoucí práce Prof. PaedDr. Vladimír Papoušek, CSc.

ŠTĚPÁNOVÁ, Adéla. *UČEBNICE FRANCOUZŠTINY POUŽÍVANÉ NA ČESKÝCH ŠKOLÁCH V LETECH 1948-1989*. České Budějovice, 2018. DIPLOMOVÁ PRÁCE. JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. Vedoucí práce Mgr. Alena Prošková, Ph.D.

VÁŇOVÁ, Růžena, Karel RÝDL a Josef VALENTA. *Výchova a vzdělání v českých dějinách*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1992, 311 s. ISBN 8070666072.

VLČEK, Jaroslav. *Kapitoly z dějin české literatury*, Praha 1952 a *Lexikon české literatury* 3, Praha ,2000

č. 1, 1/1. 2 ARBES, J. Poe a jeho báseň Havran. Květy. 1871, roč. 6, č. 7, s. 52-54; č. 8, s. 60-62; č. 9, s. 68-70; č. 10, s. 75-78.)

Online zdroje

Bohumil Bydžovský. *Wikipedia* [online]. 2017 [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Bohumil_Byd%C5%BEovsk%C3%BD

Josef Julius David. *Biografický slovník* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: http://biography.hiu.cas.cz/Personal/index.php/DAVID_Josef_Julius_2.3.1871-2.4.1941).

Krupička, František. *Městská knihovna v Praze* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: https://search.mlp.cz/cz/osoby/1140044/#/ak_od=key-eq:1140044&ak_o=key-eq:1140044)

MŠMT OD ROKU 1848 DO SOUČASNOSTI. *Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/165-let-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy>

(Ne)bojte se angličtiny. 100 roků anglistiky a Pražský lingvistický kroužek. In: Český rozhlas [online]. 28. únor 2013 [cit. 2020-07-24]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/nebojte-se-anglictiny-100-roku-anglistiky-a-prazsky-lingvisticky-krouzek-6580797>

Otakar Kádner. *Katedra filozofie MUNI: Slovník českých filosofů* [online]. [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/kadner.html>

PEPRNÍK, Jaroslav. English and the Czechs. In: *Katedra anglistiky a amerikanistiky Filozofické fakulty MU* [online]. [cit. 2020-07-26]. Dostupné z: http://www.phil.muni.cz/angl/thepes/thepes_01_01.pdf

Přední český jazykovědec Bohumil Trnka. *Akademický bulletin* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: <http://abicko.avcr.cz/2009/02/08/>

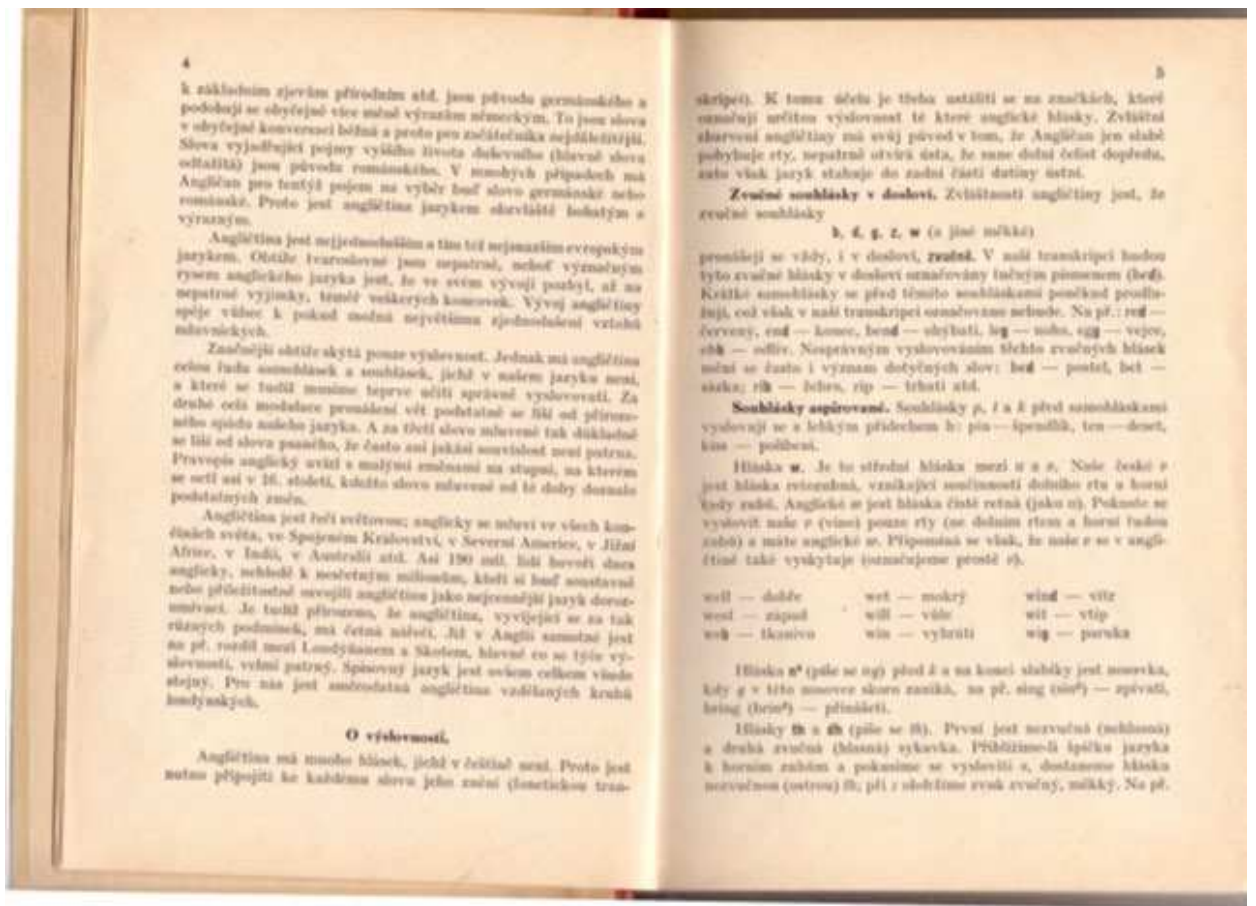
Reálka. *Wikipedia* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Re%C3%A1lka>

Reálné gymnázium. *Wikipedia* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Re%C3%A1ln%C3%A9_gymn%C3%A1zium

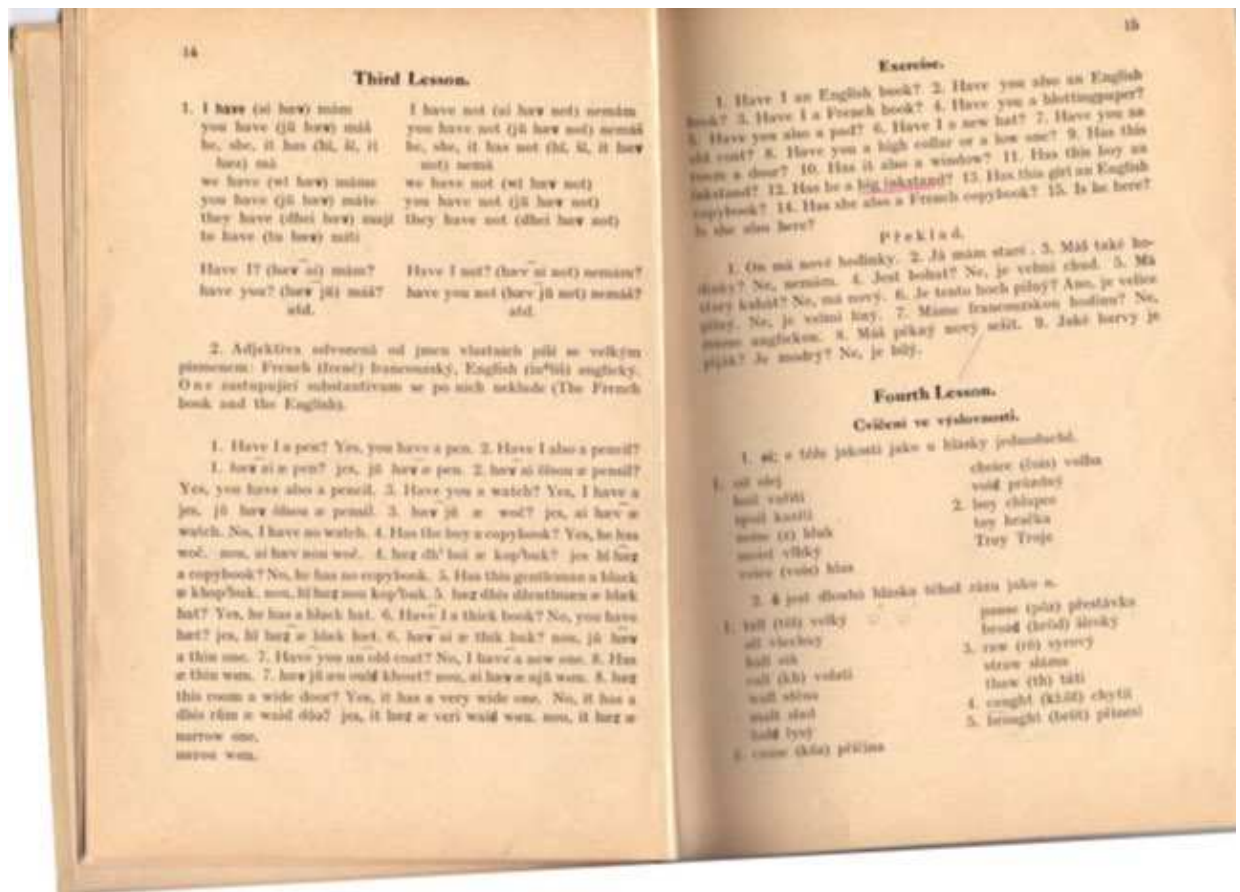
Školákem v protektorátu. *Památník-Terezín.cz* [online]. [cit. 2015-11-21]. Dostupné z: http://skolakemvprotektoratu.pamatnik-terezin.cz/index.php?option=com_content

Přílohy

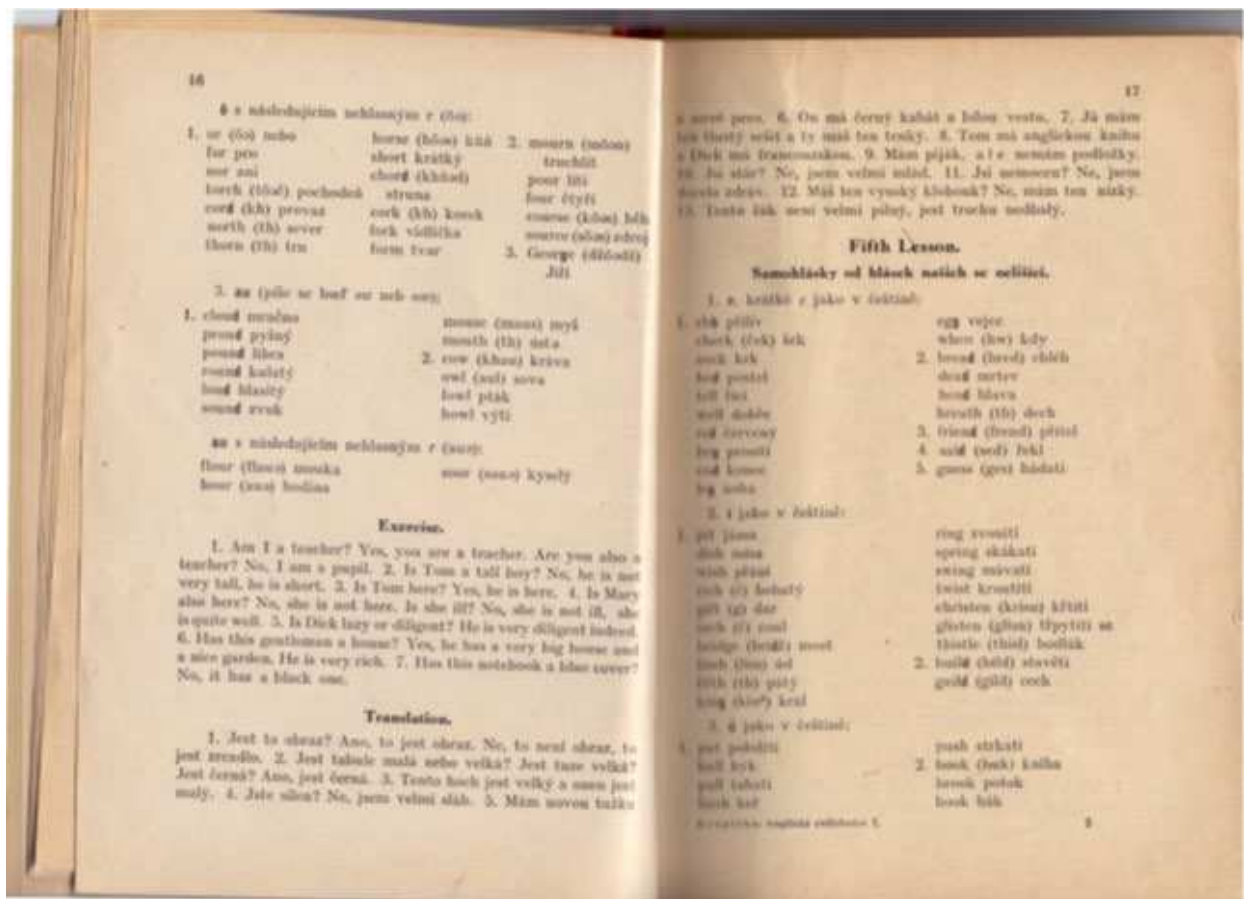
Obrazová příloha A

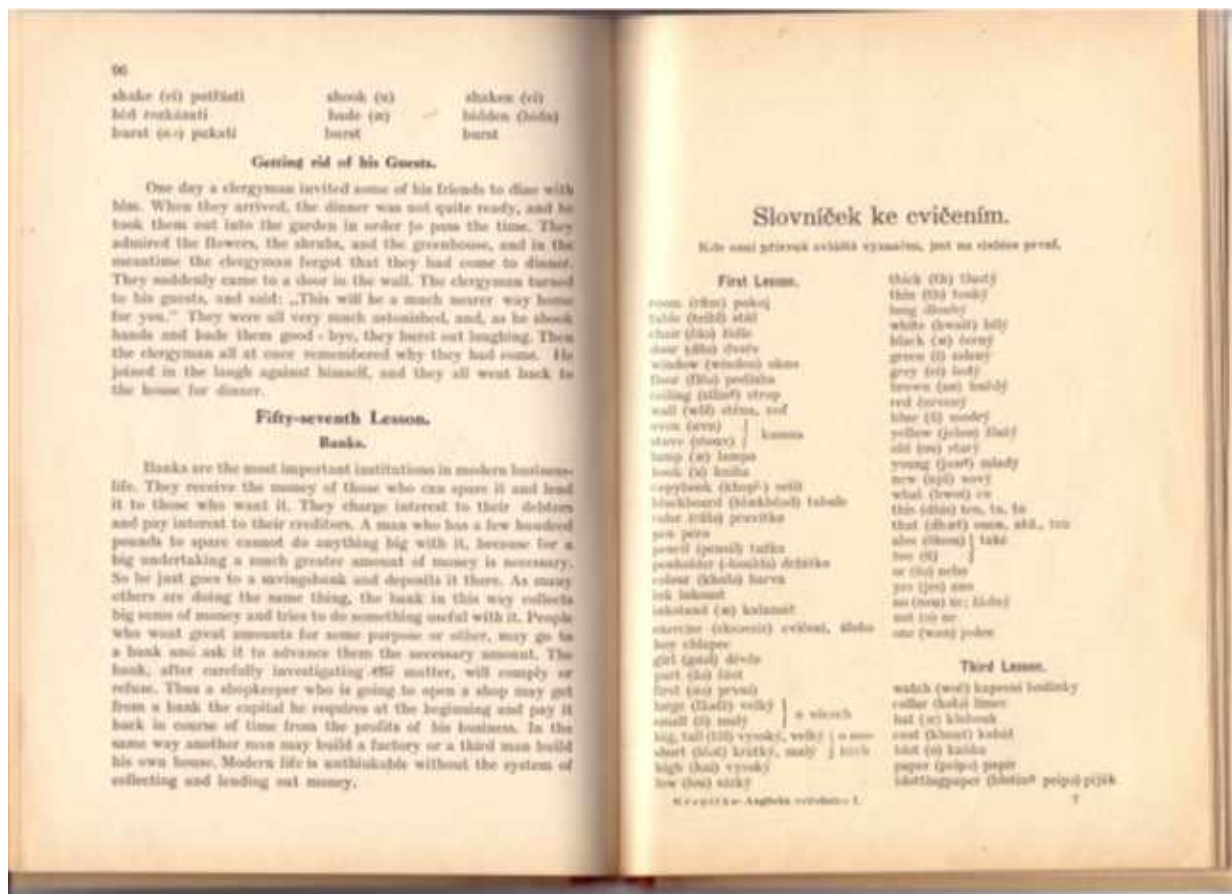
Obrazová příloha 1 (Krupička, *Učebnice anglického jazyka pro první ročník obchodních akademií*, 1930, s. 4-5)

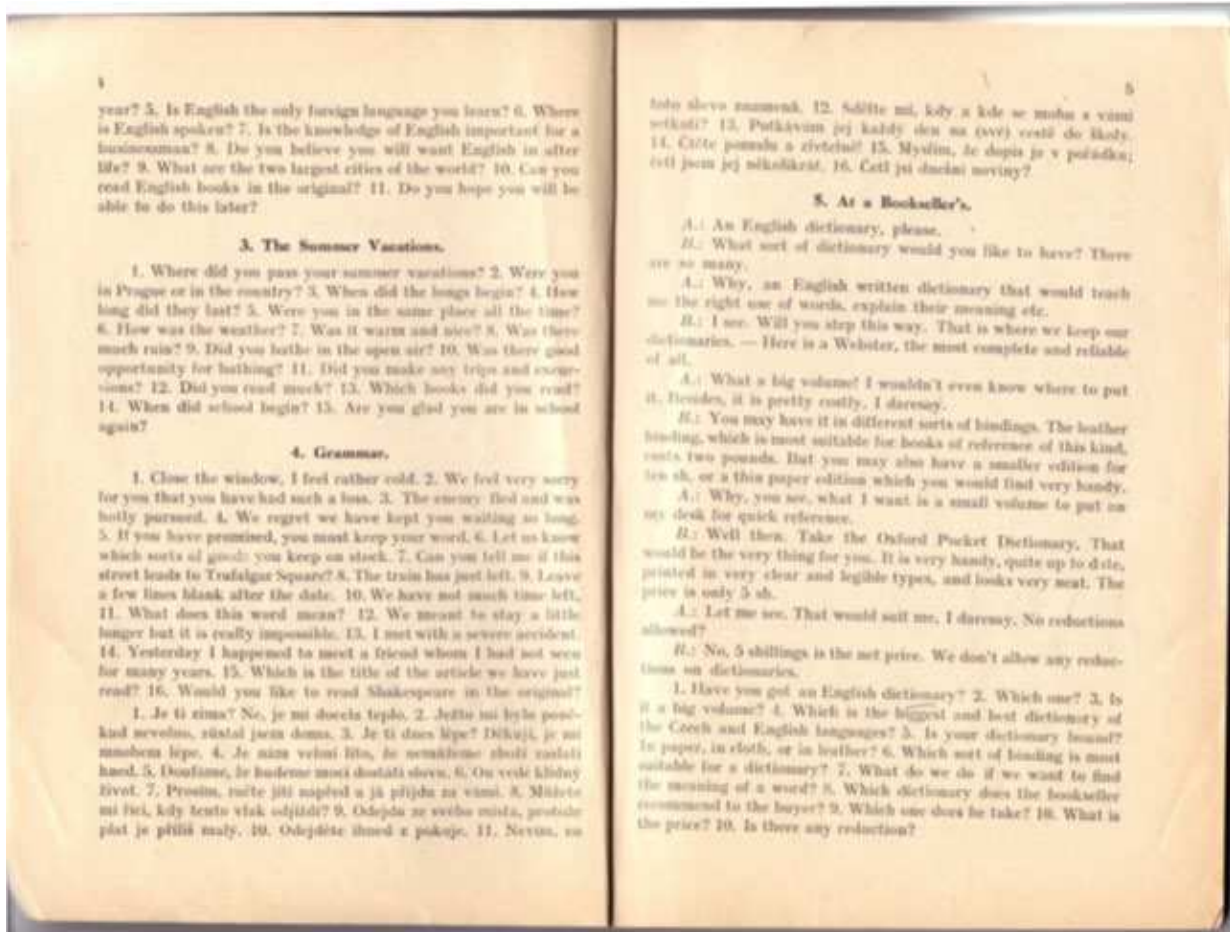
Obrazová příloha 2 (Krupička, *Učebnice anglického jazyka pro první ročník obchodních akademií*, 1930, s. 14-15)

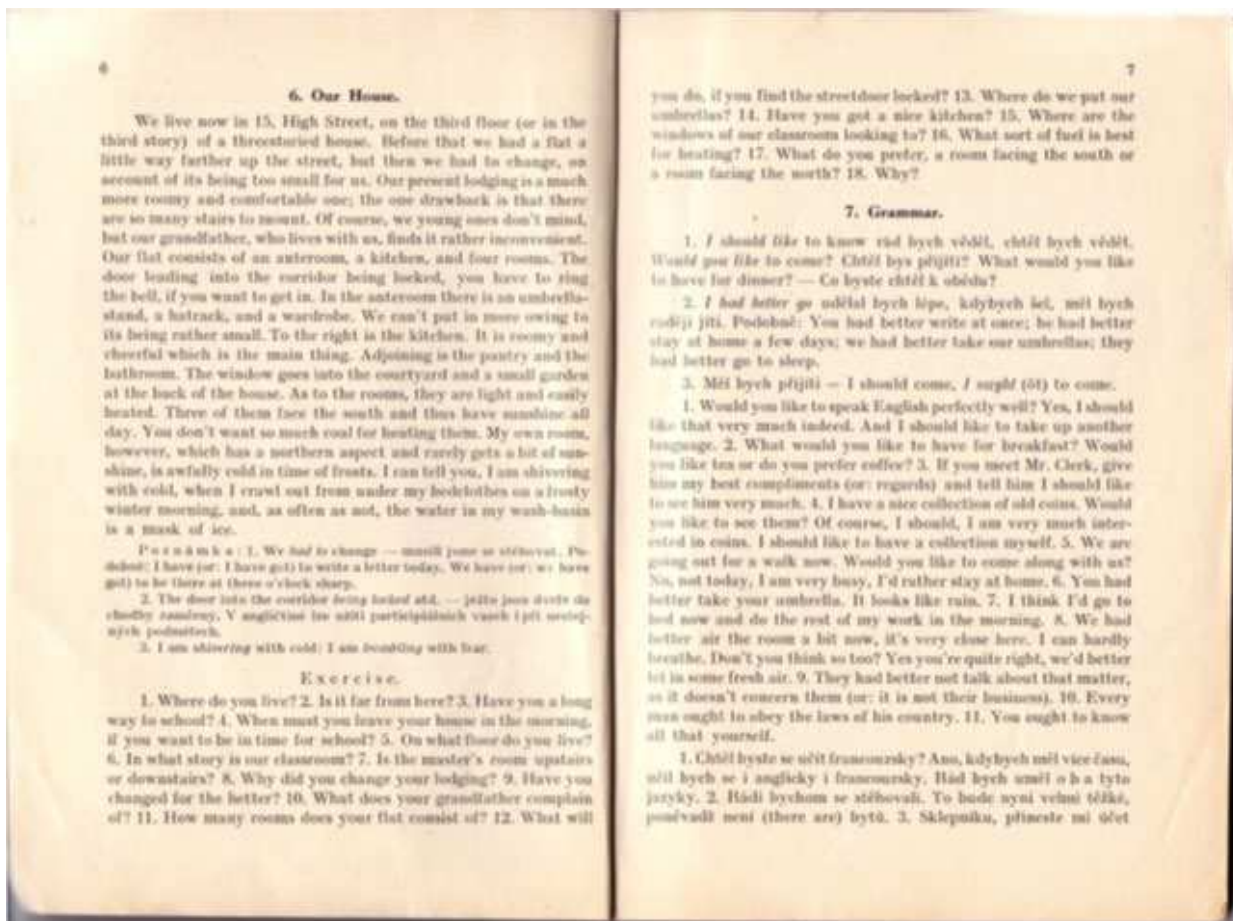
Obrazová příloha 3 (Krupička, *Učebnice anglického jazyka pro první ročník obchodních akademií*, 1930, s. 16-17)

Obrazová příloha 4 (Krupička, *Učebnice anglického jazyka pro první ročník obchodních akademií*, 1930, s. 96-97)

Obrazová příloha 5 (Krupička, *Učebnice jazyka anglického pro druhý ročník obchodních akademií*, 1930, s. 4-5)

Obrazová příloha 6 (Krupička, *Učebnice jazyka anglického pro druhý ročník obchodních akademií*, 1930, s. 6-7)

They lived in a large house, and Jack's mother lived with them in great happiness until she died.

(For Private Reading.)

103. Two Fairy Tales by Oscar Wilde.

I. The Nightingale and the Rose.

"She said that she would dance with me if I brought her red roses," cried the young Student; "but in all my garden there is no red rose."

From her nest in the holly-husk tree the Nightingale heard him, and she looked out through the leaves, and wondered.

"No red rose in all my garden!" he cried, and his beautiful eyes filled with tears. "Ah, on what little things does happiness depend! I have read all that the wise men have written, and all the secrets of philosophy are mine, yet for want of a red rose is my life made wretched."

"Here at last is a true lover," said the Nightingale. "Night after night have I sung of him, though I knew him not; night after night have I told his story to the stars, and now I see him. His hair is dark as the hyacinth-blossom, and his lips are red as the rose of his desire; but passion has made his face like pale ivory, and sorrow has set her seal upon his brow."

"The Prince gives a ball to-morrow night," murmured the young Student, "and my love will be of the company. If I bring her a red rose she will dance with me till dawn. If I bring her a red rose, I shall hold her in my arms, and she will lean her head upon my shoulder, and her hand will be clasped in mine. But there is no red rose in my garden, so I shall sit lonely, and she will pass me by. She will have no heed of me, and my heart will break."

"Here indeed is the true lover," said the Nightingale. "What I sing of, he suffers: what is joy to me, to him is pain. Surely Love is a wonderful thing. It is more precious than emeralds, and dearer than fine opals. Pearls and pomegranates cannot buy it, and may not be purchased of the merchants, in the bazaar for gold."

"The musicians will sit in their gallery," said the young Student, "and play upon their stringed instruments, and my love will dance to the sound of the harp and the violin. She will dance

so lightly that her feet will not touch the floor, and the courtiers in their gay dresses will throng round her. But with me she will not dance, for I have no red rose to give her;" and he flung himself down on the grass, and buried his face in his hands, and wept.

"Why is he weeping?" asked a little Green Lizard, as he ran past him with his tail in the air.

"Why, indeed?" said a Butterfly, who was fluttering about after a sunbeam.

"Why, indeed?" whispered a Daisy to his neighbour, in a soft low voice.

"He is weeping for a red rose," said the Nightingale. "For a red rose!" they cried; "how very ridiculous!" and the little Lizard laughed outright.

But the Nightingale understood the secret of the Student's sorrow, and she sat silent in the oak-tree, and thought about the mystery of Love.

Suddenly she spread her brown wings for flight, and soared into the air. She passed through the grove like a shadow, and like a shadow she sailed across the garden.

In the centre of the grass was standing a beautiful Rose-tree, and when she saw it she flew over to it, and lit upon a spray.

"Give me a red rose," she cried, "and I will sing you my sweetest song."

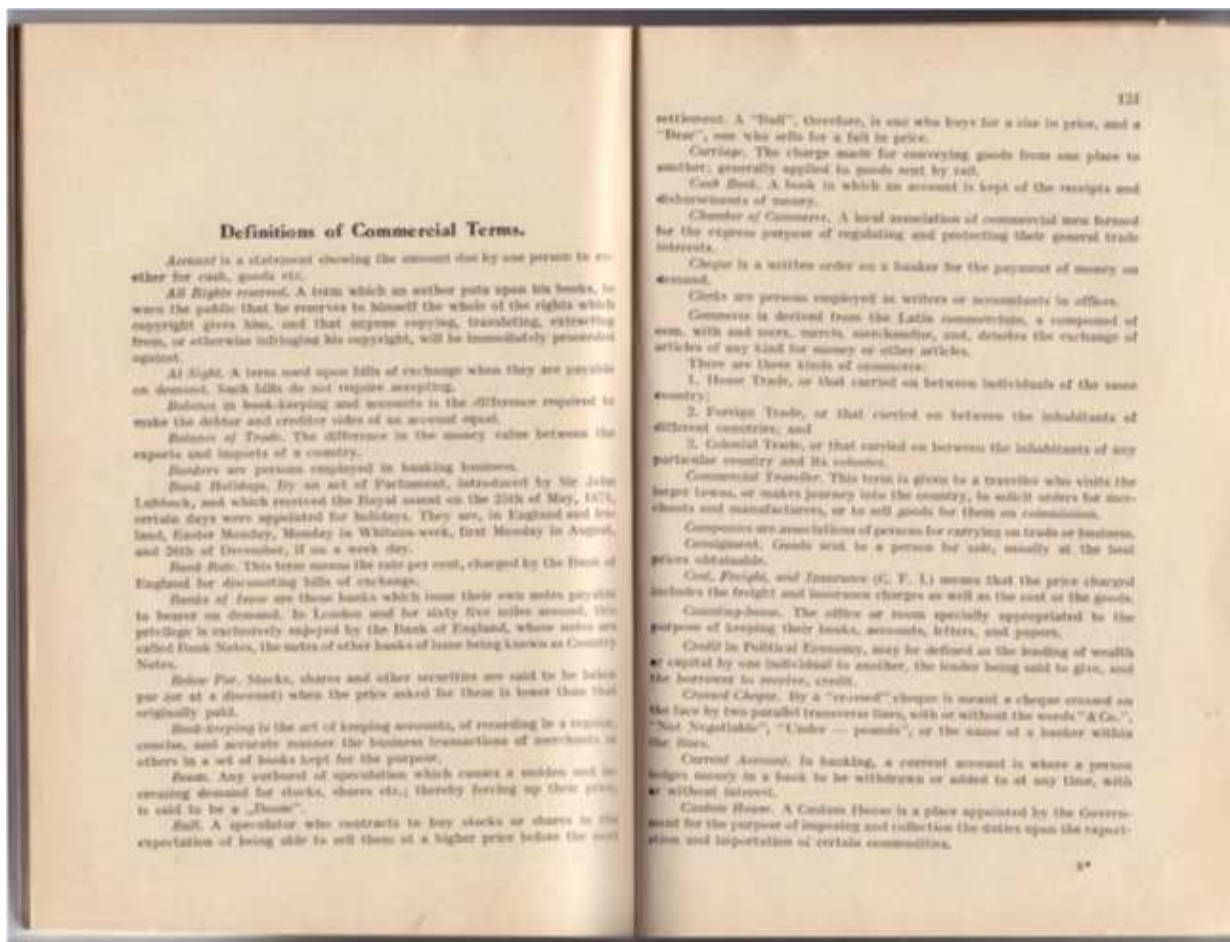
But the Tree shook its head. "My roses are white," it answered; "as white as the foam of the sea, and whiter than the snow upon the mountain. But go to my brother who grows round the old sun-dial, and perhaps he will give you what you want."

So the Nightingale flew over to the Rose-tree that was growing round the old sun-dial.

"Give me a red rose," she cried, "and I will sing you my sweetest song."

But the Tree shook its head. "My roses are yellow," it answered, "as yellow as the hair of the mermaid who sits upon an amber throne, and yellower than the daffodil that blooms in the meadow before the mower comes with his scythe. But go to my brother who grows beneath the Student's window, and perhaps he will give you what you want."

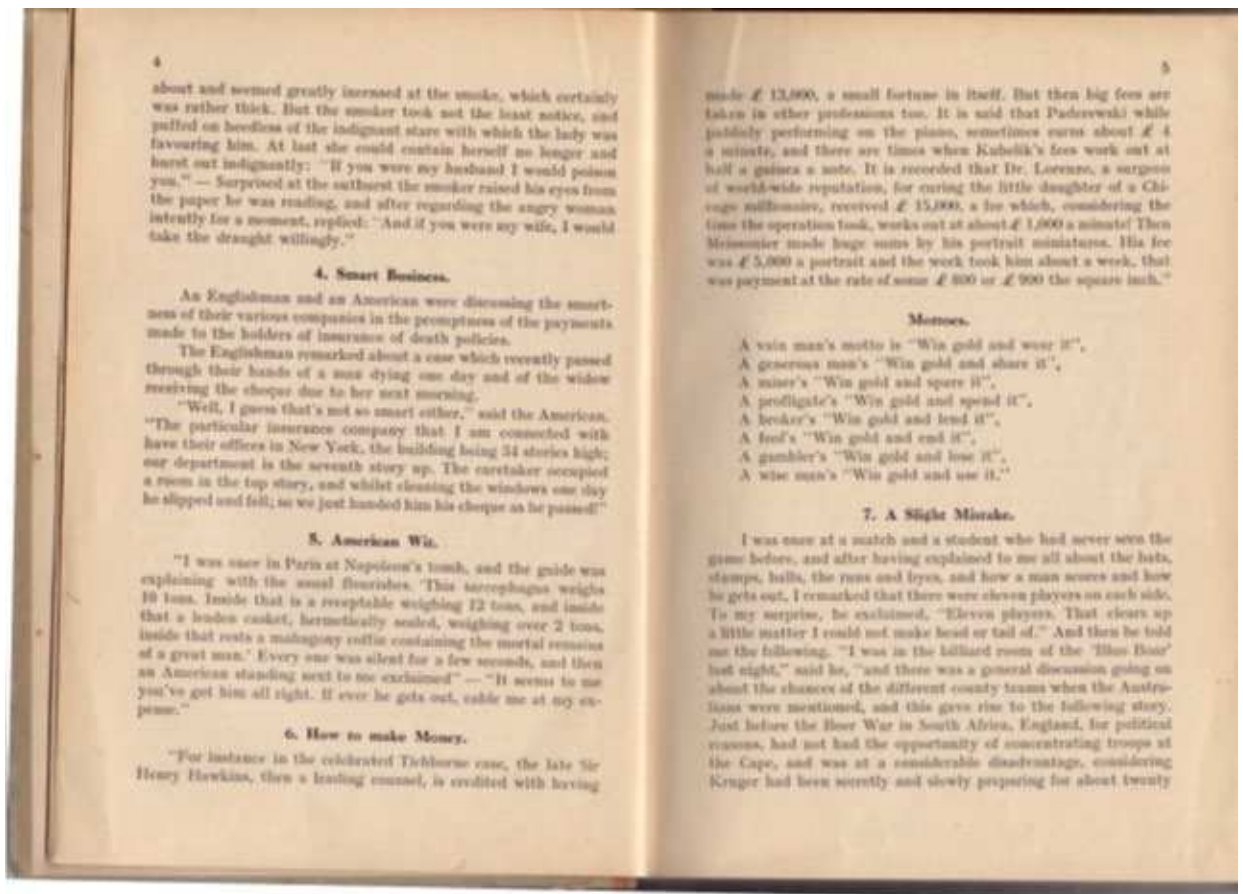
Obrazová příloha 7 (Krupička, *Učebnice jazyka anglického pro druhý ročník obchodních akademií*, 1930, s. 114-115)

Obrazová příloha 8 (Krupička, *Učebnice jazyka anglického pro druhý ročník obchodních akademií*, 1930, s. 130-131)

OBSAH.			
Strana		Strana	
1. Work and Play	2	33. Good for Business	26
2. Learning English	3	34. What did the expert?	24
3. The Summer Vacations	4	35. Human Body II	24
4. Grammar	4	36. Good Britain I	24
5. At a Bookeller's	5	37. A Walk	24
6. Our House	6	38. Good Britain II	24
7. Grammar	7	39. A Good Reply	27
8. The School	8	40. Grammar	26
8. Lesson for Lesson	9	41. Human Body III	26
10. Willing	10	42. The Office	40
11. Punctuality	10	43. A Bicycle Thief	41
12. Grammar	11	44. Oh, in the Silly Night	41
13. School II	12	45. Grammar. To get	42
14. Commercial Schools	13	46. Food and Beverages I	42
15. Grammar	14	47. Pagan	41
16. At the Greengrocer's	15	48. The Theatre	41
17. Eighty Served	16	49. Grammar. To get	47
18. In the New World	17	50. Food and Beverages II	47
19. Grammar	17	51. Can't, Won't and Try	48
20. School III	18	52. Clothing	34
21. Supply the blanks in following story	18	53. Nelson's Coat	32
22. On Writing Letters	20	54. London I	32
23. School IV	22	55. Grammar	34
24. The Arrow and the Song	22	56. Drinking, Smoking	35
25. Grammar	23	57. A Gentleman's Dress	35
26. Cromwell's Skull	23	58. A Miracle of Man's Power	37
27. Good reason	24	59. London II	36
28. School Talk	24	60. The Family	69
29. Grammar	25	61. Grammar	62
30. The Human Body and its Functions	27	62. The Shark	62
31. Letters of Recommendation	28	63. A Dialogue	62
32. Grammar	29	64. London Page	62
		65. Grammar	63
		66. Who will stand it longer?	63
		67. Productions of England	70
		68. The Well of St. Keyne	72
		69. Health I	74
		70. How London is Fed	74
		71. A Gentleman	76
		72. Who is a Gentleman?	77
		73. Washing etc.	77
		74. A Walk through Hyde Park	78
		75. A Jet	80
		76. English Meals	81
		77. William Shakespeare I	82
		78. Travelling	83
		79. His Land of Trouble	83
		80. The Language I	84
		81. William Shakespeare II	87
		82. Shakespeare's Treatment of Mind	89
		83. The Commerce of England	90
		84. Language II	90
		85. No Hosts on Broadway	91
		86. Pay Attention to Trifles	92
		87. Down the Thames	92
		88. Asking one's Way	94
		89. The Wig	95
		90. Grammar	96
		91. Time	97
		92. The Treasury	98
		93. The Value of Time	100
		94. The House	100
		95. A Way to win a Friend	102
		96. The Port and the Docks of London	104
		97. All Sorts of Inventions	104
		98. The House II	105
		99. London Streets and Street Life	107
		100. The Weather	108
		101. Quiet Trumper	113
		102. Lazy Jack	113
		103. Two Fairy Tales by Oscar Wilde	114
		104. How the Hibernian got his skin	123
		105. Julius Caesar	120
		106. Definition of Commercial Terms	120
		107. A List of the Strong and Irregular Weak Verbs	127

Obrazová příloha 9 (Krupička, *Učebnice jazyka anglického pro druhý ročník obchodních akademií*, 1930, s. 142-143)

4
about and seemed greatly increased at the smoke, which certainly was rather thick. But the smoker took not the least notice, and puffed on heedless of the indignant stare with which the lady was favouring him. At last she could contain herself no longer and burst out indignantly: "If you were my husband I would poison you." — Surprised at the outburst the smoker raised his eyes from the paper he was reading, and after regarding the angry woman intently for a moment, replied: "And if you were my wife, I would take the draught willingly."

4. Smart Business.

An Englishman and an American were discussing the smartness of their various companies in the promptness of the payments made to the holders of insurance of death policies.

The Englishman remarked about a case which recently passed through their hands of a man dying one day and of the widow receiving the cheque due to her next morning.

"Well, I guess that's not so smart either," said the American. "The particular insurance company that I am connected with have their offices in New York, the building being 34 stories high; our department is the seventh story up. The caretaker occupied a room in the top story, and whilst cleaning the windows one day he slipped and fell; so we just handed him his cheque as he passed!"

5. American Wit.

"I was once in Paris at Napoleon's tomb, and the guide was explaining with the usual flourishes. This sarcophagus weighs 10 tons, inside that is a receptacle weighing 12 tons, and inside that a leaden casket, hermetically sealed, weighing over 2 tons, inside that rests a mummy case containing the mortal remains of a great man." Every ear was silent for a few seconds, and then an American standing next to me exclaimed — "It seems to me you've got him all right. If ever he gets out, cable me at my expense."

6. How to make Money.

"For instance in the celebrated Tichborne case, the late Sir Henry Hawkins, then a leading counsel, is credited with having

5
made £ 12,000, a small fortune in itself. But then big fees are taken in other professions too. It is said that Paderewski while publicly performing on the piano, sometimes earns about £ 4 a minute, and there are times when Kubelik's fees work out at half a guinea a note. It is recorded that Dr. Lorenzo, a surgeon of world-wide reputation, for curing the little daughter of a Chicago millionaire, received £ 15,000, a fee which, considering the time the operation took, works out at about £ 1,600 a minute! Then Meissonier made huge sums by his portrait miniatures. His fee was £ 5,000 a portrait and the work took him about a week, that was payment at the rate of some £ 800 or £ 900 the square inch."

Money.

A vain man's motto is "Win gold and wear it",
A generous man's "Win gold and share it",
A miser's "Win gold and spare it",
A profligate's "Win gold and spend it",
A broker's "Win gold and lend it",
A fool's "Win gold and end it",
A gambler's "Win gold and lose it",
A wise man's "Win gold and use it."

7. A Slight Miracle.

I was once at a match and a student who had never seen the game before, and after having explained to me all about the bats, stumps, balls, the runs and byes, and how a man scores and how he gets out, I remarked that there were eleven players on each side. To my surprise, he exclaimed, "Eleven players. That clears up a little matter I could not make head or tail of." And then he told me the following. "I was in the billiard room of the 'Blue Boar' last night," said he, "and there was a general discussion going on about the chances of the different county teams when the Australians were mentioned, and this gave rise to the following story. Just before the Boer War in South Africa, England, for political reasons, had not had the opportunity of concentrating troops at the Cape, and was at a considerable disadvantage, considering Kruger had been secretly and slowly preparing for about twenty

Obrazová příloha 10 (Krupička, *Učebnice a čítanka jazyka anglického pro třetí ročník obchodních akademií*, 1930, s. 4-5)

As ye sweep through the deep
While the stormy winds do blow;
While the battle rages loud and long,
And the stormy winds do blow.

Britannia needs no bulwarks,
No towers along the steep;
Her march is o'er the mountain wren,
Her lung is on the deep;
With thunders from her native oak
She quells the floods below,
As they roar on the shore
When the stormy winds do blow;
When the battle rages loud and long,
And the stormy winds do blow.

The meteor-flag of England
Shall yet terrific burn,
Till danger's troubled night depart,
And the star of peace return,
Then, then, ye ocean-warriors!
Our song and feat shall flow
To the fame of your name,
When the storm has ceased to blow;
When the fiery fight is heard no more,
And the storm has ceased to blow.

Thomas Campbell.

VI. Phraseology. Grammar.

The Roman numerals (XI) refer to the respective paragraphs of the grammatical annotations.

§ 1. To Do, to have. Prepare a written translation of this (and all the following) texts and then turn them again orally into English.

1. How are you? Thank you, I'm very well (all right, as well as possible, rather poorly). And how is your father? He is also well, I am glad to say (he is not so well as I wished him to be (XXVI)); he has been complaining (XXIII) of headache lately. 2. There's somebody knocking at the door! Go and see who it is! Is it you Charles (XI)? Yes, it is I. 3. How long have you been waiting? I have been waiting for you half an hour (XXIII). 4. Though I have now been in London for ten years, I am not sure I should be able to find my way everywhere. 5. What am I to do (XXII) with all this money? 6. If I were you (XXV), I should not think of giving up such a place. 7. To be or not to be that is the question (Hamlet). 8. What are we to say to him? (VI). 9. What is it you are talking about? (LIII). 10. Give me a glass of water! That's what I like best. 11. Is that where Mr. Smith lives? 12. It was with the deepest regret that we have learned about the loss you have suffered. 13. He had his hat on when he entered the room. 9. When can I have my (XI) breakfast? [I have not yet had my supper. I think I'll have some tea now]. 10. I have got (XIX) some good cigars here. Have one? 11. I wished to order some supper. But there was nothing to be had. (XXIV). 12. Have this picture framed (XIX); it will look much nicer. 13. It's beginning to rain. You had (- You'd) better go (XXV) at once, if you don't want to get wet (XXXIII). 14. My brother met with a severe accident yesterday. He fell down a tree and had his arm broken (XIX). 15. This is all very well. But still (I₂) I would have you know that next time you give a promise (XXXVI), I expect you to keep it. 16. Have a wash (XIX); let's have a dinner! Let's have a swim in the river! I had a shave.

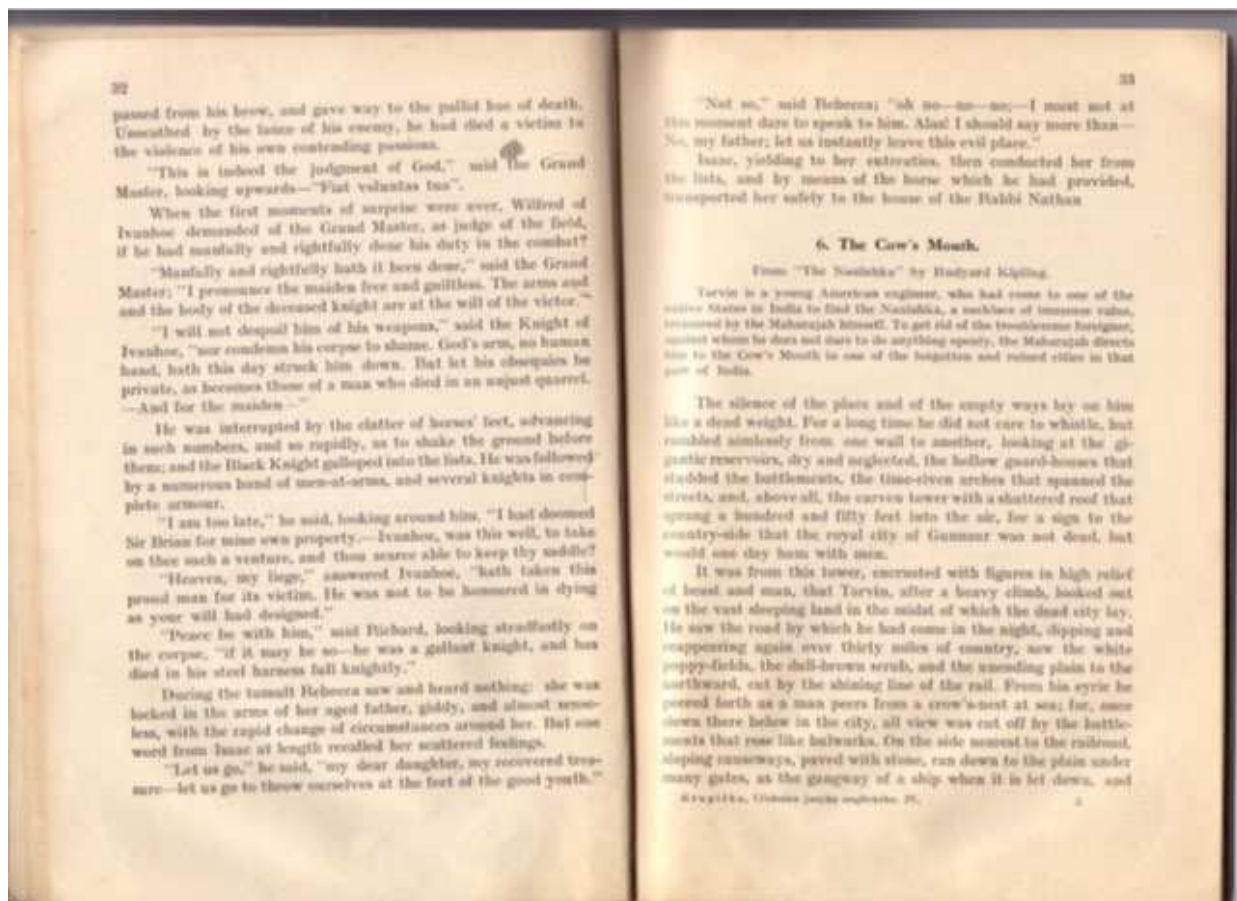
REPETITION AND/OR REVISION III.

10

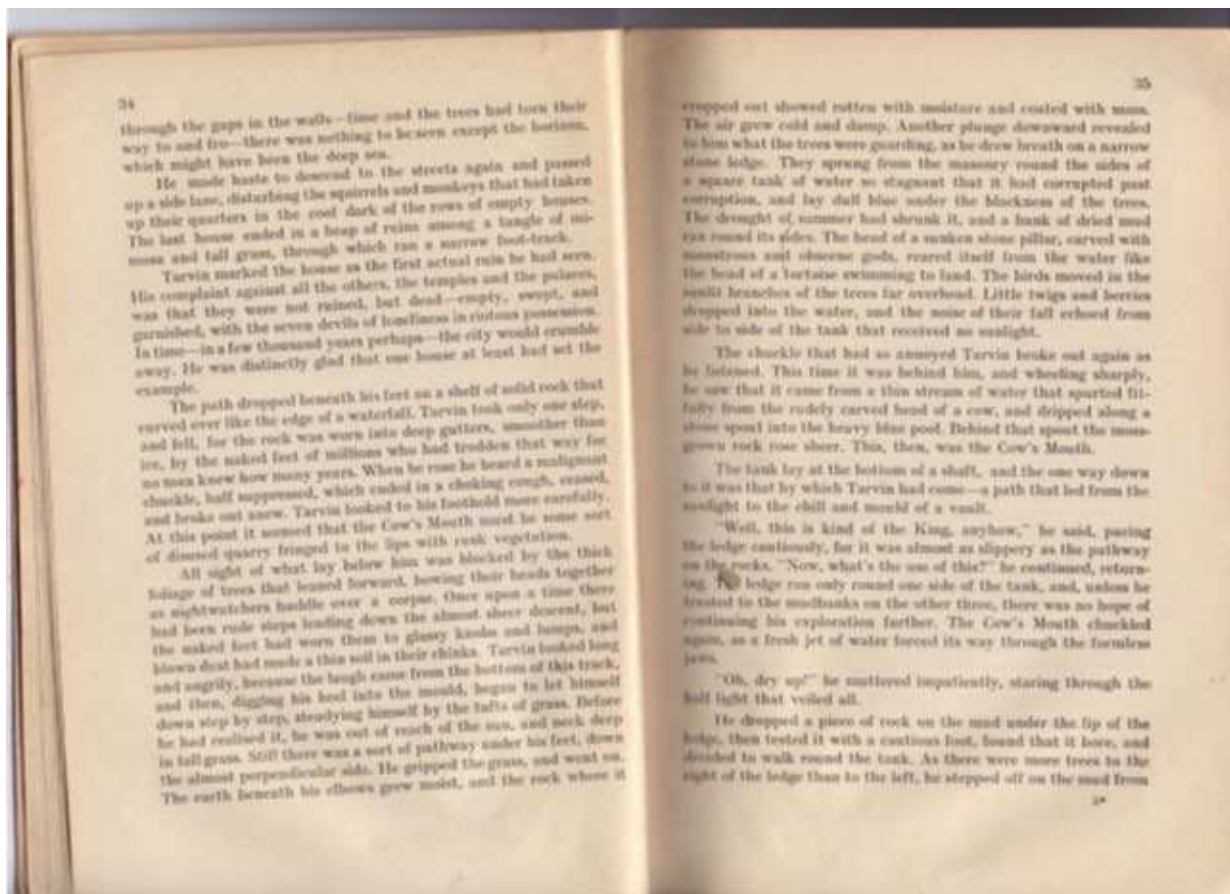
Obrazová příloha 11 (Krupička, *Učebnice a čítanka jazyka anglického pro třetí ročník obchodních akademií*, 1930, s. 144-145)

OBSAH.		Strany
I. Narratives		
1. Railway Travellers	2	84
2. Scotch Showboats	3	86
3. Smart Departure	3	87
4. Smart Business	4	89
5. American War	4	71
6. How to make Money	4	74
7. A Slight Mistake	5	76
8. A Strike in a Store	5	78
9. Howland Hill	6	
10. The Gate Without a Latch	7	
11. Honesty is the best Policy	8	
12. The Pair of Gloves	12	
13. Rip van Winkle	17	
14. The Mischief of Purse Theft	20	
15. A Tint	23	
16. Two Sketches from Jerome K. Jerome's "Three Men in a Boat"	39	
II. Business		
17. Buying Sugar	44	
18. The Friendly	45	
19. Sugar and Palm-oil	47	
20. An Interview	48	
21. Applying for a Place	49	
22. A Business Call	52	
23. Shopping	54	
24. Bills of Exchange	56	
25. Cheques	59	
26. Commercial Travellers	61	
27. Securities	62	
28. Companies	62	
29. Business in the City	63	
30. English Banks	64	
31. At Lloyd's	66	
32. The Stock Exchange	67	
33. Jew's Large Business House	69	
34. A Hot Day	71	
35. Bad Luck	74	
36. Our Factories and Workshops	76	
37. The Three-legged Stout	78	
III. England and the English		
38. Going to England	79	
39. The Country	82	
40. The Thames	85	
41. Social Customs in England	87	
42. The British Constitution	88	
43. English Education	90	
44. Sports and Games	92	
45. Social Institutions	94	
46. Clubs	96	
47. The English Society	97	
48. The English Army and Navy	97	
49. English Newspapers	99	
50. Advertising	100	
51. Agriculture	101	
52. Iron and Iron Towns	102	
53. Cotton and Cotton Towns	106	
54. Wood and Wooden Towns	106	
55. Imports and Exports	110	
56. The Sources of the British Income	114	
57. The British Empire	115	
IV. Materials for Conversations		
Social Intercourse	120	
Travelling	124	
Amusements	127	
V. Poems		
My Good Name	140	
My Heart's in the Highlands	140	
The Sailor's Good-bye	141	
To Mariners of England	142	
VI. Physiological Grammar		
VII. Grammatical Exercises		

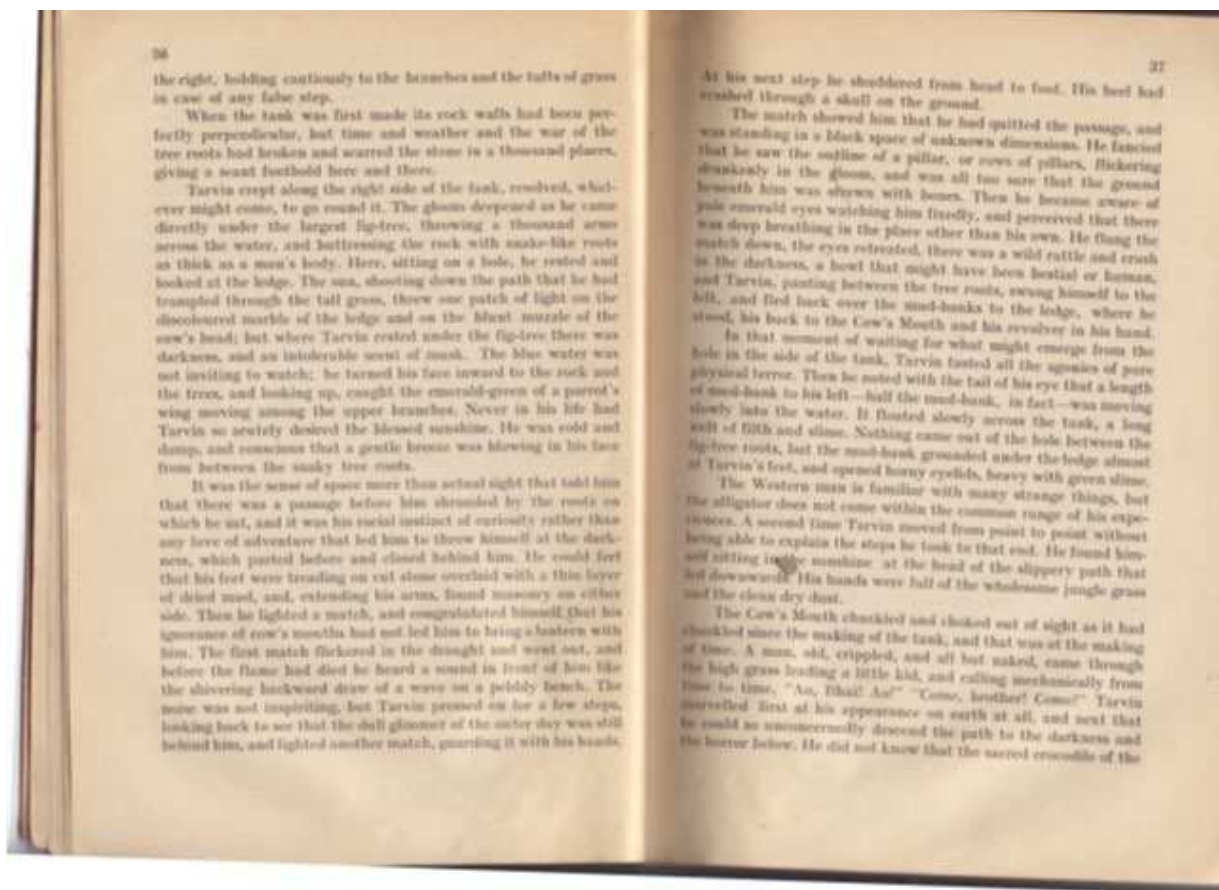
Obrazová příloha 12 (Krupička, *Učebnice a čítanka jazyka anglického pro třetí ročník obchodních akademií*, 1930, s. 198-199)

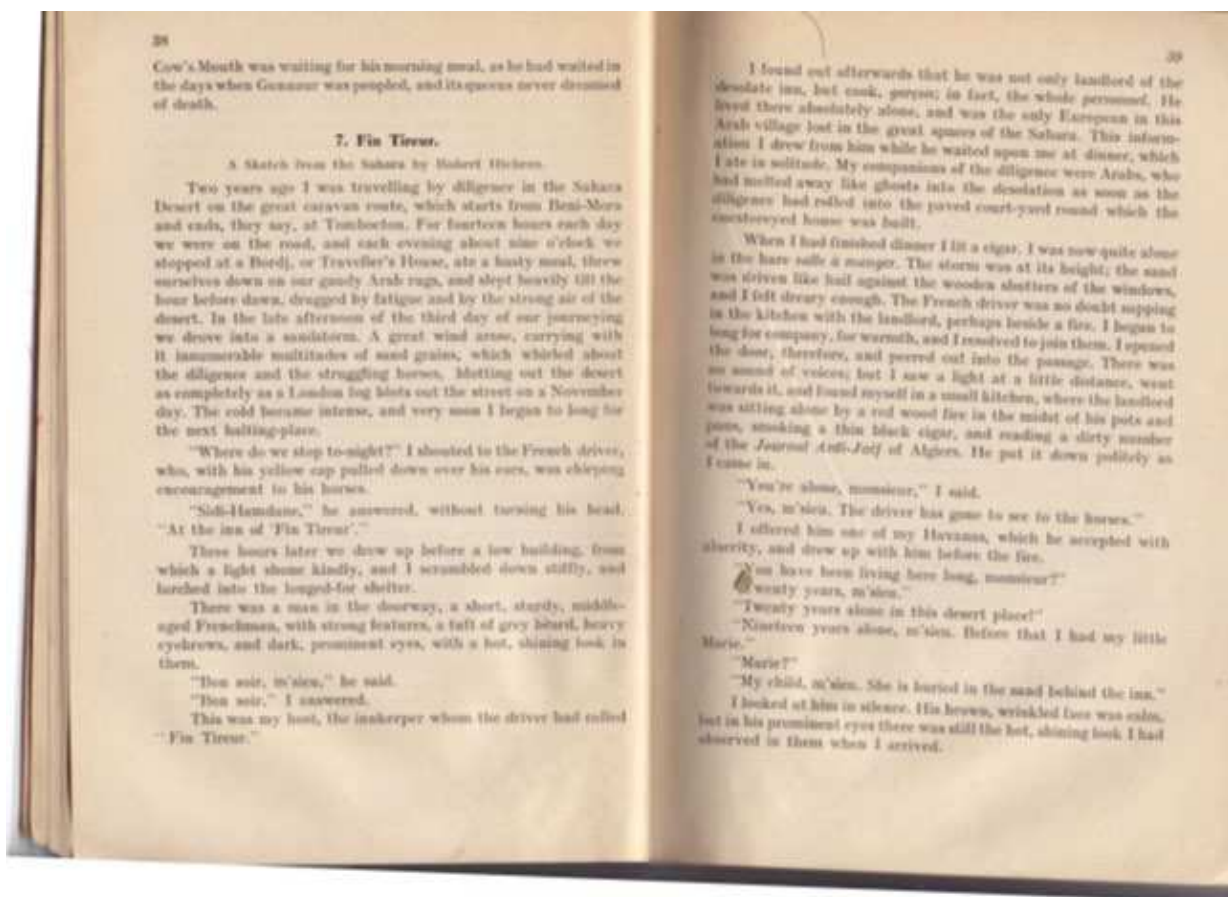
Obrazová příloha 13 (Krupička, *Učebnice jazyka anglického pro čtvrtý ročník obchodních akademií*, 1932, s. 32-33)

Obrazová příloha 14 (Krupička, *Učebnice jazyka anglického pro čtvrtý ročník obchodních akademií*, 1932, s. 34-35)

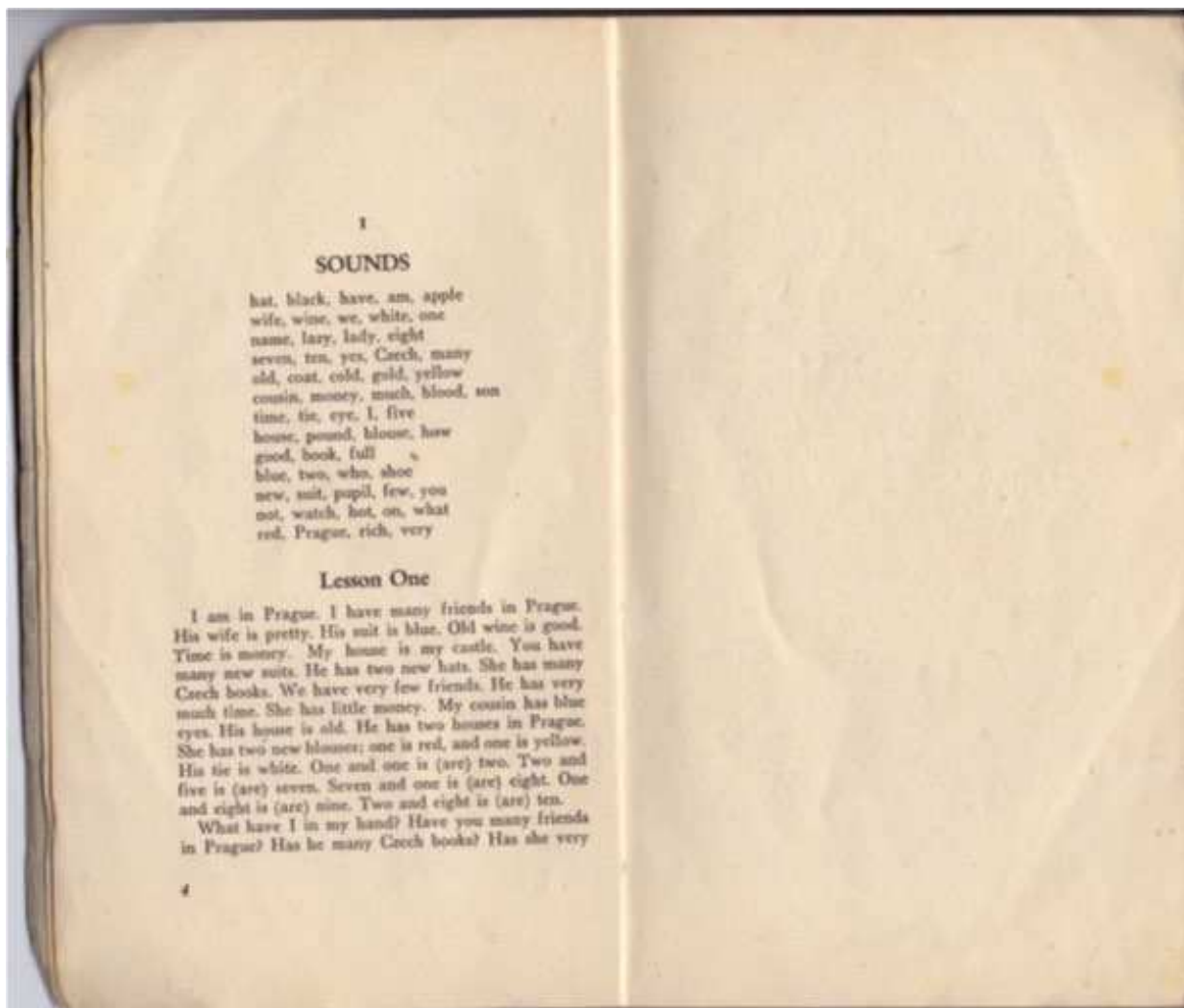
Obrazová příloha 15 (Krupička, *Učebnice jazyka anglického pro čtvrtý ročník obchodních akademií*, 1932, s. 36-37)

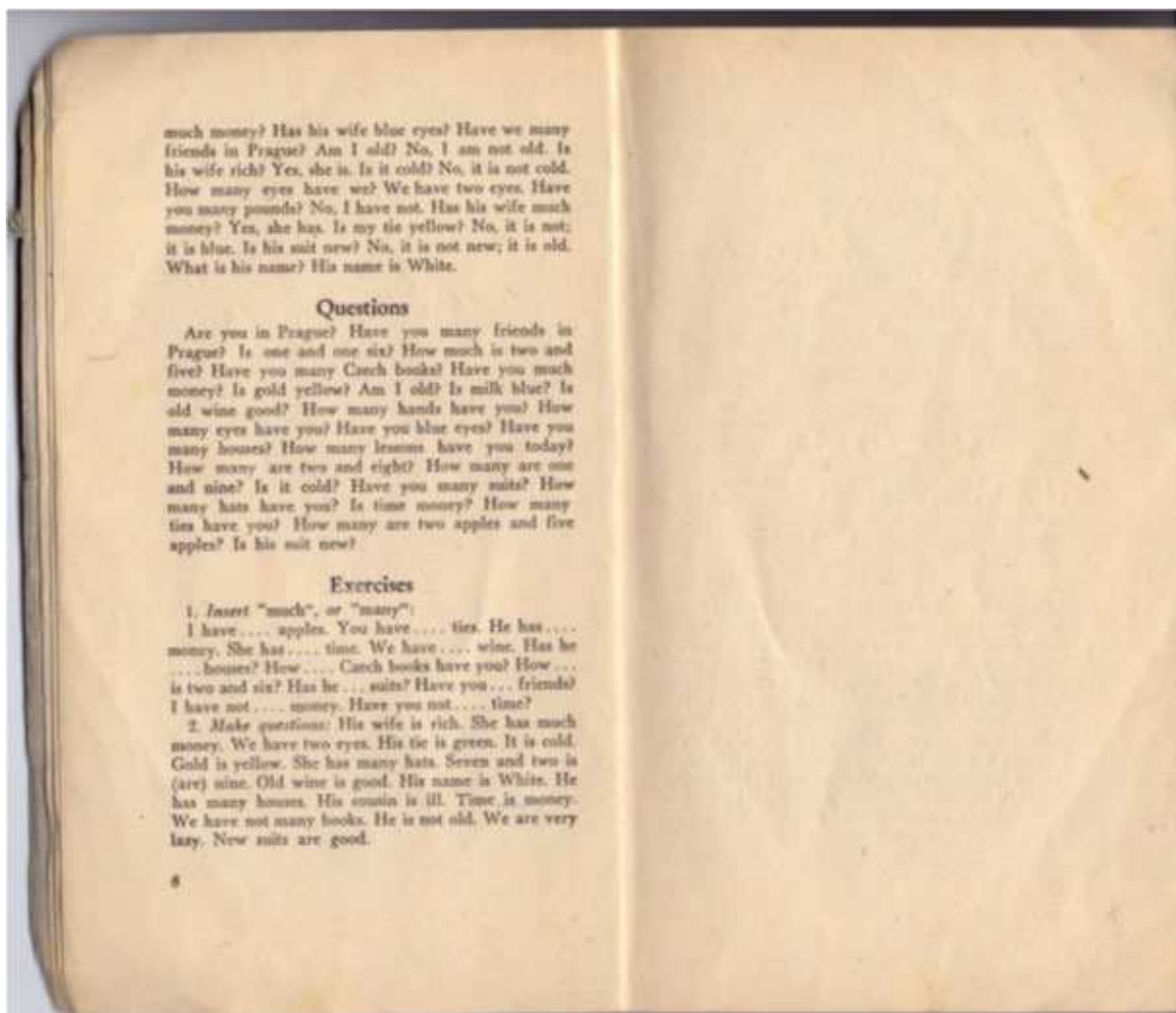
Obrazová příloha 16 (Krupička, *Učebnice jazyka anglického pro čtvrtý ročník obchodních akademií*, 1932, s. 38-39)

OBSAH.	
Strany	Strany
I. The English Language.	
1. English -- a world language	3
2. Modern English	4
3. Standard English	9
II. Specimens of Modern English Prose.	
4. The Beggar's story	13
5. The Trial by Combat	23
6. The Cow's Mouth	23
7. The Thief	28
8. The Experiment	35
9. On the Weather	54
10. Five Speeches	60
III. Commercial Reading.	
11. What is meant by Business	64
12. What is meant by a Patent	66
13. Stocks	68
14. Division of Labour	78
15. The Fundamentals of Business	84
IV. Readings in English History and Literature.	
16. The Farthest History of the British Isles	87
17. The Angles and the Normans	86
18. The Beginnings of the English Language	89
19. The Destruction of the Spanish Armada in 1588	92
20. William Shakespeare (1564--1616)	94
21. Some Prose Writers	98
22. King and Parliament	100
23. The Great Novels of the 19 th century	102
24. The Literary Forgeries of the Eighteenth Century	103
25. Other Writers of the 18 th Century	104
26. Sir Walter Scott	105
27. Lord Byron	108
28. The Establishment of Free Trade	108
29. Charles Dickens	110
30. Other Writers of the Victorian Era	112
V. Newspaper Reading. 114	
VI. Poetry.	
31. The Seven Ages of Man	121
32. Soliloquy of Henry IV.	125
33. Lullaby	126
34. The Miller of the Dee	126
35. The First Voyage	127
36. Break, Break, Break	128
37. All Things will die	129
38. The Well of St. Keyne	130
39. Chevy Chase	132

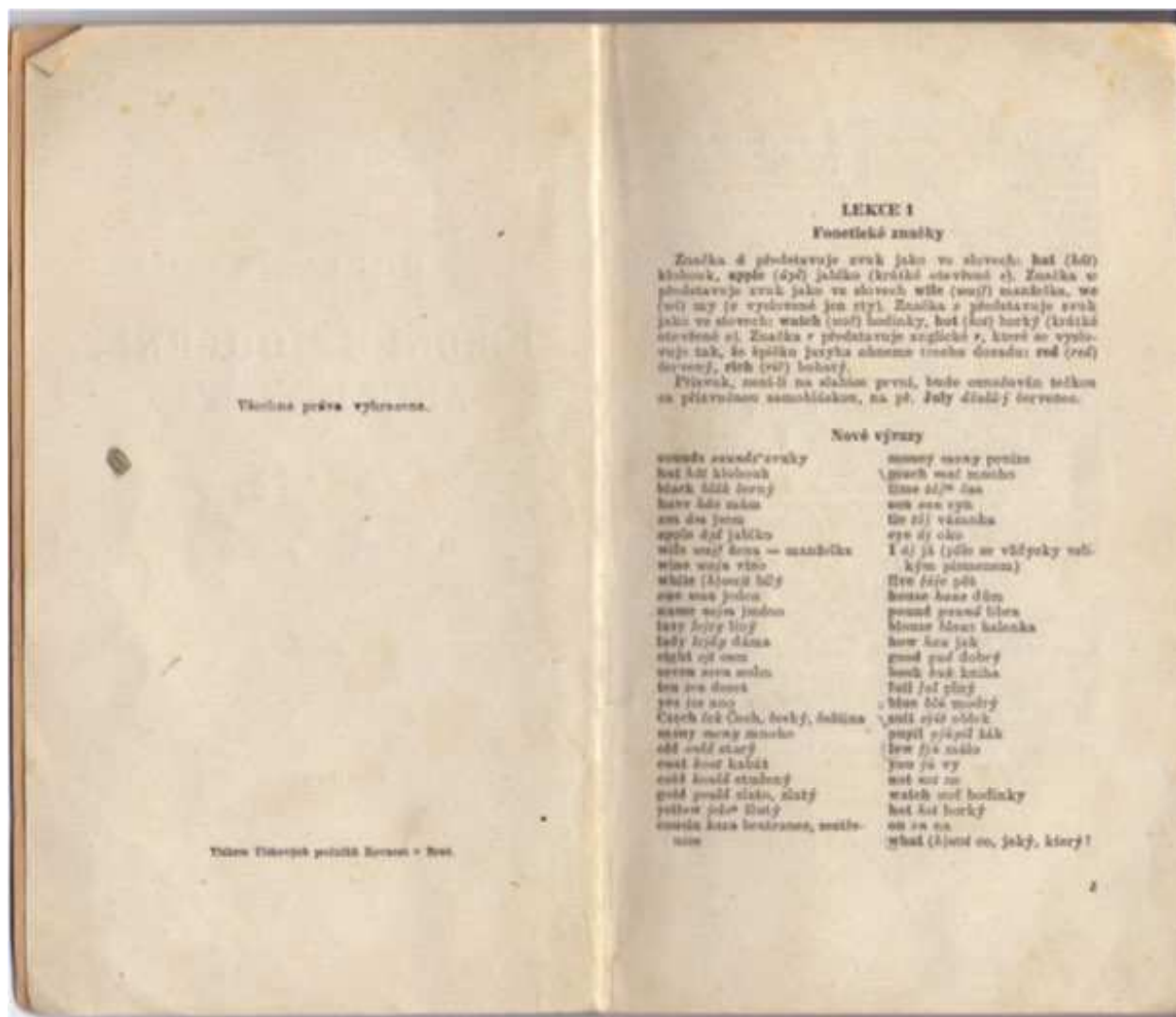
Obrazová příloha 17 (Krupička, *Učebnice jazyka anglického pro čtvrtý ročník obchodních akademií*, 1932)

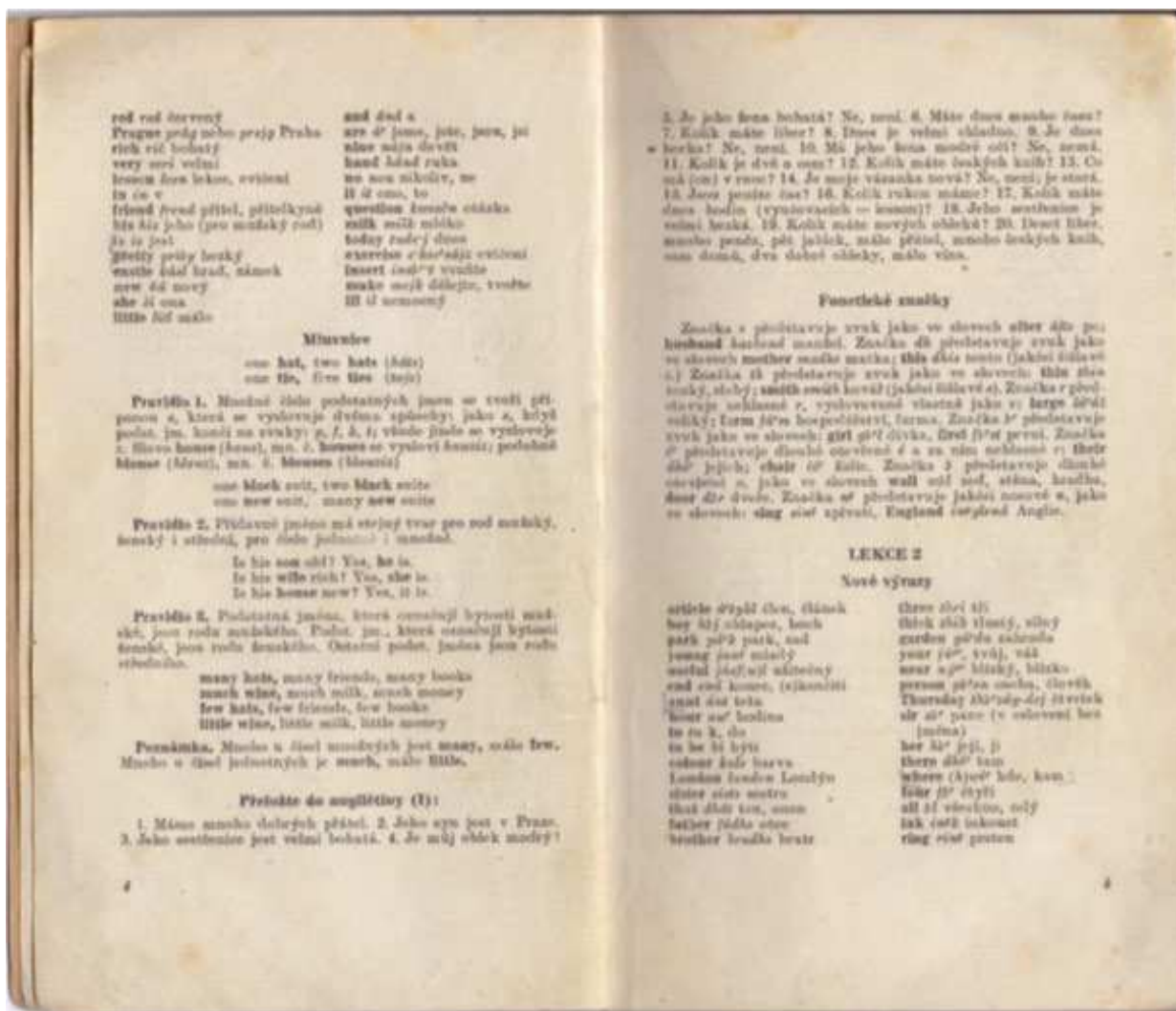
Obrazová příloha 18 (Vymětal, *A Textbook of Modern English Part I Lessons 1-20*, 1948, s. 4)

Obrazová příloha 19 (Vymětal, *A Textbook of Modern English Part I Lessons 1-20*, 1948, s. 6)

Obrazová příloha 20 (Vymětal, *Doplňky k učebnici moderní angličtiny Díl I lekce 1–20*, 1946, s. 3)

Obrazová příloha 21 (Vymětal, *Doplňky k učebnici moderní angličtiny Díl I lekce 1-20*, 1946, s. 5-6)

Lesson Twenty-one
EVERYDAY PHRASES

I

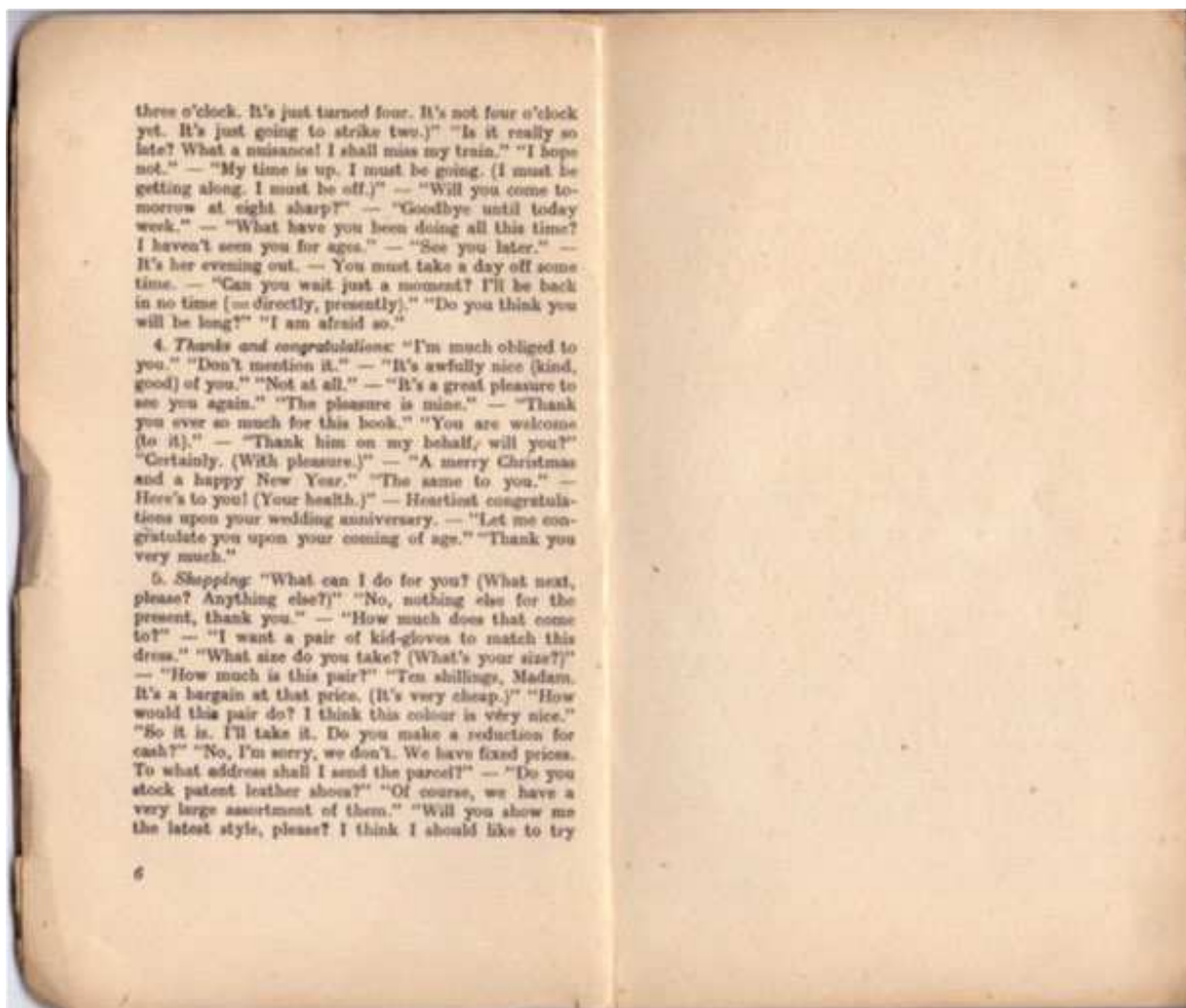
1. At Table: "Which will you have, tea or coffee?"
"I'll have a cup of tea, if you please." — "Do you
take milk and sugar in your tea?" "Only sugar; no
milk, thanks." — "May I trouble you for the water?"
"Certainly." — "Will you pass me the salt, please?"
"With pleasure." — "Won't you help yourself to some
more gravy?" "No, thanks." — "How do you like this
wine?" "Oh, I find it excellent." — "Do let me give
you another helping of pudding. I'm sure you are ready
for another one." "No, thank you. I have had quite
enough."

2. Apologies: "Excuse my being in a hurry. I have
an appointment at seven." "That's all right." — "Sorry
to have kept you waiting so long." "Not at all. (Don't
worry. I don't mind.)" — "I must apologize for being
late. (I feel I owe you an apology.)" "No apology is
needed." — "I'm afraid I didn't quite catch what you
said. (I beg your pardon.)" — "Excuse me, these are
my matches." "Oh, are they? I didn't know. I am very
sorry." "There's no harm done. (It doesn't matter. It
is nothing.)" — "Excuse my gloves." — "I hope I am
not intruding. (Sorry to trouble you, sir.)" "It's no
trouble at all." — "I shan't take up much of your time.
(I hope I'm not trespassing on your time.)" "Not in
the least." — "It was all my fault."

3. Time: "Could you tell me the right time, please?"
"Certainly." — "Would you mind telling me the time?
(What time do you make it?)" "It's getting on for three
o'clock. (It is just five. It has just gone five. It's only

4

Obrazová příloha 22 (Vymětal, *A Textbook of Modern English Part II Lessons 21-30*, 1948, s. 4)

Obrazová příloha 23 (Vymětal, *A Textbook of Modern English Part II Lessons 21-30*, 1948, s. 6)

on this pair." "All right, I'd have this pair at twenty-five shillings." "Are the shoes quite comfortable? Don't they pinch anywhere?" "No, I think they fit quite well."

Questions

What is the table covered with at meals? How do you ask people to pass you the sugar or milk or anything else? What is the answer to: Thank you? to: Excuse my being late? to: Shut the door, please, to: Would you mind opening the window? to: Could you oblige me with the time? — What are puddings made of? When are puddings usually eaten? Are puddings often served in England? What is made from grapes? Which are the principal wine-growing countries? When must we apologize? How do you apologize when you are late for an appointment? when you have kept somebody waiting? when you shake hands with gloves on? How do you walk when you are in a hurry? Can English be learned in a hurry? How do you feel if anybody does not keep his (her) appointment? When are parents worried about their children? Do you owe money? Do you own a house in Prague? What do we owe to our parents? What do you give to the person from whom you have borrowed money? (an I. O.U.) Where are matches made? Are there any match-factories in this country? What do many smokers use instead of matches? What kind of shoes do you wear to match an evening dress? What kind of girls make good matches? What is a match-maker? Where do we buy gloves? Of what materials are gloves made? What kind of gloves do boxers use?

What do you say when you are afraid of intruding upon a person? What language do you intend taking up after you have learned English? Is it allowed to trespass on private property? What do pupils make in their translations? Is it always your fault when you are late for the office? Through whose fault are you

to worry - uiti obava

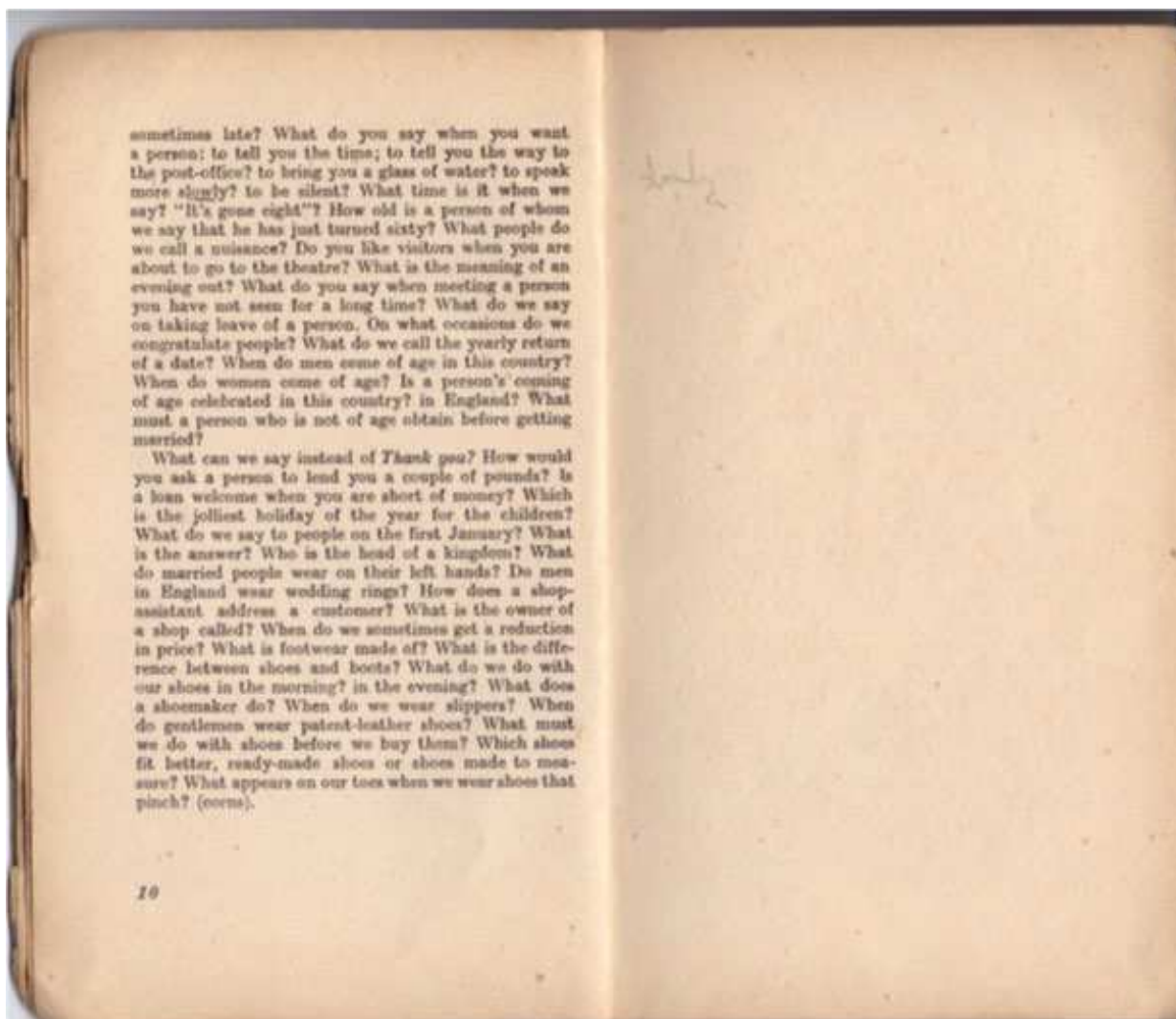
puthide volimost

to make good matches - dobre se

odaji

match - maker - dobarovaci

Obrazová příloha 24 (Vymětal, *A Textbook of Modern English Part II Lessons 21-30*, 1948, s. 8)

Obrazová příloha 25 (Vymětal, *A Textbook of Modern English Part II Lessons 21-30*, 1948, s. 10)

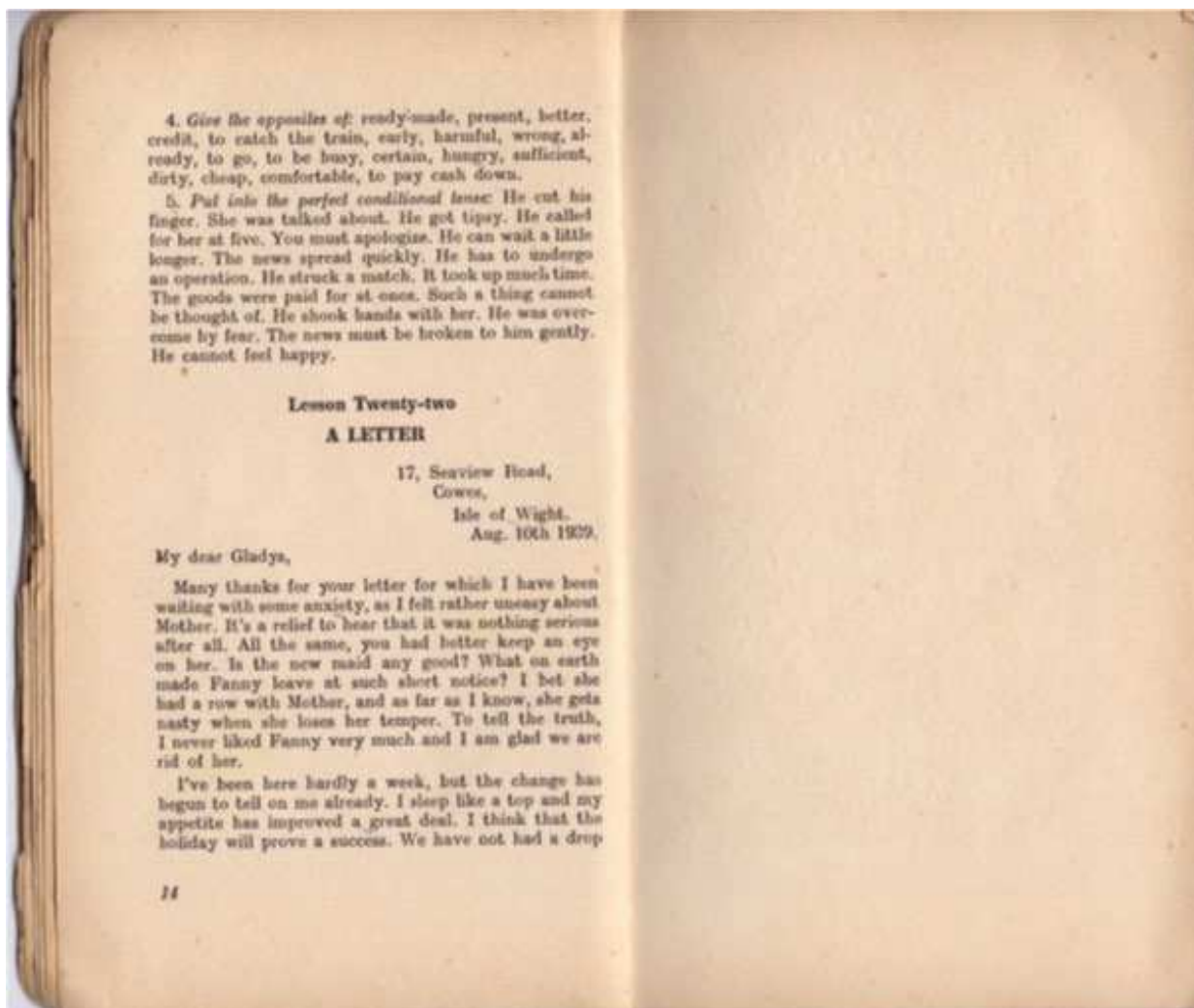
Exercises

1. *Insert make or do:* We are rapid progress in English. Have you anything for him? I am sure she will a good wife. Trains cars much noise. He should his duty. We shall our best to help you. At home as they at home. She doesn't know how to good tea. Cheese is from milk. He me a great service. What is cannot be undone. You have a serious mistake. She a good breakfast. Many men have love to her. I won't have anything to with him. One swallow does not a summer. Half an hour's sleep after lunch one good.

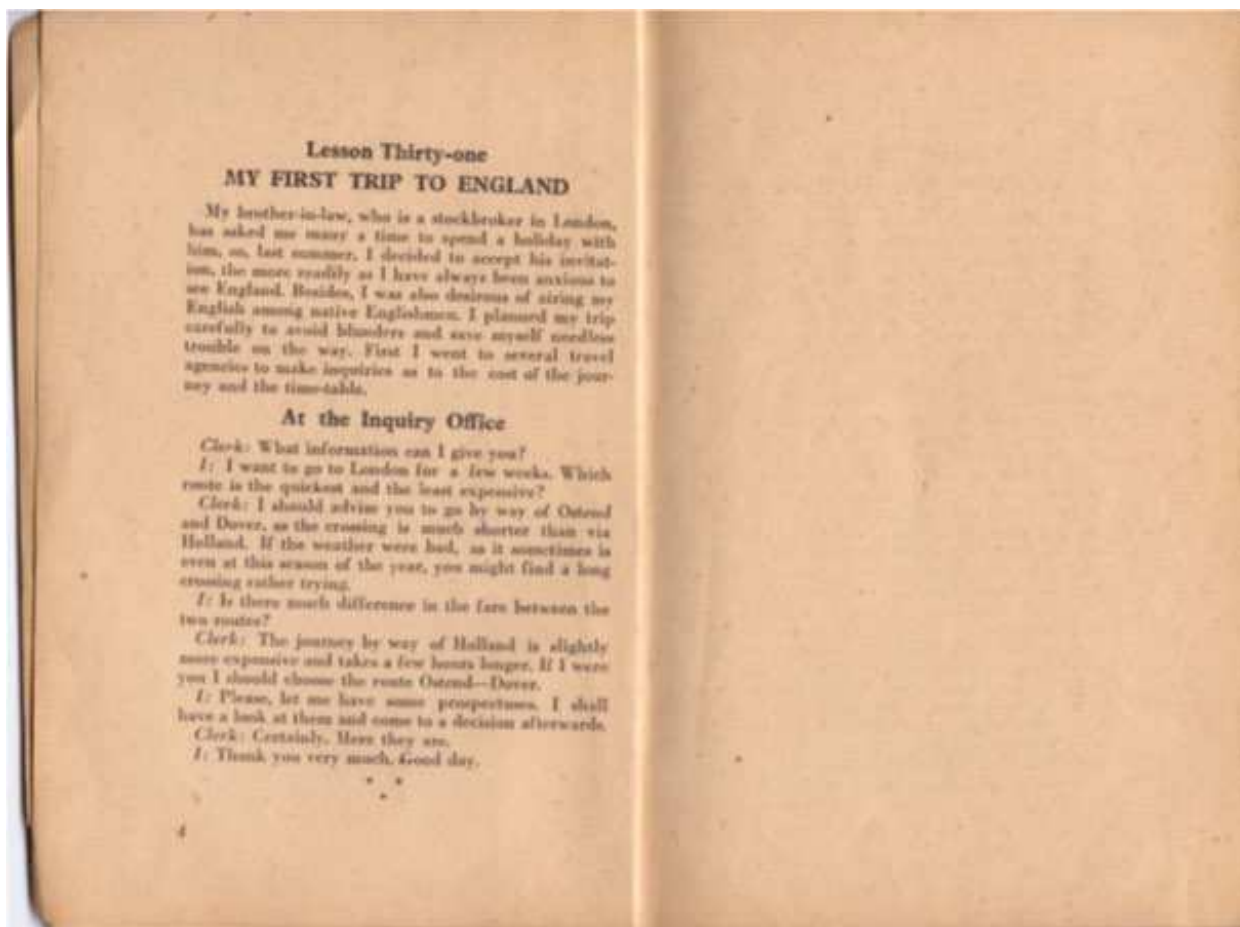
2. *Insert short sentences as in the following example:* "He will come." "Will he?" 1. She dresses smartly. 2. His wife died last week 3. You must hold your tongue 4. He has taken a house in the country 5. It's going to rain. 6. They were not yet asleep. 7. I'm afraid he drinks. 8. They owe me ten pounds. 9. You will lose your train. 10. White suits her well. 11. He has just come of age. 12. I have never said a word about it.

3. *Insert shall or will as required:* I think we have a nice day. How much I give you for your trouble? I come of age at the beginning of the next month. When you have your birthday? I n't have you talk like that. you help me to lift this table? I try to help you, but I'm afraid I not be able to. you come and have tea with us on Wednesday? I never again touch spirits. you let me have a look at that letter? I feel sorry when he dies. We always remember your kindness. I am afraid I never marry again. you see Mary today? When you be back, do you think? you be in if I call this afternoon? Let us go for a walk in the park, we? Wait just a moment, you? Let us have a glass of beer, we?

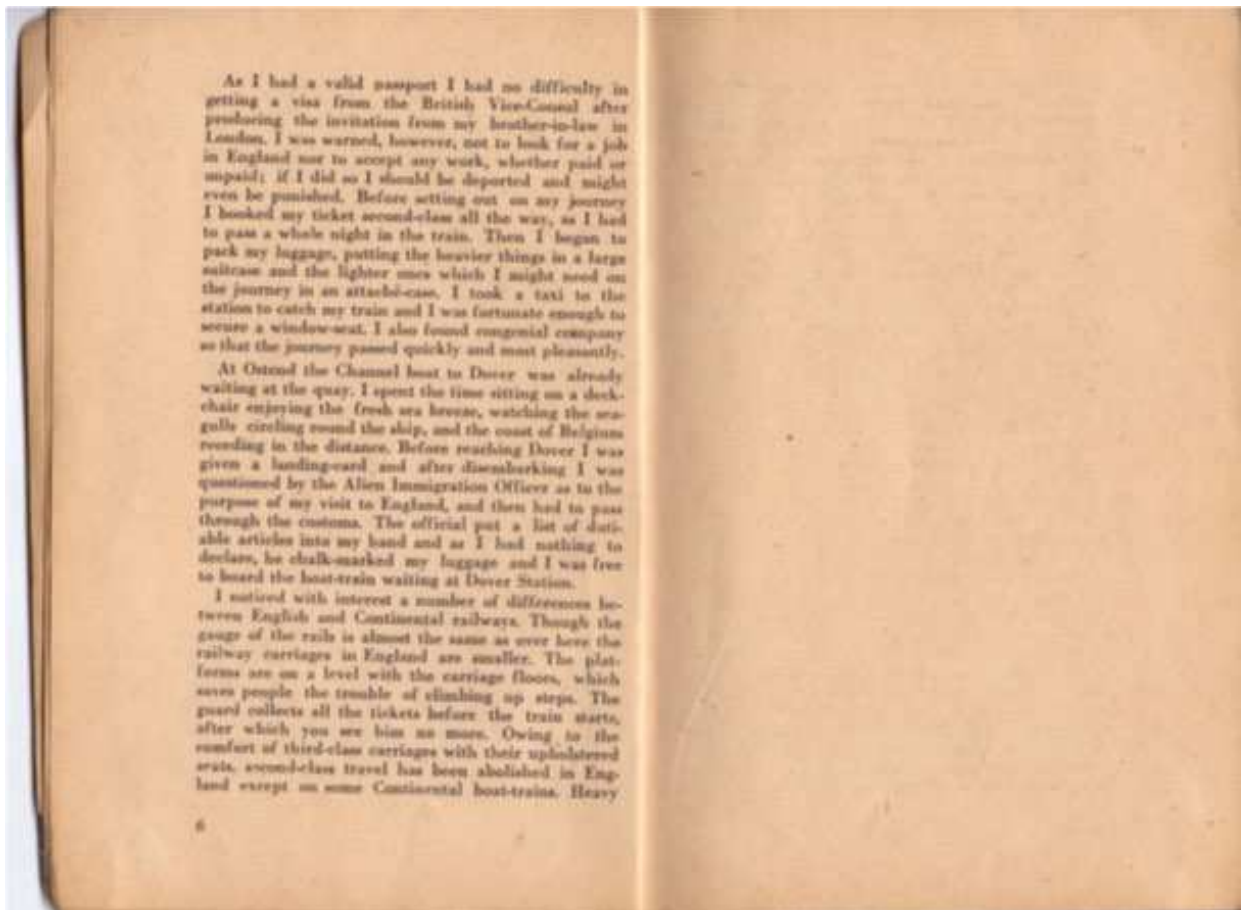
Obrazová příloha 26 (Vymětal, *A Textbook of Modern English Part II Lessons 21-30*, 1948, s. 12)

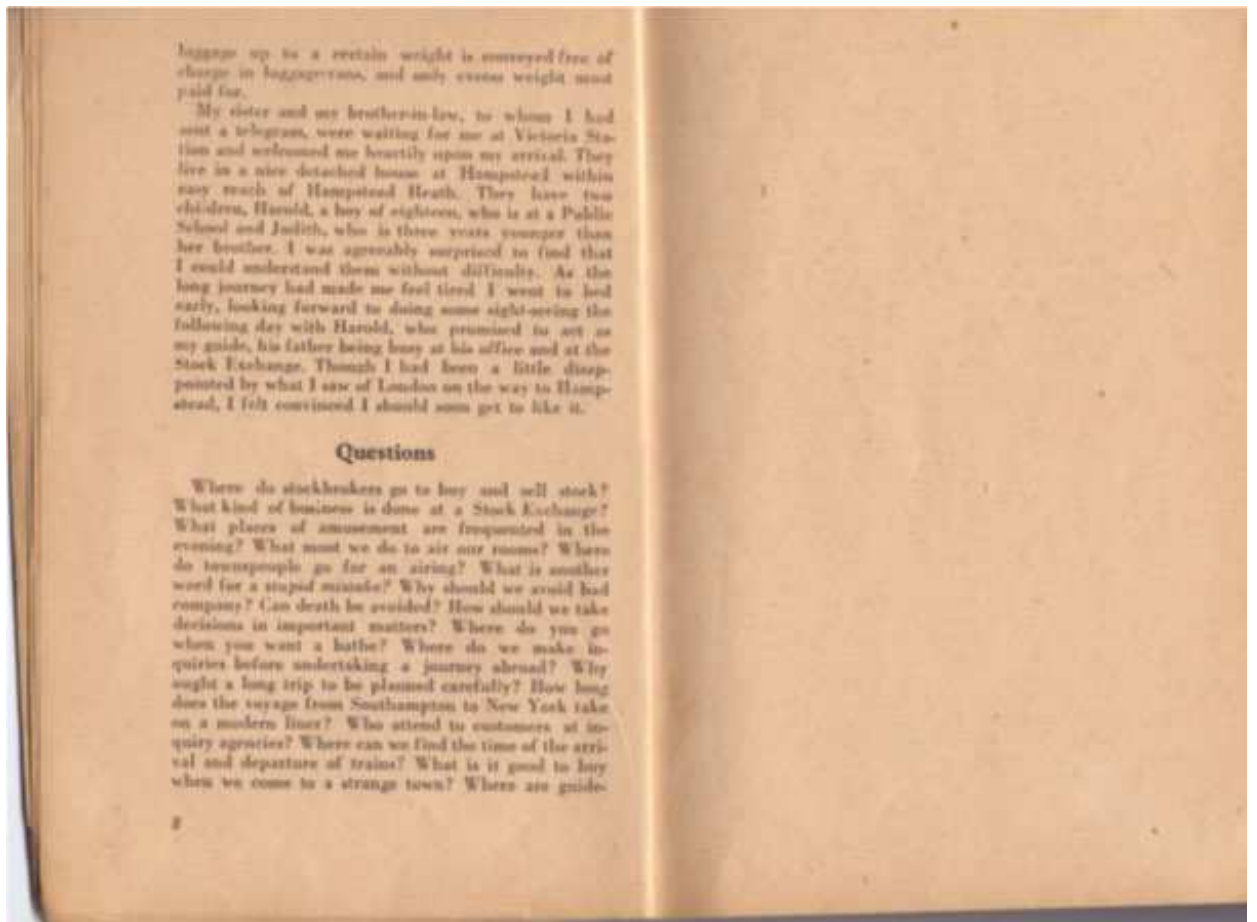
Obrazová příloha 27 (Vymětal, *A Textbook of Modern English Part II Lessons 21-30*, 1948, s. 14)

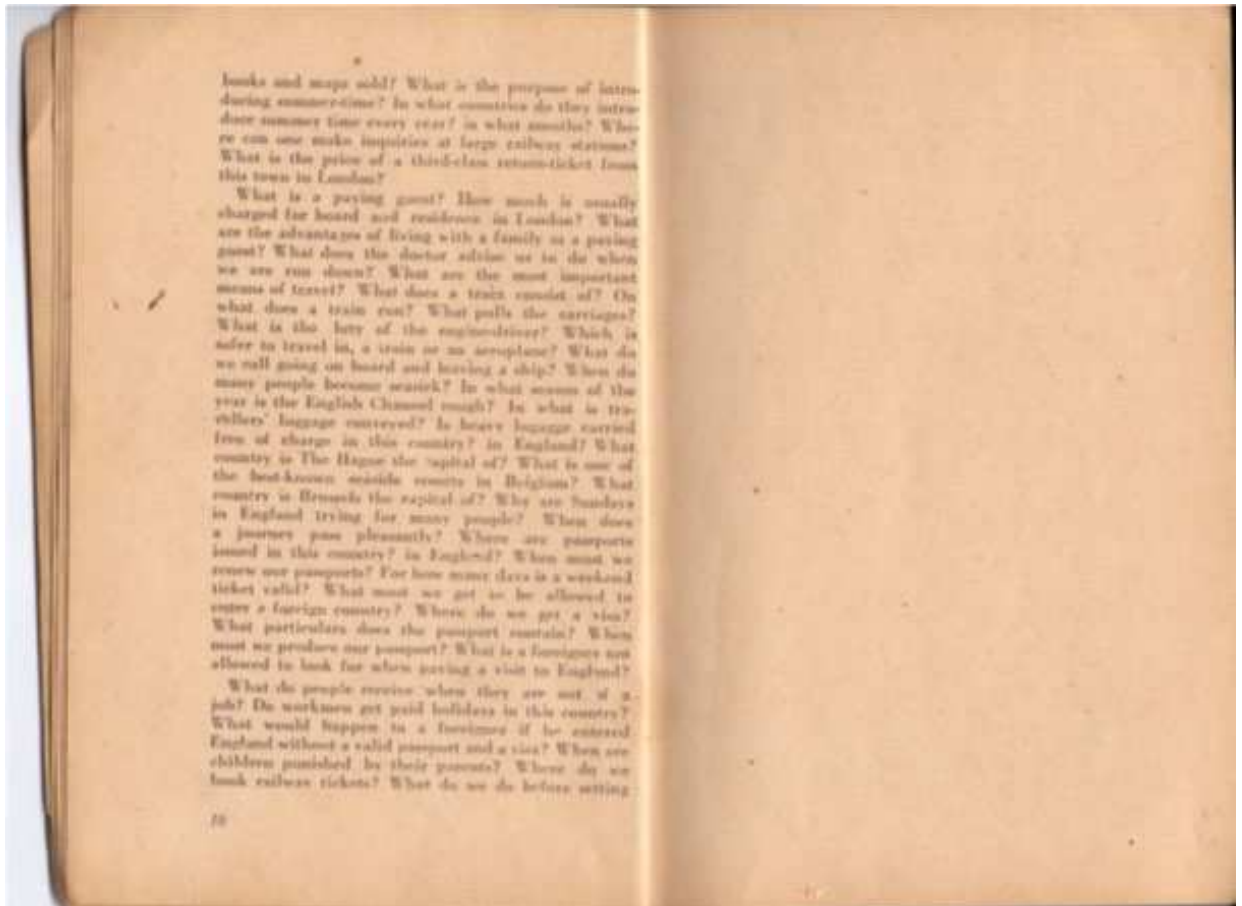
Obrazová příloha 28 (Vymětal, *A Textbook of Modern English Part III Lessons 31-40*, 1945, s. 4)

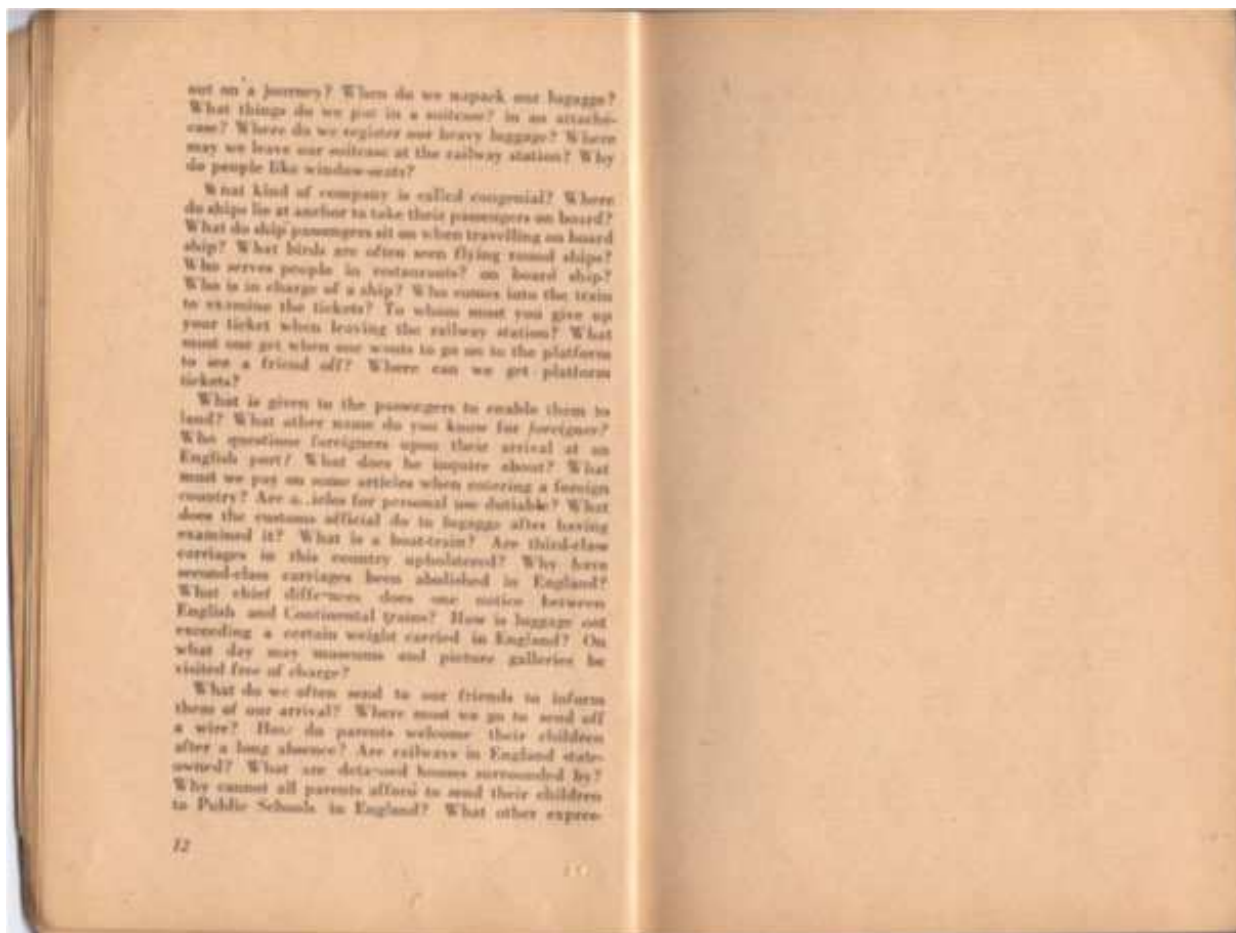
Obrazová příloha 29 (Vymětal, *A Textbook of Modern English Part III Lessons 31-40*, 1945, s. 6)

Obrazová příloha 30 (Vymětal, *A Textbook of Modern English Part III Lessons 31-40*, 1945, s. 8)

Obrazová příloha 31 (Vymětal, *A Textbook of Modern English Part III Lessons 31-40*, 1945, s. 10)

Obrazová příloha 32 (Vymětal, *A Textbook of Modern English Part III Lessons 31-40*, 1945, s. 12)

How do you know for I am sure? What are suitcases usually made of?

Exercises

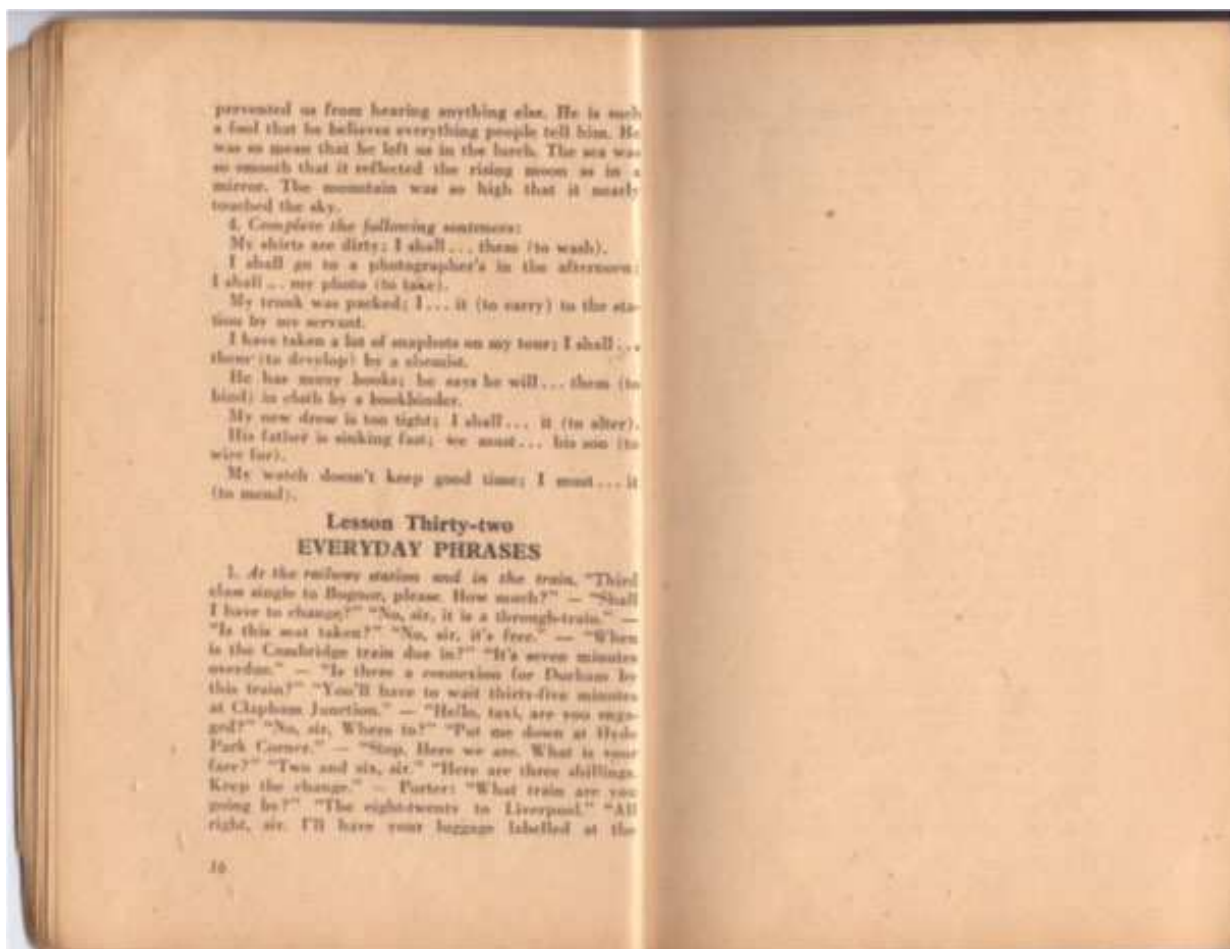
1. What do we call: a girl with dark eyes; a man with a kind heart; a house with ten rooms; a person with thick lips; a person with a simple mind; a table with three legs; a room with a low ceiling; shoes with rubber soles; a man who writes with his left hand; a person with a red face?

2. Insert suitable prepositions or adverbs: The house was let... six months. She has a strong sense... humour. I don't smoke... principle. My cousin is engaged... a navy officer. He was engaged... reading his paper. She was doing her hair... the mirror. His love... money was equal... his love... power. Monday is always a busy day... us. They will soon get tired... each other. Hundreds of people died... stroke. I am... your money. Have pity... him. A dense fog set... early... the afternoon. I won't take... much of your time. She likes driving... driving's sake. I cannot comply... your order. Let me congratulate you... your success. I saw him... two occasions. We were waited... by a young barmaid. I have not seen him... Christmas.

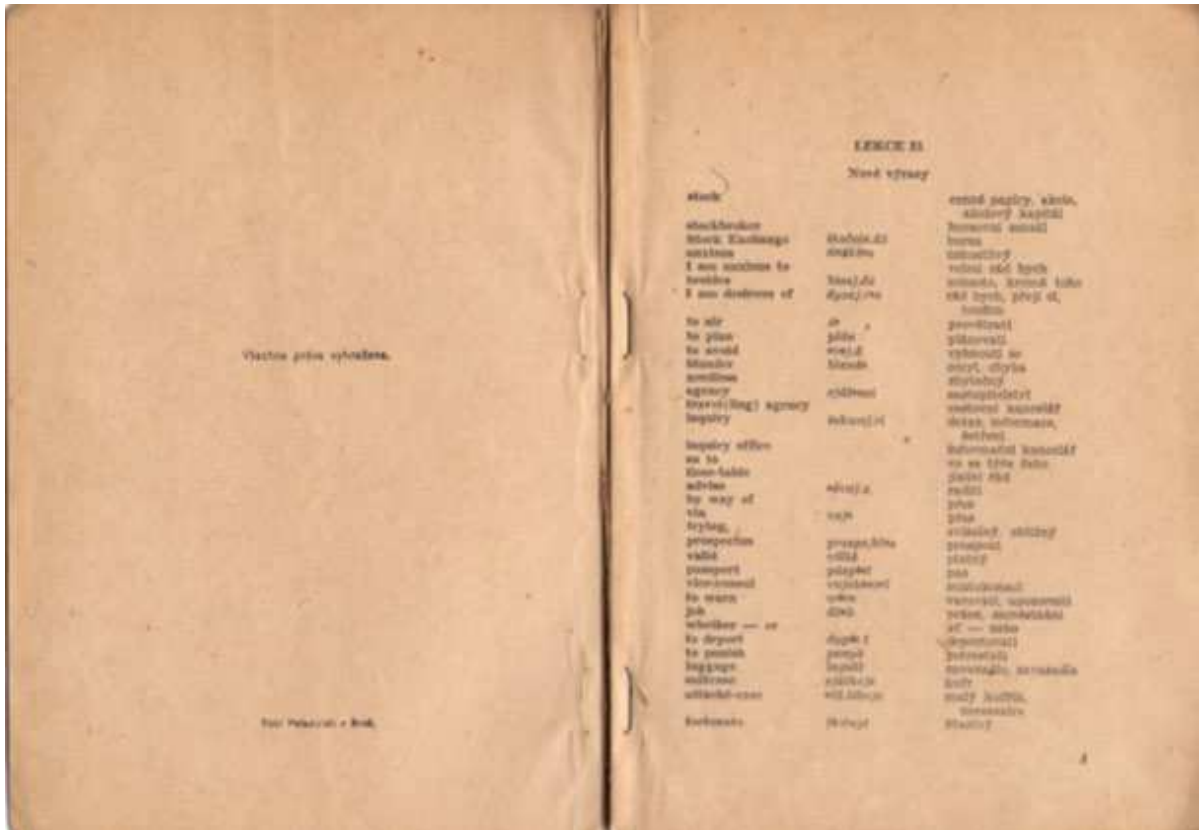
3. Use the construction with so... as to (instead of so that or such as) where possible:

The light was so faint that we could not read. He was so pleased with his boarding-house that he resolved to stay there. The letter was written in a hand so shaky that it was hardly legible. The leaves lay so thick that they completely buried the path. The temperature fell so low that it made her feel chilly. I've been so often without money that I don't mind. The waterfall was so much talked about that we decided to go and see it. He was so kind that he put us up at his house. The day was so sultry that it was almost unbearable. The noise was such that it

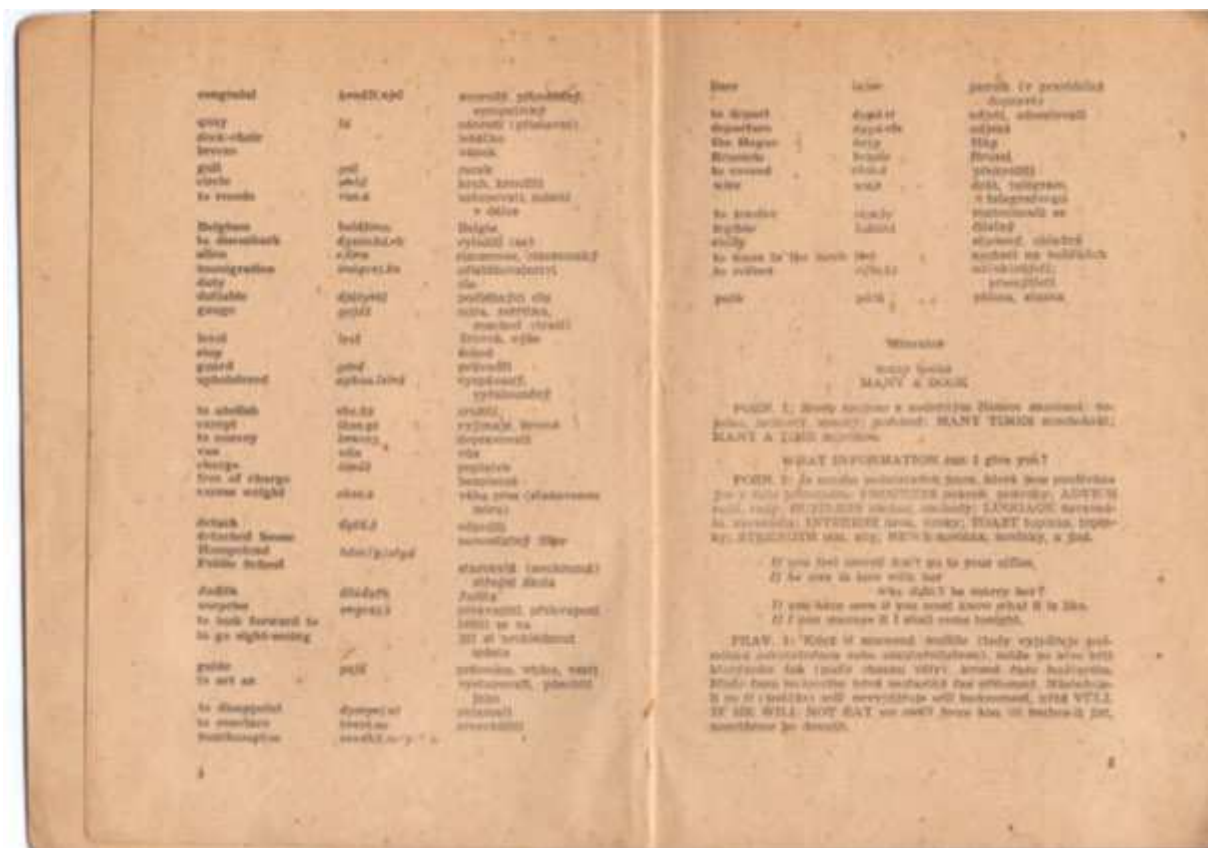
Obrazová příloha 33 (Vymětal, *A Textbook of Modern English Part III Lessons 31-40*, 1945, s. 14)

Obrazová příloha 34 (Vymětal, *A Textbook of Modern English Part III Lessons 31-40*, 1945, s. 16)

Obrazová příloha 35 (Vymětal, *Doplňky k učebnici moderní angličtiny Díl III lekce 31–40*, 1945, s. 2)

Obrazová příloha 36 (Vymětal, *Doplňky k učebnici moderní angličtiny Díl III lekce 31–40*, 1945, s. 3-4)

Přehled českých středních škol a odborného školství z prosince 1943

ÚVZ - Odborová skupina učitelů - Zájmové odbory učitelů hlavních, obecných a mateř. škol

(Praha VI, Vratislavova 10, tel. 450-25, 422-61)

V Praze v prosinci 1943.

Všem učitelským sborům hlavních, obecných, mateřských a pomocných škol, vychovávacích ústavů, okresním školním inspektorům a tajemníkům školních úřadů, vedoucím MSU a referentům škol hlavních, obecných a mateřských.

SESTRY A BRATŘII

Poněvadž v posledních dvou letech nastaly četné změny v organizaci politické správy (změnila se sídla okresních úřadů, některé okresy zanikly, nové se utvořily, vzrostl počet dohlédacích obvodů okresních školních inspektorů), nedají se dosavadní orientační pomůcky dobře užívat. Otiskujeme proto v tomto oběžníku seznam všech okresů v Čechách a na Moravě a dohlédací obvody okresních školních inspektorů se jmény inspektorů a jejich tajemníků.

Pro potřebu škol hlavních a obecných pak uvádíme přehledný seznam odborných škol, aby ředitelé mohli zákům poradit, kam se mají obrátit, chtějí-li se dále odborně vzdělávat.

Připojujeme seznam středních škol v Čechách a na Moravě, přehled zkušebních komisí pro učitelské zkoušky a seznam učitelských pěveckých sdružení.

Tento oběžník dostávají všechny školy obecné, hlavní, mateřské, samostatné školy pomocné a vychovávací ústavy, dále všichni okresní školní inspektoré a jejich tajemníci, všichni vedoucí místních skupin učitelů, referenti škol obecných, hlavních a mateřských v MSU a úředníci školní správy, pokud přicházejí do styku s našimi školami.

Věříme, že tuto službu přijmou všichni s povděkem, neboť nás oběžník je bude správně informovat o našem školství. Seznam škol hlavních, obecných, mateřských, pomocných a vychovávacích ústavů vydá školní nakladatelství. Také ten dostanou všichni jmenovaní členové a všechny uvedené školy zdarma.

Seznam odborných škol.

Poznámka: Seznam je zpracován podle brožury Průvodce odborným školstvím, kterou vydal Ústav lidké práce, výtisk Orbis, 1943, str. 216, cena 26 K, podle stavu ve školním roce 1942/43. Obsahuje podrobné příjímácké podmínky do všech odborných škol. Byla zpracována z příkazu ministerstva školství a hospodářství a práce.

Německé odborné školství:

a) *průmyslové:* hornická v Mor. Ostravě, odborná prádelnická v Brně, odborná pletářská a stávkářská v Brně, kursy pro nopování a vyžívání chyb v látkách v Brně (vše při vyšší průmyslové škole, ul. F. Schuberta 101).

b) *odborné školy pro ženská povolání:* 1. *dvouleté:* Brno, V aleji 7, Jihlava, Mor. Ostrava, Stefánikova 20, Olomouc, Plzeň, Klatovská 111, Praha I, Bartolomějská 3. — 2. *živnostenské pracovní:* Brno, Mor. Ostrava (pro šití prádla), Brno, Jihlava, Mor. Ostrava, Olomouc, Plzeň, Praha I (pro šití šatů). Jsou to III. ročníky živnostenského směru. — 3. *Roční vyšší odborné školy* (III. roč. hospodářského směru): Brno, Jihlava. — 4. *Roční pro vedení domácnosti:* Brno, Jihlava, Hradec Králové, Moravská Ostrava, Olomouc, Plzeň, Praha I. — 5. *Speciální kursy:* Brno. — 6. *Učňovská pro učednice ve vedení domácnosti:* Jihlava. — 7. *Ústavy pro vzdělání učitelek odborných škol pro ženská povolání:* Brno. — 8. *Pro vzdělání učitelek domácích nauk:* Brno. — 9. *Ústav pro vzdělání učitelek mateřských škol:* Brno.

c) *vyšší průmyslové a mistrovské školy:* Brno, Winterhollerovo n., textilní v Brně, F. Schuberta, průmyslové v Budějovicích, Mor. Ostravě a v Plzni. *Mistrovské:* stavební v Brně, strojujická v Brně a v M. Ostravě.

d) *obchodní učiliště:* 1. *vyšší obchodní* (obch. akademie): Brno, Horst Wesselova 10, Budějovice, M. Ostrava, Olomouc, Plzeň, Praha I, Masná 3. *Abituriantské kursy* jsou v Brně, Olomouci a v Praze. — 2. *Obchodní dvouleté:* Brno, V aleji, Budějovice, Hodonín, Jihlava, Jindřichův Hradec, M. Ostrava, Olomouc, Plzeň, Praha I. — 3. *Roční kursy pro vzdělání pomocných kancelářských sít:* Brno, Jihlava, Olomouc, Praha I.

(Přehled českých středních škol a odborného školství, 1943 s.1)

e) *Zimní rolnické, pro chlapce*: Budějovice, Jihlava, Modřice u Brna, Slavonín u Olomouce, *Pro dívky*: Budějovice. — *Zahradnická* v Brně. — *Lesnické*: Hranice, Jemnice.

f) *Speciální školy*: Umělecko-průmyslová, Praha I, Mozartovo n. 80, vysoké učení hudby při něm. Karlově universitě, Praha I, Na Rejdisti I.

g) *odborné školy pro různé druhy péče a lékařsko-technickou práci*: škola pro porodní asistentky v Praze II, Apolinářská 23, kurs pro péči o nedětky a novorozence v Brně, škola NS-sester v Mor. O. Vítkovicích, ošetrovatelská NCK v Praze II, Karlovo n. 23, škola péče o kojenec a děti NCK v Praze I, NS-škola pro péči o kojenec v Brně, pro pracovníce v lidové výchově v Praze II, Emausy, pro vedoucí mládeže v Reichenbergu, pro pěstounky dětí v Grottau, pro pomocnice v péči o domácnost a děti v Grottau, NSV seminář pro vedoucí mládeže v Praze XII, Ruská 85, pro pěstounky dětí v Praze XV, Lopatského 13, pro pěstounky v Brně, pro pracovníce v lidové osvětě v Praze — Třebotově v Brně, pro pomocnice v péči o děti v Brně, ústav pro lékařsko-techn. pomocnice a asistentky v Praze II, všeobecná nemocnice.

Ceské odborné školství:

a) *průmyslové*: automobilní strojínictví (3 r.) Praha XVI, Jahnova 25, pro drogisty (2 r.) Praha I, Betlemská 4, pro elektrotechniku (3 r.) Praha XVI, pro slaboproudou elektrotechniku a radio v Praze XVI, v Kutné Hoře, dvouleté fotografické v Praze XVI, grafická v Praze XVI, odd. fotografické, knihařské, ozdobnické, kreslířské), horní v Příbrami (2½ r.), v Ratiškovcích (fy Bata a. s.), hostinská dvouletá v Brně, Herringova 23, hostinská a hotelová v Praze XI, U pensijního ústavu 1938, chemická v Kolíně, pro jemnou mechaniku (3 r.) v Praze XVI, v Kutné Hoře, keramická v Bechyni (3 r.), v Plzni, Svehlova n. 2, v Praze XII, Schwerinova 2275 (dvouletá a roční speciální), knihařská (2 r.) v Praze XVI, knižvazačská v Uh. Hradišti (2 r.), koželužská v Hradci Králové, ličárnická v Praze XII, Bělehradská 78, pro mechaniku v Kutné Hoře, mlynářská a pekařská v Pardubicích, obuvnická v Třebíči, Zlíně, Zručí n. S. (fy Bata a. s.), oděvní v Prostějově, ozdobnická v Praze XVI, speciální ozdobnická tamtéž, pílařská (2 r.) v Táboře, pivovarská (½ r.) v Praze II, Lípová 15, dvouletá tamtéž, rezbařská (3 r.) v Praze XI, Kollárovo nám. 1300, sklářská (3 r.) v Železném Brodě, pro soustružníky dřeva v Praze XI, Kollárovo nám. 1300 (3 r.), šperkařská (4 r.) v Turnově, tkalcovská v Brně, vyšší tkalcovská tamtéž, abiturientský tkalcovský kurs tamtéž, tkalcovské ve Dvoře Králové, Jilemnici, Náchodě, Prostějově a v Ústí n. Orl., přádelnická v Brně, pletarská a stávkářská v Brně a Třebíči, chemická textilní v Brně, (vyšší a abiturientský kurs tamtéž) a ve Dvoře Králové, kurs pro popování a vyšívání chyb v látkách v Brně, pro zpracování dřeva v Chrudimí, Val. Meziříčí (3 r.) a ve Volyni, pro zpracování kovů v Litomyšli.

b) *odborné školy pro ženskou povolání*: dvouleté (v závorce za jménem místa jsou zkratkami uvedeny ještě další místní školy jednoleté značkou r, živnostenské pracovní pro šití šatů zn. š, prádla zn. p, modiství m): Benešov (r), Beroun (r, š), Bělá pod B. (š), Bojkovice, Boskovice (š, r), Brandýs n. L. (š), Brno, Rückertova 46 (š, r), Brno, Augustínská 7 (š, p, r), Brno, Udolní 10 (r), Brno-Král. Pole, Mojžírovo n. 10 (š, r), Budějovice (š), Čáslav (š, r), Česká Skalice (š), Český Brod, Hodonín (š), Humpolec (r, š), Hradec Králové (š, r), Holešov (š), Hořice (š, r), Hranice (š), Hronov (š, r), Chrudim (š), Jaroměř (š, r), Jičín (š, r), Jindř. Hradec (š), Kladno (š), Klatovy (š, r), Kolín (š, r), Krabčice u Roudnice (š, r), Kroměříž (š), Kutná Hora (š, r), Kyjov (š, r), Libochovice (š), Litovel (š), Lomnice n. Pop. (š, r), Loupy (š, r), Manětín, Mladá Boleslav (š), Mor. Ostrava (š, r), Mělník (š, r), Napajedla (r), Nový Bydžov (š), Nymburk, Nové Město n. Mor. (r), Olomouc 7 (š), Olomouc „Pötingeum“ (r), Pardubice (š, r), Pelhřimov (š, r), Plzeň (š, r), Písek (š, r), Praha I, Alešovo n. 82 (dvouletá modistická, š, p, m, r), Praha II, Lazarská 48 (š, p, r), Praha II, Vaňkova 203 (š), Praha II, Vadičková 24 (r), Praha X, Hodonínská 6 (š, r), Praha XI, Lupáčova 1200 (š, r), Praha XII, Belgická 29 (š, r), Praha XVI, Brokoffova 10 (š, r), Prostějov (š, r), Píerov (š), Příbram (r), Rakovník (š), Rokycany (š, r), Rychnov n. Kn. (š, r), Slavkov u Brna (š, r), Slezská Ostrava (š, r), Skuteč (r), Strakonice (š), Tábor (š), Třebíč (š, r), Uh. Hradiště (š, r), Uh. Brod (š), Valašské Meziříčí (š), Vel. Meziříčí (š, r), Veselí n. Mor. (š), Vodňany (š, r), Vsetín (r), Vysoké Mýto (š, r), Vyškov (š, r), Zlín (š, r), Zámberk (š, r).

Roční vyšší ženské odborné školy: Brno, Udolní 10, Rückertova 46, Král. Pole, Mojžírova 10, Budějovice, Hořice, Mor. Ostrava, Olomouc 7, Praha I, II, XI, Prostějov, Rokycany, Velké Meziříčí, Vysoké Mýto. *Pro abiturientky střed. škol*: Praha II, Lazarská 48. *Pětiměsíční pro vedení domácnosti*: Budějovice, Hodonín, Olomouc „Pötingeum“, Plzeň, Praha II, XVI, Vel. Meziříčí, Vysoké Mýto. *Kuchařské pětiměsíční*: Kolín, Pardubice, Slezská Ostrava, Tábor, Vel. Meziříčí, *roční pro pěstounky*: Praha X, Hodonínská 6, *pro pěstounky a vychovatelky*: Hradec Králové, Praha II, Lazarská, Vaňkova, Praha XVI, *roční vychovatelská pro abiturientky střed. škol*: Praha II, Lazarská, *roční pro aranžování modelů a kreslení stříhů*: Praha II, Lazarská, *pro aranžování a výrobu doplňků k šatům*, tamtéž, *pro reklamu a aranžování*: Praha I, *pro vedení módních závodů*, tamtéž, *roční pro sekretářky*: Praha XVI, *dvouletá pro vzdělání sociálních pracovníků*: Brno, Udolní 12, Hořice, Vysoké Mýto, *hospodářsko-admin. správkyně*: v Praze I, *vyšší praktické dietetiky*: v Praze II, Roselova, *ústavy ke vzdělání učitelů odborných škol pro žen. povolání*: Brno, Rückertova 46 (odborná oddělení; šití šatů, prádla, hospodyňské, kreslení).

c) *vyšší průmyslové školy (čtyřleté)*: Brno, Lichtenauerova 1, Giskrova 65, U lazaretu 6, Budějovice, Hradec Králové, Kladno, Mor. Ostrava, Pardubice, Plzeň (stavební a strojínická), Písek.

Praha I, Betlémská 4, XVI, Jahnova 25, Přerov, Roudnice n. L., Vsetín, Hořice (sochařská a kamenická).

d) *zemské průmyslové školy*: Mladá Boleslav, Kolín, Kutná Hora, Litomyšl, Volyně (soukromé; Lutín, fy Sigmund-Pumpy, Sezimovo Ústí, fy Bata a. s., Zlín, Bata).

e) *vyšší obchodní školy* (dř. obch. akademie): (v závorce jsou uvedeny zn. o připojené obch. dvouroční školy): Beroun (o), Mladá Boleslav (o), Brno, Reicheltova 9, Linhartova 5 (o), Budějovice (o), Dvůr Králové (o), Frenštát pod Radh. (o), Hradec Králové (o), Hradiště Uherské (o), Choceň, Chrudim (o), Kamenice n. L. (o), Kolín (o), Loupy, Olomouc (o), Moravská Ostrava (o), Pardubice (o), Písek (o), Plzeň (o), Praha II, Besslova 8 (o), Praha II, Resslova 5, Praha X, Královská 71, Praha XII, Schwerinova 42 (o), Praha XVI, Na Santošce 1007, Prostějov (o), Přerov (o), Rakovník (o), Slaný (o), Tábor (o), Třebíč (o), Turnov (o), Zlín (o). Kromě uvedených jsou ještě *dvoutřídní obchodní školy* v těchto městech: Budyně n. O., Cervený Kostelec, Frýdlant n. Ostravici (dívčí), Hodonín, Hořice, Jičín, Klatovy, Kroměříž, Kutná Hora, Mělník, Náchod, Náměšť n. O., Německý Brod, Olomouc (dívčí při Pöttingeu), Praha II, Žitná 27, Praha XI, Stitného 5, Praha XII, Korunní 4, Praha XVI, Kinského 11, Příbram, Semily, Třeboň, Volyně, Vysoké Mýto, Vyškov. *Veřejný obchodní roční kurs*: Praha II, Senovážné n. 21, *dvoutřídní družstevní* v Berouně.

f) *zemědělské, zahradnické a lesnické školy*: 1. *zimní rolnické*: Benešov u Prahy (též hospodynská, v dalších je tato škola ovedena v závorce značkou hosp.), Beroun (hosp.), Brandýs n. L., Břežnice u Blatné, Německý Brod, Nový Bydžov, Čáslav (hosp.), Domažlice (hosp.), Hlinsko, Hořice, Hořovice, Chrudim, Jilemnice (hosp.), Klatovy, Kolín (nyní ve Velimí), Dolní Kralovice, Kralovice u Plzně, Kukleny, Liblice u C. Brodu, Ledčův n. S. (odbočka v Dol. Kralovic), Litomyšl (hosp.), Loupy, Milevsko, Nasavrky, Neveklov (nyní v Polici n. M.), Opočno u Náchoda (hosp.), Pelhřimov, Plzeň, Poděbrady, Praha XII, Slezská 7, Přelouč (hosp.), Přestice, Rokycany (hosp.), Roudnice, Dolní Rožná (hosp.), Sedlčany (hosp.), Slaný (hosp.), Smiřice n. L., Strakonice, Středokluky u Prahy, Sušice, Tábor, Týn n. Vlt. (hosp.), Ústí n. O., Vodňany, Volyně, Vysoké n. J. (nyní v Turnově), Velká Bíteš, Boskovice, Uherský Brod, Bystřice p. Pernšt., Dačice, Dřevohostice na Mor., Holešov na Mor., Jindř. Hradec (hosp.), Uherské Hradiště, Hranice, Jaroměřice, Jemnice, Klobouky u Brna, Valašské Klobouky, Kojetín, Konice na Mor., Kyjov, Lípňův n. B., Litovel, Luka n. Jihl., Místek-Frýdek, Náměšť n. O., Napačedla, Olešnice Moravská, Olomouc, Podivín, Polná, Prostějov, Přerov, Přimětice, Rouchovany, Rožnov p. R., Slavkov, Strážnice, Šlapanice, Těšnov, Tráves u Olomouce, Třebíč, Vizovice, Vsetín, Vyškov, Židlochovice.

2. *rolnické a rolnicko-vinařské*: Ml. Boleslav, Budějovice, Kutná Hora, Humpolec, Jičín, Kos-

telec n. Orl., Kukleny, Liblice u C. Brodu, Mýto Vysoké (s meliorační školou), Písek, Rakovník, Smiřice n. L., Bzenec (rolnicko-vinařská), Ivančice, Kroměříž, Velké Meziříčí.

3. *vyšší rolnické školy* (jen pro chlapce): Čáslav, Chrudim, Klatovy, Olomouc, Plzeň, Poděbrady, Přerov, Roudnice n. L., Tábor. Vyšší zem. družstevní: Praha XII, Slezská 7, Libovarská (pro chl.) Německý Brod, Mlékařská a sýrařská v Kroměříži, Rybářská (pro chl.) ve Vodňanech; Ovočnicko-zahradnické (pro chl.) Bohunice u Brna, Chrudim, Buzyň u Prahy (pro dívky v Krči u Prahy), vyšší ovočnicko-vinařská a zahradnická v Mělníku.

4. *hospodynské školy*, kromě těch, které jsou uvedeny v sídlech zimních hospodářských škol pozn. hosp.: Bechyně, Mladá Boleslav, Český Brod, Jičín, Kostelec n. O., Boskovice, Kroměříž, Velké Meziříčí (nyní v Moravci), Olomouc, Rožnov p. R., Telč, Uherské Hradiště, Vyškov (nyní v Bučovicích). Všechny jsou roční. Dvouletá: Stěžery u Hradce Králové. Vyšší hospodynské školy: Chrudim, Olomouc. Pedagogický seminář pro vzdělání učitelek hosp. škol: Chrudim, pro učitele v Praze XII, Slezská 7.

5. *lesnické školy*: vyšší v Písku, pro hajné v Domažlicích, Nasavrkách.

g) *mistrovské školy*: Mladá Boleslav (aeromechanika, automobilismus, karosářská, kovářská a podkovářská, zednická), Praha XI, Kollárovo n. (čalounická a dekoratérská, lakýrnická, malířství pokojů, truhlářská), Praha XVI, Jahnova 25, při grafické škole: fotografická, elektrotechnická, knihařská, mechanicko-optická, ozdobnická, strojnická), Moravská Ostrava (elektrotechnická, strojnická), Plzeň, Svehlova n. 2 (elektrotechnická, zednická, strojnická, truhlářská), Kutná Hora (elektrotechnika slabých proudů, pro mechaniky, strojnická), Praha XI, U pensijního ústavu 1938 (hostinská a hotelová), Kladno (hutnická, slévárenská, strojnická), Zlín (chemická fy Bata a. s., obuvnická, zednická, tesařská, strojnická), Valašské Meziříčí (karosářská, klempířská, truhlářská), Hradec Králové (klempířská a instalatérská, zednická, truhlářská, zámečnická), Uherské Hradiště (knihařská), Prostějov (krejčovská pánská a dámská), Přerov (jemná mechanika a optika, zednická, strojnická), Pardubice (pekařská, strojnická), Praha II, Hopfenštokova 15 (řeznicko-uzenářská), Brno, Giskrova 65 (zednická, tesařská), Budějovice (zednická, tesařská, truhlářská), Praha I, Betlémská 4 (zednická, strojnická), Volyně (zednická), Brno, Kolín, Litomyšl, Lutín u Olomouce, Písek, Roudnice n. L., Sezimovo Ústí, Vsetín (strojnická), Chrudim, Olomouc (truhlářská).

6. *Speciální odborné školy*: Dvouletá archivní, Praha IV, Letenská 5, roční knihovnická, Praha I, Klementinum, školský ústav pro domácí průmysl, Praha II, Václavské nám. 43, pro stenografy kancelářské a komorní, Praha I, Dušní 7, Konservatoř hudební a dramatická, Brno, ul. B. Smetany 14, Praha II, Trojanova 13, unělec-

ko-průmyslová škola, Praha I, Mozartovo n. 80, veřejná uměleckých řemesel, Brno, Horst Wesel. 14, bytového průmyslu, Praha XI, Kollárovo 1300.

7. *Speciální školy pro ženská povolání*: pro vzdělání porodních asisterek v Moravské Ostravě-Zábřehu, Pardubicích, zdravotní a soc. péče, Praha XII, Ruská 85, ošetrovatelské: Brno, Mor. Ostrava, Praha II, Ječná 4, Praha VII, Bulovka (veřejné), Hradec Králové, Brno, Olomouc (rádové), péče o kojence a děti v Praze-Krč, kurs pro zubní instrumentářky v Praze XII, Schweininova 48, gobelinová a kobercová ve Val. Meziříčí.

8. *Závodní školy*: škola práce fy Bata a. s. ve Zlíně, průmyslová škola fy Sigmund-Pumpy v Lutíně.

Seznam středních škol.

A) S německým jazykem vyučovacím.
(Höhere Schulen.)

a) Čechy:

1. *Budějovice*, Česká 64 (chlap.), 2. *Hradec Králové-Pražské předměstí*, Rašínovo n. 1166, 3. *Libějovice* u Vodňan (Heimschule), 4. *Plzeň*, Luxemburská 13, 5. *Praha II*, Charvátova 7 (dívčí), 6. *Praha II*, Stěpánská 22, 7. *Praha XII*, Ríšské n. 5 (chlap.), 8. *Praha XVI*, Bendova, 9. *Praha XIX*, Bílá 1.

b) Morava:

1. *Brno*, Komenského 6 (gymnasium), 2. *Brno*, Nádražní 15 (chlap.), 3. *Brno*, Jánská 22 (Gregor Mendel Oberschule), 4. *Brno*, Deblínská 2 (dívčí), 5. *Frýdek*, H. Göringa 305, 6. *Jihlava*, Hradební 1, 7. *Jihlava*, Bismarkovo n. (dívčí), 8. *Jindřichův Hradec* 333/II, 9. *Moravská Ostrava*, Musscliniho tř. (chlap.), 10. *Moravská Ostrava*, Tě. Dr. Goebbelse (gymnasium), 11. *Moravská Ostrava*, Karlova 18 (dívčí), 12. *Olomouc*, Englova 28 (chlap.), 13. *Olomouc*, Residentská 10 (dívčí).

B) S českým jazykem vyučovacím.

I. *Gymnasia*.

a) Čechy:

1. *Budějovice*, 2. *Hradec Králové*, 3. *Praha II*, Na Příkopě (akademické), 4. *Praha II*, Resslova, 5. *Praha XI*, 6. *Praha XII*.

II. *Reálná gymnasia*.

1. *Benešov*, 2. *Beroun*, 3. *Brandýs n. L.*, 4. *Budějovice*, 5. *Budějovice* (dívčí soukr.), 6. *Čáslav*, 7. *Česká Třebová*, 8. *Český Brod*, 9. *Domálice*, 10. *Hradec Králové*, 11. *Humpolec* (městské), 12. *Chotěboř*, 13. *Chrudim*, 14. *Jaroměř*, 15. *Jičín*, 16. *Kladno*, 17. *Klatovy*, 18.

Kolín, 19. *Kostelec n. Orl.*, 20. *Kralupy n. Vlt.*, 21. *Kutná Hora*, 22. *Litomyšl*, 23. *Lomnice n. P.*, 24. *Louny*, 25. *Mělník*, 26. *Mladá Boleslav*, 27. *Náchod*, 28. *Německý Brod*, 29. *Nová Paka*, 30. *Nový Bydžov*, 31. *Nymburk*, 32. *Pardubice*, 33. *Písek*, 34. *Plzeň*, Klatovská, t. č. Mikulášské n., 35. *Plzeň*, Mikulášské n., 36. *Plzeň* (městské dívčí), 37. *Příbram*, 38. *Polička*, 39. *Praha I*, Dušní, t. č. Praha III, Novodvorská, 40. *Praha I*, (městské dívčí), 41. *Praha II*, Ječná, 42. *Praha II*, Křemencová, 43. *Praha II*, Lazarská (městské dívčí), 44. *Praha II*, Truhlářská, 45. *Praha II*, Vodičkova (městské dívčí), 46. *Praha III*, 47. *Praha VI*, 48. *Praha VII*, 49. *Praha VIII*, 50. *Praha X*, 51. *Praha XI*, 52. *Praha XII*, Lohkovické n., 53. *Praha XII*, Na Smetance, 54. *Praha XII*, Slovenská, 55. *Praha XII* (dívčí), 56. *Praha XIII*, 57. *Praha XIV*, 58. *Praha XVI*, Bendova, 59. *Praha XVI*, Santoška, 60. *Praha XVI* (městské dívčí), 61. *Praha XIX*, Sládkova, t. č. Praha VII, Strossmayerovo n., 62. *Praha XIX*, Velvarská, t. č. Praha I, Dušní, 63. *Rakovník*, 64. *Rokycany*, 65. *Roudnice*, 66. *Rychnov n. Kn.*, 67. *Slaný*, 68. *Soběslav*, 69. *Strakonice*, 70. *Sušice*, 71. *Tábor*, Kostelní n., 72. *Tábor*, Riegrovo n., 73. *Turnov*, 74. *Vysoké Mýto*.

b) Morava:

I. *Gymnasia*.

1. *Brno*, 2. *Moravská Ostrava*.

II. *Reálná gymnasia*.

1. *Boskovice*, 2. *Brno*, Dittrich Eckartovo n., 3. *Brno*, Staré Brno, 4. *Brno*, Antonínova, 5. *Brno-Husovice*, 6. *Brno-Královo Pole*, 7. *Brno-Zidenice*, 8. *Brno-Zábřovice*, 9. *Brno*, Mendlovo n. (dívčí), 10. *Brno*, Augustinská (městské dívčí), 11. *Bučovice*, 12. *Hodonín*, 13. *Holešov*, 14. *Hranice*, 15. *Ivančice*, 16. *Kroměříž*, 17. *Kyjov*, 18. *Litovel*, 19. *Moravské Budějovice*, 20. *Moravská Ostrava*, Karlova 5, 21. *Moravská Ostrava* (dívčí), 22. *Moravská Ostrava-Přívoz*, 23. *Nové Město na Mor.*, 24. *Olomouc*, Radeckého, 25. *Olomouc*, Ludendorfova, 26. *Prostějov*, 27. *Prostějov* (dívčí), 28. *Přerov*, 29. *Strážnice*, 30. *Teřín*, 31. *Třimov*, 32. *Třebíč*, 33. *Uherský Brod*, 34. *Válalské Meziříčí*, 36. *Dyžkov*, 37. *Vsetín*, 38. *Zlín* (soukr.).

C) S cizím jazykem vyučovacím.

1. *Modřany u Prahy*, ukrajinské spolkové reálné gymnasium, 2. *Praha XIV*, ruské spolkové reálné gymnasium.

Učitelské ústavy.

A) S německým jazykem vyučovacím.
(Mužské): 1. *Jihlava*, 2. *Olomouc*, 3. *Praha II*, Ostrovní 9.

(Ženské): 1. *Brno*, 2. *Budějovice*, 3. *Hradec Králové*, 4. *Jindřich. Hradec*, 5. *Praha II*, Ostrovní 9.

B) S českým jazykem vyučovacím.

1. Brno, 2. Hořovice, 3. Chrudim, 4. Jičín, 5. Kroměříž, 6. Kutná Hora, 7. Nové Město na Mor., 8. Plzeň (pro muže), 9. Plzeň (pro ženy), 10. Praha I (pro ženy), 11. Praha II (pro muže), 12. Soběslav, 13. Valašské Meziříčí.

Ústavy pro vzdělání učitelek domácích nauk.

A) S německým jazykem vyučovacím.

1. Brno (městské).

B) S českým jazykem vyučovacím.

1. Brno, 2. Budějovice, 3. Hradec Králové, 4. Kutná Hora, 5. Mladá Boleslav, 6. Praha I, Křižovnická 7, 7. Velké Meziříčí (soukr. s právem veřej.).

Zkušební komise pro učitelství na školách.

- a) obecných: 1. Brno, 2. Hořovice, 3. Chrudim, 4. Jičín, 5. Kroměříž, 6. Kutná Hora, 7. Plzeň, 8. Praha, 9. Soběslav, 10. Valašské Meziříčí;

- b) hlavních: 1. Brno, 2. Chrudim, 3. Kroměříž, 4. Plzeň, 5. Praha, 6. Soběslav.

Zkoušky z těsnopisu

se konají při Prvním pražském spolku steno-
grafů v Praze I, Sanytrova 100, palác SIA.
Spolek má svou zkušební komisi pro zkoušky
z těsnopisu kancelářského a komorního a rozšířil
ji na zkoušky učitelské. Vydává také vysvědčení,
která jsou nejen soukromými, ale i veřejnými
korporacemi a úřady i školami uznávána, pro-
tože rozsahem i přísností se vyrovnávají býv.
státním zkouškám, které se od r. 1939 nekonají.
Zkoušky se konají v květnu a v listopadu, po-
drobnosti najdou zájemci v brožurce, kterou vydal
zmíněný spolek („Zkoušky z těsnopisu a psaní
strojem“, K 3.—).

Přehled dohlédacích obvodů okres- ních školních inspektorů v Čechách a na Moravě podle stavu 1. října 1943,

(na prvním místě je uveden okr. škol. inspektor,
za ním tajemník)

A) ČECHY:

1. Benešov, I. obvod: oš. M. Chmelík, taj. E. Vančec — II. obv.: T. Bambas, J. Kýnl — kanceláře v místě.

2. Beroun, I. obv.: oš. K. Skals, taj. F. Brezina — II. obv.: J. Tomásek, O. Vavřík — kan-
celář I. obv. Benešov, II. obv. Hořovice.

3. Brandýs n. L., I. obv.: oš. L. Maršálek, taj. J. Sulc — II. obv.: M. Brunclík, taj. J. Havlíček — kancelář I. obv. v místě, II. obv. Nové Benátky.

4. Budějovice, I. obv.: oš. L. Teyerie, taj. F. Režáb — II. obv.: J. Kuba, F. Tomeš — III. obv.: J. Vondra, L. Rejtmayer — IV. obv.: J. Vuško, I. Honců — kanceláře všech obvodů: nám. H. Göringa.

5. Čáslav, oš. Dr. J. Nykl, taj. C. Forman.

6. Český Brod, oš. L. Kohout, taj. neobsa-
zeno.

7. Domažlice, oš. M. Kaše, taj. F. Bartoš.

8. Dvůr Králové, oš. J. Strupek, taj. A. Machek.

9. Hradec Králové, I. obv.: oš. J. Forst, taj. V. Cílek — II. obv.: A. Opočenský, taj. V. Králíček — III. obv.: oš. B. Beran, taj. J. Misar — kanceláře v místě.

10. Humpolec, I. obv.: oš. O. Pech, taj. F. Pospíšil — II. obv.: B. Vozáb, J. Ungrád — kancelář I. obv. v místě, II. obv. Německý Brod.

11. Chrudim, I. obv.: oš. L. Vlček, taj. J. Richter — II. obv.: J. Prokýšek, J. Richter — III. obv.: J. Hoza, J. Krejčí — kanceláře I. a II. obv. v místě, III. Chotěboř.

12. Jičín, I. obv.: oš. F. Jíra, taj. F. Materna — II. obv.: J. Hanuš, J. Brázda — III. obv.: V. Vaníček, J. Kocourek — kanceláře I. a II. obv. v místě, III. obv. Nová Paka.

13. Kladno, I. obv.: oš. K. Polánek, taj. K. Dvořák — II. obv.: P. Poch, K. Dvořák — kan-
celář v místě.

14. Klatovy, I. obv.: oš. J. Rohn, taj. K. Tůma — II. obv.: V. Folk, F. Bastl — kancelář I. obv. v místě, II. obv. Přeštice.

15. Kolín, I. obv.: oš. J. Cervenka, taj. F. Jarolímek — II. obv.: K. Vlk, J. Zákora — kan-
celáře v místě.

16. Kralovice, oš. V. Skarpíšek, taj. F. Zetek.

17. Kutná Hora, oš. B. Hrodek, taj. A. Pelikán.

18. Ledce n. Sázavou, oš. B. Grulich, taj. J. Brzoň.

19. Litomyšl, I. obv.: oš. J. Vaňásek, taj. J. Nádvořník — II. obv.: R. Výborný, J. Nádvořník — kanceláře v místě.

20. Louny, oš. JUC J. Just, taj. V. Cech.

21. Mělník, oš. F. Molík, taj. J. Břicháček.

22. Mladá Boleslav, I. obv.: oš. F. Kupka,

(Přehled českých středních škol a odborného školství, 1943 s. 5)

Obchodní akademie v Kolíně, školní rok 1940/1941

K A T A L O G .

Císlo: 2.

Jméno, příjmení, řeč mateřská, příslušnost, náboženství	Rodiště, polit. okres, den, měsíc a rok narození	Jméno, zaměstnání a bydliště otcovo (matčino, poručíkově)	Odpovědný dozorce	Příteli-žák školní, kolik	Třída školy, kterou žák minulého roku s prospěchem vyzkoušel	
Česká R.Č.Č. bez vyzn.	Chludské Chrástovice Čáslav 22. října 1922	Josef Štěpán žlunovská žijevice, Libušec č. 101 p. Chlumí	otec	v I. pol. 1/2 v II. pol. 1/2 Stipendium (kolik, jaké)	8a xiv. Věhodni akademie v Kolíně	
Třída vysvědčení	promí		promí s vyznamenáním		Poznámky	
Chování	1	1 velmi dobrá	1	1 velmi dobrá		
Učebné předměty a) povinné:	Prospěch v jednotlivých předmětech za I. pololetí			Prospěch v jednotlivých předmětech za II. pololetí		
	v I. období	v II. období	(na vysvědčení slovy)	v I. období	v II. období	(na vysvědčení slovy)
v obchodní nauce a korespondenci	3	3	dobrá	2	2	dobrá
v účetnictví	3	3	dobrá	2	2	dobrá
v nauce o podniku						
v kupeckých počtech	3	3	dobrá	4	4	dobrá
v matematice	2	2	chráněná	2	2	chráněná
v právní nauce	2	2	dobrá	2	2	vyborná
v národohospodářské nauce						
v nauce o zboží	3	3	dobrá	3	3	dobrá
v českém jazyku	2	2	dobrá	3	3	chráněná
v německém jazyku	2	2	chráněná	1	1	vyborná
v anglickém jazyku	2	2	dobrá	2	2	chráněná
v jazyku						
v dějepisu	3	3	dobrá	3	3	chráněná
v hospodářském zeměpisu	3	3	dobrá	3	3	chráněná
v těsnopisu českém a německém	2	2	chráněná	2	2	chráněná
v krasopisu						
v psaní na stroji	2	2	chráněná	2	2	chráněná
v tělesných cvičeních	2	2	chráněná	2	2	vyborná
b) nepovinné:						
v cvičení nauce o zboží						
v kroužku pro konverzaci jazyka německého	1	1	vyborná	1	1	
v kroužku pro konverzaci jazyka anglického	1	1	vyborná	1	1	
Úprava písemnosti	2	2	chráněná	2	2	chráněná
Počet hodin zanechaných neomluvených	13	12	25	18	16	44

SOKA Kolín, fond 401 - Obchodní akademie Kolín, č. 655, katalogový list 3. A, 1940/1941.

KATALOG.

Z. 15.
C.

Věk und Zunahme, Volksmäßigkeit, Staatsangehörigkeit, Glaubensbekenntnis, Jméno, příjmení, národnost, státní příslušnost, zaměstnání	Tag, Monat und Jahr der Geburt, Geburtsort (pol. Bezirk), Land, Heimatortlichkeit (pol. Bezirk), Den, měsíc a rok narození, rodiště (pol. okr.), země, domovská příslušnost (pol. okres)	Název, Beruf und Wohnort des Vaters (der Mutter, des Vormundes), Jméno, zaměstnání a bydliště otce (matky, poručíkovy)	Verantwortlicher Aufscher (Wohnungsgesetz), Odpovědný dozorce (obyvatel)	Schulgeld und Stipendium, Školné a podpora	Im Vorjahr mit Erfolg besuchte Klasse (Schule), Třída školy, kterou již minulého roku z prospěchem vychodil
	14. 10. 1926		Valer - obec		
tschechisch - česká	Břichp (Kolin)	Gaslauer, Karlín		Im I. Halbjahr v I. pololetí	I. g. der Landtschule in Kolín
P. B. k. v. P. B. a. M.	Böhmen - Bielez	Břichp		Im II. Halbjahr v II. pololetí	I. g. m. obchodní školy v Kolíně.
tsch. sch. - tsch. sch.	Břichp (Kolin)	A. Kolín		Stipendium; Podpora:	

Erfolgsgrad
Třída vyzrání I.

I.

Beurteilung Pozudek	Im I. Halbjahr - v prvním pololetí		Im II. Halbjahr - v druhém pololetí		Anmerkung: Poznámka:
	1.	2.	1.	2.	
Betragen Chování	1	1	1	1	
a) Pflichtgegenstände: a) Prüfungsgegenstände:					
Deutsche Sprache Jazyk německý	3	3	3	3	
Tschechische Sprache Jazyk český	4	4	3	3	
Mathematische Sprache Jazyk matematický	3	3	4	4	
Jazyk _____ Sprache					
Jazyk _____ Sprache					
Jazyk _____ Sprache					
Handelkunde Obchodní nauka	4	3	3	3	
Handelskorrespondenz Obchodní korespondence	2	2	2	3	
Buchhaltung u. Übungsbücher Účetnictví a cvičný knihy	3	2	2	2	
Betrieblehre u. Uebersichtungszeichnung Nauka o podnikání a podnikatelská výchova					
Kaufmännisches Rechnen Kupcovská počty	2	2	2	3	
Mathematik Matematika	2	2	3	2	
Rechtlehre Právní nauka					
Volkswirtschaftslehre Národ hospodářská nauka					
Physik Fyzika	2	2	2	2	
Chemie Chemie					
Warenkunde Nauka o zboží					
Wirtschaftsrecht Hospodářský právo					
Wirtschaftliche Erdkunde Hospodářský zeměpis					
Deutsche u. tschechische Kursive Tisícopis německý a český	2	3	4	4	
Schnellschreiben Kurzopis	1	2	2	2	
Maschinenschreiben Psaní strojem	3	3	3	3	
Lehrerziehung Třídní učení	1	1	1	1	
b) Wahlgegenstände: b) Prüfungsgegenstände:					
Deutsche Konversation Konverzace v jazyce německém					
Konverzace v jazyce _____ Konverzace					
Physik, Chemie, Warenkunderlungen Číslo a fyzika, chemie a nauka o zboží					
Zahl Počet			0	0	
der verwichenen Unterrichtszeiten zaškolních vyučovacích hodin					
davon nicht einschuldig z nich nebylo omlaveno					
			in ganzen celkem		
				in ganzen celkem	
					in ganzen Schuljahre za celý školní rok

SOKA Kolín, fond 401 - Obchodní akademie Kolín, č. 707, katalogový list 1. ročník, 1942/1943.

KATALOG.

Z. 13.
C.

Vor- und Zuname, Volkszugehörigkeit, Staatsangehörigkeit, Glaubensbekenntnis Imen, píšmen, národnost, státní příslušnost, náboženství	Tag, Monat und Jahr der Geburt, Geburtsort (pol. Bezirk), Land, Heimatsortangehörigkeit (pol. Bezirk) Den, měsíc a rok narození, rodiště (pol. okr.), země, domovská příslušnost (pol. okres)	Name, Beruf und Wohnort des Vaters (der Mutter, des Vormundes) Iměno, zaměstnání a bydliště otce (matky, poručníka)	Verantwortlicher Aufsicht (Wohnunggeber) Odpovědný dozorce (obyvatel)	Schulgeld und Stipendium Školné a podpora	Im Vorjahr mit Erfolg besuchte Klasse (Schule) Třída školy, kterou tak minulého roku s úspěchem vychodil
Bočeková S. B. v. D. P. v. v. D. rom-katol. zem.-křesť.	1. Februar 1925 Křimowitz (Böhmen) Křimowitz (Böhmen) Křimowitz (Böhmen) Křimowitz (Böhmen)	Kandmann Křimowitz N. 17 Křimowitz N. 17 Křimowitz N. 17	Vater ste	Im I. Halbjahr v I. pololetí 500 K Im II. Halbjahr v II. pololetí 500 K Stipendium: Podpora:	II. Jhg. der Sch. in Kolín II. v. o. v Kolíně

Erfolgsgrad
Třída vysvědčení I

Erfolgsgrad
Třída vysvědčení I

Beurteilung Posudek	Im I. Halbjahr - v prvním pololetí		Im II. Halbjahr - v druhém pololetí		Anmerkung: Poznámka:	
	1.	2.	1.	2.		
Betragen Chování	1	1	1	1	Keine Form der schriftlichen Arbeiten Oprava plamenosti: 3 Minuten málo	
a) Pflichtgegenstände: a) Předměty povinné:						
Deutsche Sprache Jazyk německý	3	3	3	3	3	
Tschechische Sprache Jazyk český	2	2	2	2		
Englische Sprache Jazyk anglický	2	2	2	3		
Jazyk _____ Sprache						
Handelkunde Obchodní nauka						
Handelskorrespondenz Obchodní korespondence						
Buchhaltung u. Übungskontor Účetnictví a cvičný kontor	1	2	3	3		
Betriebslehre u. Unternehmensrichtung Nauka o podnikání a podnikatelská výchova	3	4	3	2		
Kaufmännisches Rechnen Kupecká počty	3	4	4	3		
Mathematik Matematika	3	2	4	3		
Rechnlehre První nauka	2	3	3	4		
Vollwirtschafliche Národohospodářská nauka						
Physik Fyzika						
Chemie Chemie	3	3	3	3		
Warenkunde Nauka o zboží	3	2	3	2		
Wirtschaftsgeschichte Hospodářský dějepis						
Wirtschaftliche Erdkunde Hospodářský zeměpis	1	1	2	2		
Deutsche u. tschechische Kursivechrift Thauspis německý a český	4	3	4	4		
Schön schreiben Krasopis						
Handl. handschriften Psaní strojem	3	3	2	2		
Lehrschauung Tělesná cvičení	1	1	1	1		
b) Wahlgegenstände: b) Předměty nepovinné:						
Deutsche Konversation Konverzace v jazyku německém					Keine Form der schriftlichen Arbeiten Oprava plamenosti: 1 Minute málo	
Konversation v jazyku _____ Konverzace						
Physik, Chemie, Warenkundeübungen Cvičení z fyziky, chemie a nauky o zboží						
Zahl Počet	15	8	23	21	im ganzen celkem	55
dazu nicht entschuldigt z nich nebylo omlouáno	7	0	0	0	im ganzen celkem	0

SOka Kolín, fond 401 - Obchodní akademie Kolín, č. 711, katalogový list 3. ročník, 1942/1943.

KATALOG.

Z. 19
C. 19

Věk a Záměr, Vokupobřítost, Staatsbürgerschaft, Glaubensbekenntnis, Judaeo. pfiment, národnost, státní příslušnost, náboženství	Tag, Monat und Jahr der Geburt, Geburtsort (pol. Bezirk), Land, Heimatszuständigkeit (pol. Bezirk), Den. měsíc a rok narození, rodinné (pol. okr.), semé, domovská příslušnost (pol. okres)	Namr, Beruf und Wohnort des Vaters (der Mutter, des Vormünder), Immo, záměstání a bydliště otce (matřina, poručnickova)	Verantwortliches Aufsicht (Wohnungsgeber), Odpovědný dozorce (obyvatel)	Schulgeld und Stipendium, Školné a podpora	Im Vorjahr mit Erfolg besuchte Klasse (Schule), Třída školy, kterou tisk minulého roku a prospěchem vyhodil
československá	20.X. 1923 Kulmburg Kulmburg	Friseur & Kaufmann Kulmburg	Vater der	Im I. Halbjahr v I. pololetí 500 K Im II. Halbjahr v II. pololetí 500 K Stipendium: 4 Podpora:	III. Jahrgang a Handelsbuchkunde im letzten Jahr o a v Kolín

Beurteilung Posudek	Im I. Halbjahr - v prvém pololetí		Im II. Halbjahr - v druhém pololetí		Anmerkung: Poznámka:
	1.	2. auf dem Zeugnis (in Worten) na vysvědčení (slovy)	1.	2. auf dem Zeugnis (in Worten) na vysvědčení (slovy)	
Betragen Chování	1	1	1	1	I.
a) Pflichtgegenstände: a) Předměty povinné:					Kußere Form der schriftlichen Arbeiten
Deutsche Sprache Jazyk německý	3	3	3	3	Opava pismová: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

SOKA Kolín, fond 401 - Obchodní akademie Kolín, č. 714, katalogový list 4. ročník, 1942/1943.

MALÝ, Jakub. *Rukověť anglického jazyka*. Praha: I. L. Kober, 1870.

Lekce číslo	Slovní zásoba	Mluvnice	Výslovnost a pravopis
První část. Hlava první. Anglická abeceda			Anglická abeceda
2 Hlava druhá. Rozličná výslovnost písmen	Slova, ve kterých se objevují písmena (samohlásky) A, E, I, O, U, Y		Výslovnost jednotlivých samohlásek
	Slova obsahující písmeno B, C, D, G, H, J, K, L, M, N, P, Q, R, S, T, V, W, X, Y(J), Z ve znělé nebo neznělé podobě, kombinace TH,		Výslovnost spoluzvuků
	Slova obsahující samohláskové skupiny AA, AE, AI, AU, AW, AY, EA, EAU, EE, EI, EO, EOU, EU, EW, EWE, EY, EYE, IA, IE, IEU, IEW, IO, IOU, OA, OE, OI, OO, OU, OW, OY, UA, UE, UI, UY		Výslovnost skupin samohlásek
	Slova obsahující souhláskové skupiny CH, CK, GH, PH, SC, SCH, SH, TCH		Výslovnost skupin spoluzvuků
	Slova obsahující kombinace písmen GU, QU		Výslovnost skupin spoluzvuků se samohláskami

3. Hlava třetí O přízvuku čili akcentu	Slova dvouslabičná původu saského a klasického. Slova, jež jsou více slovními druhy. Slova tříslabičná. Slova víceslabičná	Koncovky a vliv na přízvuk. Slovotvorba a vliv na přízvuk.	Slova dvouslabičná, přízvuk na první a na poslední slabice. Vliv slovního druhů na přízvuk. Slova tříslabičná. Slova víceslabičná
Druhá část. Slovozpýt	Podstatná jména s členem a nebo an. Obecná jména, jména dle rodu (slovotvorné koncovky), jednotné a množné číslo u konkrétních podstatných jmen. Pády a skloňování	Části řeči: člen, jméno statné, pohlaví (koncovky), počet (jak se tvoří)	
Jméno přídavné	Jména přídavná: stupňovaná adjektiva,	Stupňování	
Číslo	Určitá: základní, pořadná, násobná, opakovací, úvodná a neurčitá	Druhy: a) určitá: základní, pořadná, násobná, opakovací, úvodná, b) neurčitá	
Náměstky	osobní, navracovací, přivlastňovací, ukazovací, potažné, tázací, vzájemné, neurčitá zájmena	Druhy: osobní, navracovací, přivlastňovací, ukazovací, potažné, tázací, vzájemné, neurčitá a jejich formy v pádech a jejich užití ve větách	

Sloveso	Slovesa pomocná a vybraná jiná v přítomném, minulém a budoucím čase. Autor zařadil i některá “nepravidelná“, ale bez vysvětlivek. Tvary sloves dle osob. Seznam nepravidelných sloves	Autor vysvětluje časy a následně píše o: slovesech pomocných, Tvarech (trpný činný), časech, jak se tvoří přítomný, minulý a budoucí čas. Způsoby. Seznam nepravidelných sloves. Obrazce časování slovesa přechodného i nepřechodného (příklady sloves ve všech časech a způsobech, dále příčestí, gerundium). Navazuje obrazec časování pomoci be, časování samostatného nepravidelného slovesa	
Příslovky	Vybrané příslovky (příslovce) místa, času, čísla a pořadí, množství a objemu, jakosti a způsobu, přirovnání, upozornění, pochybnosti, tvrzení, odpírání, otázky, zakončení	Odvozování příslovek (příslovcí), stupňování	
Předložky	Abecední seznam nejobyčejnějších předložek s příklady užití ve větě	Vysvětlení jejich důležitosti (náhrady za pády). Slovtvorba předložka se slovesem vytváří nové sloveso.	
Spojky	Abecední seznam samostatně stojících spojek, spojkových frází, spojek sobě navzájem odpovídajících a doplňujících se, s příklady užití ve větě		

Částice		Autor pod pojem částice řadí příslovky, předložky a spojky a záleží na konkrétní větě a postavení slova v ní. Proto se autor více částicemi nezabývá	
Citoslovce	Rozděleny na: Zármutku, radosti, pochvaly a povzbuzení, podivění, zvolání, výhrůžky či výstrahy, povržení či nelibosti, upokojení, rozvažování, pozdravení, rozloučení, unavenosti, zaklínání a zhrození, napodobění zvuků přírodních		
Dodatek o vlastních jménech	Jména osobní a jejich zkráceniny. Řazeno abecedně		Výslovnost vlastních jmen a jejich zkrácenin
Část třetí. Slovosklad			
Hlava první Slovosled		Postavení ve větě: členu, přídavného jména,	
		Postavení subjektu, objektu a predikátu ve větě	
		Postavení náměstku	

		Postavení sloves	
		Postavení příslovek, předložek spojek	
		Slovosled v celé větě	
Hlava druhá Vazba		O určitém členu, neurčitém členu jeho užití a postavení ve větě. Podstatné jméno a jeho pády. Přídavné jméno s vazbami k pádovým předložkám. Číslo a jejich funkce ve větě. Náměstky, vliv sloves na jejich tvary, o postavení ve větě. Sloveso a jeho vztah k subjektu, postavení pomocného slovesa ve větě, užití přičestí. O předložkách autor píše, že bude o nich v jiné části, plus že jejich výklad zůstává na učiteli.	
Dodatek	Idiotismy, Některá přísloví a pořekadla, Rozmluvy o věcech běžných, Ukázky vzorového slohu anglického		

KRUPÍČKA, František. *Učebnice anglického jazyka pro první ročník obchodních akademií. 5. Praha: Československá grafická unie, 1930.*

Lekce číslo	Slovní zásoba	Mluvnice	Výslovnost a pravopis
O jazyku anglickém	Slovíčka, jež spojuje stejná hláska		O výslovnosti, Cvičení o samohláskách, anglická abeceda
1		Podstatná jména: užití členu, rody a vztah k přídavným jménům.	Věty a větný přízvuk. Cvičení: Odpovězte anglicky na tyto otázky
2	Slovíčka, kde se ve výslovnosti objevuje í, ú, á. Slovíčka, ve kterých se objevuje ei, ou		Cvičení ve výslovnosti. Slovíčka, kde se ve výslovnosti objevuje í, ú, á. Slovíčka, ve kterých se objevuje ei
3		Časování slovesa have, psaní velkých písmen u adjektiv. Cvičení anglické otázky a následuje překlad kladných vět a otázek z českého jazyka.	Přízvuk ve větě
4	Slovíčka, kde se ve výslovnosti objevuje ó, au	Cvičení anglické otázky a kladné věty a následuje překlad kladných vět a otázek z českého jazyka.	Cvičení ve výslovnosti. Slovíčka ve kterých se objevuje ei, Slovíčka, kde se ve výslovnosti objevuje ó, au
5	Slovíčka obsahující samohlásky od hlásek našich se nelišící		Samohlásky od hlásek našich se nelišící
6	Stupňovaná adjektiva, přisvojovací zájmena	Stupňování adjektiv, zájmena přisvojovací.	

		Cvičení anglické otázky a kladné věty. Následují otázky v angličtině a část Překlad z anglického jazyka	
7	Slovíčka obsahují nehlásné r, samohlásky ve slovech dvou- a víceslabičných		Cvičení o nehlásném r, samohlásky ve slovech dvou- a víceslabičných
8	Význam this and these	Tvorba plurálu, genitivu. Následuje cvičení anglické otázky a kladné věty. Následují otázky v angličtině a část Překlad z anglického jazyka	
9	Osobní zájmena, předložky	Zájmena osobní a jejich skloňování. Následuje cvičení anglické otázky a kladné věty. Následují otázky v angličtině a část Překlad z anglického jazyka	
10		Infinitiv, Imperativ, Skloňování substantiva a adjektiva. Následuje cvičení anglické otázky a kladné věty. Užívání přisvojovacích zájmen, slov sir a madam a kdy se neužívá členu. Následuje sekce Odpověz na následující otázky! (Answer the following questions!) a část Překlad z českého jazyka	
11	Určitá podstatná jména v jednotném a množném čísle	Vysvětlení tvorby plurálu. Následuje cvičení anglické otázky a kladné věty s	

		důrazem na množné číslo. Následuje sekce Odpověz na následující otázky! (Answer the following questions!) a část Překlad z českého jazyka	
12	Základní číslovky, Násobné číslovky	Po cvičení Čtete anglicky následuje Odpověz na následující otázky! (Answer the following questions!) a následně Cvičení na číslovky	Cvičení (exercise): Čtete anglicky (číslice) a anglické věty obsahující číslice
13	Much, many, little, few.	Vysvětlení užití few, a much. Následuje cvičení na výše zmíněné gramatické jevy. Další části jsou: Odpověz na následující otázky! (Answer the following questions!) a část Překlad z českého jazyka	
14	Vybrané fráze s half, such, many a what	Následuje cvičení na nové lexikum	Výklad o přízvuku
15		O dvojitém rázu děje slovesného (tedy o přítomném čase prostém a průběhovém), pomocné sloveso to do a jeho užití. Následuje překlad z českého jazyka a Cvičení, ve kterém jsou anglické věty obsahující do. Poslední část je Odpověz na následující otázky! (Answer the following questions!)	
16		Cvičení na gramatiku a slovní zásobu dříve probranou. Další části jsou:	

		Odpověz na následující otázky! (Answer the following questions!)	
17		Odchytky od pravidel o užívání pomocného slovesa to do. Následuje Cvičení, které je ze dvou částí, První obsahuje kladné věty a otázky v anglickém jazyce, druhá je v českém jazyce	
18	Slovesa neúplná	Slovesa neúplná. Následuje Cvičení kladných vět a otázek v anglickém jazyce	
19		Cvičení obsahující anglické věty s neúplnými slovesy. Následuje překlad z českého jazyka.	
20	Vybraná adjektiva a příslovce a jejich stupňování	Stupňování adjektiv a příslovcí. Následuje cvičení na nové gramatické jevy a Překlad z českého jazyka	
21		Text o Pěti smyslech (The Five Senses) v anglickém jazyce Navazuje cvičení Odpověz na následující otázky! (Answer the following questions!) vztahujících se k textu	
22	Zájmena tázací, vztažná	Zájmena tázací a vztažná a jejich užití. Následuje část Odpověz na následující otázky! (Answer the following questions!) a Překlad z českého jazyka	

23		Zkrácené tvary. Další část byl dialog The English Language (Anglický jazyk) v anglickém jazyce. Následuje část Odpověz na následující otázky! (Answer the following questions!)	
24		Adding, subtracting, multiplying, dividing. Následuje část Odpověz na následující otázky! (Answer the following questions!)	
25		Vysvětlen je Budoucí čas (The Future) a následuje Cvičení na budoucí čas a Překlad z českého jazyka	
26		Text The Schoolyear (Školní rok) v anglickém jazyce. Následuje část Odpověz na následující otázky! (Answer the following questions!)	
27		Text The Time (Čas) v anglickém jazyce. Následuje část Odpověz na následující otázky! (Answer the following questions!)	
28	Číslovky řadové	Text The Year (Rok) v anglickém jazyce na probrané číslovky. Následuje část Odpověz na následující otázky! (Answer the following questions!)	
29	Slovíčka užitá v textu The Day's Work (Den v práci)	Užití členu v částech dne.	

		Text The Day's Work (Den v práci) v anglickém jazyce. Dalším textem je Value of Time (Hodnota času) v anglickém jazyce, po kterém navazuje Cvičení skládající se z otázek v anglickém jazyce.	
30	Po textu následuje sekce frází Asking the price (Ptání se na cenu)	Text English Money (Anglické peníze) v anglickém jazyce. Následuje část Odpověz na následující otázky! (Answer the following questions!)	
31	Zájmena číselná: adjektivní, substantivní	Vysvětlení užívání zájmen a následuje Cvičení vět z anglického jazyka, následuje překlad z českého jazyka	
32		Text In a Restaurant (V Restauraci) v anglickém jazyce. Jedná se o dialog mezi číšníkem a zákazníkem. Následuje část Odpověz na následující otázky! (Answer the following questions!)	
33	Slovíčka a fráze užitá ve Cvičení	Časy souminulý (minulý), minulý (předpřítomný) a plusperfect (předminulý). Následuje Cvičení obsahující věty v angličtině. Poslední část je Překlad z českého jazyka	
34		Text At the Stationer's (Na stanici) v anglickém jazyce. Následuje část	

		Odpověz na následující otázky! (Answer the following questions!)	
35	Slovička a fráze	Slovesa pravidelná v minulém čase, předpřítomném a předminulém, přičemž je vysvětleno jejich užití. Následuje Překlad z českého jazyka a Cvičení obsahují anglické věty. Poslední cvičení je Překlad z českého jazyka	
36		Text English Language (Anglický jazyk) v anglickém jazyce a dialog At the Post-Office (Na poště) v anglickém jazyce mezi pracovníkem pošty a zákazníkem	
37	Zájmena zvratná	Zájmena zvratná a jejich užití. Následuje Cvičení obsahují věty v anglickém jazyce. Následuje Překlad z českého jazyka	
38	Vybraná slovička užitá v textu	Text The Seasons, Winter (Roční období, Zima) v anglickém jazyce. Navazuje Cvičení v anglickém jazyce navazují na základní text.	
39	Zájmena přisvojovací podstatná	Zájmena přisvojovací a jejich užití. Následuje Cvičení na novou gramatiku. Poslední částí je Překlad z českého jazyka.	

40	Slovesa silná (nepravidelná)	Slovesa silná (nepravidelná) v různých časech. Následuje Překlad z českého jazyka a Cvičení z anglického jazyka. Obě cvičení odkazují k nové gramatice.	
41		Text The Seasons. Spring (Roční období, Jaro) v anglickém jazyce. Následuje část Odpověz na následující otázky! (Answer the following questions!)	
42	Vybraná silná (nepravidelná) slovesa	Text The First Smoker (První kuřák) v anglickém jazyce. Navazuje Odpověz na následující otázky! (Answer the following questions!) odkazující k předešlému textu.	
43	Vybraná silná (nepravidelná) slovesa	Rod Trpný a jeho užití. Následuje Cvičení v anglických větách obsahující trpný rod a Překlad z českého jazyka.	
44		Text The Human Body (Lidské tělo) v anglickém jazyce. Následuje (Answer the following questions!) odkazující k předešlému textu.	
45		Text The Schoolyear (Školní rok). Následuje (Answer the following questions!) odkazující k předešlému textu.	

46	Vybraná silná (nepravidelná) slovesa	Text Summer (Léto). Následuje Překlad z českého jazyka	
47	Vybraná silná (nepravidelná) slovesa a slovíčka a fráze z Cvičení	Následuje Cvičení z vět anglického jazyka a Překlad z českého jazyka.	
48		Dva texty Two Anecdotes (Dvě anekdoty) v anglickém jazyce. K těmto textům neexistují doplňková cvičení	
49		Text At the Watchmaker's (U hodináře) v anglickém jazyce. Jedná se o dialog mezi hodinářem a zákazníkem. Následuje (Answer the following questions!) odkazující k předešlému textu.	
50	Slovesa neúplná (pomocná)	Slovesa neúplná a jejich užití a funkce, Následuje Překlad z českého jazyka navazující na novou gramatiku.	
51	Vybraná silná (nepravidelná) slovesa	Cvičení z vět v anglickém jazyce, Následuje Překlad z českého jazyka	
52		Text Autumn (Podzim) v anglickém jazyce. Následuje (Answer the following questions!) odkazující k předešlému textu.	
53		Kondicionály a jejich užití. Následuje cvičení Přeložte z českého jazyka navazující na novou gramatiku	

54		Způsob spojovací jeho funkce a užití. Navazuje Cvičení v anglickém jazyce odkazující na novou gramatiku a Překlad	
55		Text In the Office (V kanceláři) v anglickém jazyce. Následuje (Answer the following questions!) odkazující k předešlému textu.	
56	Vybraná silná (nepravidelná) slovesa	Text Absence of mind (Absence rozumu). Následuje Cvičení navazující na základní text, druhý text v kapitole je Getting rid of his Guests (Zbavit se svých hostů).	
57		Text Banks (Banky). Na tento text nenavazuje žádné cvičení	
	Slovníček ke cvičením pro jednotlivé lekce		
	Slovníček abecední, anglicko-český		

KRUPIČKA, František. *Učebnice jazyka anglického pro druhý ročník obchodních akademií. 4.* Praha: Československá grafická unie, 1930.

Lekce číslo	Slovní zásoba	Mluvnice	Výslovnost a pravopis
1		Text Work and Play (Pracuj a hraj) v anglickém jazyce. Jedná se o humornou a motivační báseň ke studiu anglického jazyka	
2		Text Learning English (Učení angličtiny) v anglickém jazyce. Tento text obsahuje otázky v anglickém jazyce.	
3		Text The Summer Vacations (Letní prázdniny) v anglickém jazyce obsahující otázky na téma student a jeho trávení prázdnin v anglickém jazyce	
4		Text Grammar (Gramatika) v anglickém jazyce se skládá z anglických vět a druhá část z českých vět.	
5		Text At a Bookseller's (U knihkupce) v anglickém jazyce. Je to dialog mezi knihkupcem a zákazníkem. Následují otázky vztahující se k textu a otázky na studenta.	

6		Text Our House (Náš dům) v anglickém jazyce. Navazuje Exercise (Cvičení) z anglických vět spjaté k textu.	
7		Text Grammar (Gramatika) v anglickém jazyce. Tématem jsou modální slovesa: should a would. Navazují věty v anglickém jazyce a posléze věty v českém jazyce.	
8	The School (Škola) Slovíčka a fráze spjaté s tématem školy	Po sekci s novou slovní zásobou navazují otázky v anglickém jazyce.	
9		Text Lesson for Lesson (Lekce pro lekci) v anglickém jazyce. Text o Jonathanu Swiftovi. Navazují otázky k textu v anglickém jazyce.	
10		Text Writing (Psaní) v anglickém jazyce. K textu nenavazuje žádné cvičení.	
11		Text Punctuality (Dochvilnost) v anglickém jazyce. Navazují otázky k textu v anglickém jazyce.	
12		Text Grammar (Gramatika) v anglickém jazyce obsahují anglické věty a otázky. Druhou částí jsou české věty a otázky.	

13	Slovíčka a fráze spjaté s tématem školy School II. (Škola II.)	Po sekci s novou slovní zásobou nenavazuje žádné cvičení.	
14		Text Commercial Schools (Obchodní školy) v anglickém jazyce. Následují otázky v anglickém jazyce spjaté s textem a obecné otázky.	
15		Text Grammar (Gramatika). Minulý kondicionál. Následují věty v anglickém jazyce a českém jazyce.	
16		Text At the Grocer's (V obchodě se smíšeným zbožím) v anglickém jazyce. Následuje Exercise (Cvičení) změňme text v dialog	
17		Text Rightly Served (Správně sloužil) v anglickém jazyce. Následuje Překlad z českého jazyka.	
18		Text In the New World (V Novém světě). Na text nenavazuje žádné cvičení.	
19		Text Grammar (Gramatika): užití sloves: could, should, be able, be allowed. Navazují věty v anglickém jazyce a posléze v českém jazyce.	
20	Slovíčka a fráze spjaté s tématem školy School III. (Škola III.)	Po sekci s novou slovní zásobou nenavazuje žádné cvičení.	

21		Text a cvičení Supply the tenses in the following story (Dodejte časy v následujícím příběhu). Navazuje cvičení o napsání dopisu kamarádovi s žádostí o zapůjčení slovníku	
22		Text On Writing Letters (O psaní dopisů) v anglickém jazyce. Následuje Exercise (Cvičení), jedná se o otázky k textu a na obecná témata. Navazují příklady dopisů. Poslední je Exercise (Cvičení) napiš dopis.	
23	Slovíčka a fráze spjaté s tématem školy School IV. (Škola IV.)	Po sekci s novou slovní zásobou nenavazuje žádné cvičení.	
24		Text The Arrow and the Song (Šíp a Píseň) v anglickém jazyce. Jedná se o báseň, ke které nejsou další cvičení.	
25		Text Grammar (Gramatika). Jedná se o věty v anglickém jazyce a posléze českém jazyce.	
26		Text Cromwell's Skull (Cromwellova lebka) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
27		Text Good Reason (Dobrý důvod) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení	

28		Text School Talk (Školní rozhovor) v anglickém jazyce. Jedná se od dialog mezi spolužáky. Následují otázky odkazující na základní text.	
29		Text Grammar (Gramatika). O různém rázu děje slovesného např. (průběhový tvar) v jednotlivých časech. Následují věty v anglickém jazyce procvičující gramatiku a věty v českém jazyce o tomtéž.	
30	Vybrané části lidského těla a fráze spjaté s lidským tělem a jeho funkcemi	Po sekci s novou slovní zásobou, následují otázky na probrané učivo a obecné otázky v anglickém jazyce.	
31		Text Letters of Recommendation (Doporučující dopisy) v anglickém jazyce. Následuje Translation (Překlad) z českého jazyka	
32		Text Grammar (Gramatika). Článek obsahuje anglické věty a posléze české věty.	
33		Text Good for Business (Dobré pro podnikání) v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
34		Text What Did she expect? (Co jsi očekával?) v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	

35	Human Body II. (Lidské tělo II.). Vybrané části lidského těla a fráze spjaté s lidským tělem a jeho funkcemi	Po sekci s novou slovní zásobou, následují otázky na probrané učivo a obecné v anglickém jazyce.	
36		Text Great Britain I. (Velká Británie I.) v anglickém jazyce. Je zde obsažena báseň England (Anglie) Williama Shakespeara z Richarda II. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
37		Text A Walk (Procházka) v anglickém jazyce. Navazují věty v českém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
38		Text Great Britain II. (Velká Británie II.) v anglickém jazyce. Následuje Exercise (Cvičení) spjaté se základním textem. Navazují básně Scotland (Skotsko) Roberta Burnse a Ireland (Irsko) Thomase Moore.	
39		Text A Good Reply (Správná odpověď) v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
40		Text Grammar (Gramatika) tématem je past tense (děj skončený), perfect tense (předpřítomný čas). Následuje Part First (První část) obsahující věty v předpřítomném čase.	

41	Human Body III. (Lidské tělo III.). Vybrané části lidského těla a fráze spjaté s lidským tělem a jeho funkcemi		
42		Text The Office (Kancelář) v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
43		Text A Bicycle Thief (Zloděj kola) v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
44		Báseň Oft, in the Stilly Night (Často, v klidné noci) v anglickém jazyce. Thomase Moora. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
45		Text Grammar (Gramatika), To get (dostat). Věty v anglickém jazyce obsahující kladné věty a otázky se slovesem to get. Druhá část je v českém jazyce s větami a otázkami.	
46	Food and Beverages I. (Jídlo a pití I.). Vybraná slova a fráze spjaté s tématem jídla a pití.	Po sekci s novou slovní zásobou, následují otázky na probrané učivo a obecná témata v anglickém jazyce.	
47		Text Prague (Praha) v anglickém jazyce. Následují otázky v anglickém jazyce k textu a obecná témata.	

48		Text The Theatre (Divadlo) v anglickém jazyce. Následují otázky a věty v anglickém a českém jazyce k textu a obecná témata.	
49		Text Grammar (Gramatika), To get (získat). Věty v anglickém jazyce obsahující kladné věty a otázky se slovesem to get. Druhá část je v českém jazyce s větami a otázkami.	
50	Food and Beverages II. (Jídlo a pití II.). Vybraná slova a fráze spjaté s tématem jídla a pití.		
51		Text Can't, Won't and Try (Moci, Bude, Zkusit) v anglickém jazyce. Následují otázky na základní text a věty v českém jazyce.	
52		Text Clothing (Oblečení). Navazují věty v českém a anglickém jazyce k textu.	
53		Text Nelson's Coat (Nelsonův kabát) v anglickém jazyce. Následují otázky a věty v anglickém jazyce k textu.	
54		Text London I. (Londýn I.) v anglickém jazyce. Následují otázky v anglickém jazyce k textu.	

55		Text Grammar (gramatika), téma sloveso “to get“ with prepositions (sloveso získat s předložkami). Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
56	Drinking. Smoking (Pití. Kouření) Vybraná slova a fráze spjaté s tématem pití a kouření.	Po sekci s novou slovní zásobou, následují otázky na probrané učivo v anglickém jazyce.	
57	A Gentleman´s Dress (Pánský oblek) Vybraná slova a fráze spjaté s tématem oblečení.	Po sekci s novou slovní zásobou, následují otázky na probrané učivo v anglickém jazyce.	
58		Text A Miracle of Mimic Power (Zázrak mimické síly) v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
59		Text London II. (Londýn II.). Následují otázky v anglickém jazyce k textu a v českém jazyce.	
60	The Family (Rodina) Vybraná slova a fráze spjaté s tématem rodiny.	Po sekci s novou slovní zásobou, následují otázky na probrané učivo v anglickém jazyce.	
61		Text Grammar (Gramatika) obsahující anglické věty, druhá část je z českých vět	
62		Text The Shark (Žralok) v anglickém jazyce. Následuje Exercise (Cvičení)	

		spjaté se základním textem. Navazuje Translation (Překlad) z českého jazyka.	
63		Text A Dialogue (Dialog) v anglickém jazyce. Následují věty a otázky v českém a anglickém jazyce spjaté s konverzací a knihou Kniha džunglí Rudyarda Kiplinga. Poslední je úryvek z Williama Shakespeara v originále a překladu	
64		Text London Fogs (Londýnské mlhy) v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
65		Text Grammar (Gramatika) o vybraných zastaralých tvarech.	
66		Text Who will stand it longer? (Kdo to déle vydrží?) v anglickém jazyce. Následuje Exercise (Cvičení) spjaté se základním textem.	
67		Text Production of England (Produkce Anglie) v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
68		Text The Well of St. Keyne (Studna svaté Keyny) jedná se o báseň Roberta Southeye v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	

69	Health I. (Zdraví I.) Vybraná slova a fráze spjaté s tématem zdraví.	Po sekci s novou slovní zásobou, nenásleduje žádné cvičení.	
70		Text How London is Fed (Jak je Londýn zásobován) v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
71		Text A Gentleman (Gentleman) v anglickém jazyce. Následují otázky v anglickém jazyce spjaté s textem.	
72		Text Who is a Gentleman? (Kdo je gentleman?) v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
73	Washing etc. (Umývání atd.) Vybraná slova a fráze spjaté s tématem hygieny.	Po sekci s novou slovní zásobou, následují otázky na probrané učivo v anglickém jazyce.	
74		Text A Walk through Hyde-Park (Procházka Hyde parkem) v anglickém jazyce. Následuje Translation (Překlad) z českého jazyka.	
75		Text A Bet (Sázka) v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
76		Text English Meals (Anglické pokrmy)	
77		Text William Shakespeare I. (William Shakespeare I.) v anglickém jazyce. Následuje Exercise (Cvičení) spjaté se základním textem.	

78		Text Travelling (Cestování) v anglickém jazyce. Následuje Exercise (Cvičení) spjaté se základním textem a cestováním. Navazuje Translation (Překlad) z českého jazyka.	
79		Text His Load of Trouble (Jeho spousta problémů) v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
80	The Language I. (Jazyk I.) Vybraná slova a fráze spjaté s tématem jazyka.	Po sekci s novou slovní zásobou, nenásleduje žádné cvičení.	
81		Text William Shakespeare II. (William Shakespeare II.) v anglickém jazyce, dvě nepravidelná slovesa. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
82		Text Shakespeare's Presence of Mind (Přítomnost Shakespearovi mysli) v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
83		Text The Commerce of England (Obchod Anglie) v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
84	The Language II. (Jazyk II.) Vybraná slova a fráze spjaté s tématem jazyka.	Po sekci s novou slovní zásobou, následují otázky na probrané učivo v anglickém jazyce.	
85		Text No Boots no Breakfast (Žádné boty, žádná snídaně) v anglickém	

		jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
86		Text Pay Attention to Trifles (Věnujte pozornost Trifles) v anglickém jazyce. Po textu následují otázky v anglickém jazyce.	
87		Text Down the Thames (Po Temži) v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
88	Asking one's Way (Jak se tážeme na cestu?) Vybraná slova a fráze spjaté s tématem jazyka.	Po sekci s novou slovní zásobou, následují otázky na probrané učivo v anglickém jazyce.	
89		Text The Wig (Paruka) v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
90		Text Grammar (Gramatika) obsahující anglické věty, druhá část je z českých vět	
91	Time (Čas) Vybraná slova a fráze spjaté s tématem času.	Po sekci s novou slovní zásobou, následují obecné otázky a věty na a na probrané učivo v anglickém jazyce.	
92		Text Treasure (Poklad) v anglickém jazyce. Po textu následují otázky v anglickém jazyce.	
93		Text Value of Time (Hodnota času). Po textu nenásleduje žádné cvičení.	

94	The House (Dům) Vybraná slova a fráze spjaté s tématem bydlení.	Po sekci s novou slovní zásobou, následují otázky na probrané učivo v anglickém jazyce	
95		Text A Way to win a Friend (Způsob, jak získat kamaráda) v anglickém jazyce. Po textu následují otázky v anglickém jazyce.	
96		Text The Port and Docks of London (Londýnský přístav a doky) v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
97		Text All Sorts of Inventions (Všechny druhy vynálezů) v anglickém textu. Jedná se o cvičení Supply the tenses (Doplňte časy)	
98	The House II (Dům II.). Slovíčka a fráze na téma Dům	Po sekci s novou slovní zásobou nenásleduje žádné cvičení.	
99		Text London Streets and Street Life (Londýnské ulice a pouliční život). Po textu nenásleduje žádné cvičení.	
100	The Weather (Počasí). Slovíčka a fráze na téma Počasí	Po sekci s novou slovní zásobou následují otázky v anglickém jazyce k textu a k tématu počasí.	
101		Text Quiet Temper (Klidný temperament) v anglickém jazyce. Po textu nenásleduje žádné cvičení.	

102		Text Lazy Jack (A Fairy Tale) (Líný Honza, pohádka). Na text nenavazuje žádné cvičení	
103		For Private Reading. Two Fairy Tales by Oscar Wilde: I. The Nightingale and the Rose, II. The Selfish Giant (Pro soukromé čtení, Dvě pohádky Oscara Wilda Slavík a růže, Sobecký Obr) v anglickém jazyce. Na texty nenavazují žádná cvičení	
104		Text How the Rhinoceros got his skin (A story by Rudyard Kipling) (Jak nosorožec získal svojí kůži, příběh Rudyarda Kiplinga) v anglickém jazyce. Na text nenavazují žádná cvičení.	
105		Text Julius Ceasar (Julius Caesar) v anglickém jazyce Shakespeara, vybrané části. Na text nenavazují žádná cvičení.	
Definitions of Commercial Terms	Vybrané termíny z oblasti obchodu a komerce		
A List of Strong, and Irregular			

Weak Verbs (Seznam silných, nepravidelný ch a slabých sloves)			
--	--	--	--

KRUPIČKA, František. Učebnice a čítanka jazyka anglického pro třetí ročník obchodních akademií. 4. Praha: Československá grafická unie, 1930.

Lekce číslo	Slovní zásoba	Mluvnice	Výslovnost
I. Narratives (Příběhy)			
1.		Text Railway Travellers (Železniční cestující) v anglickém jazyce. Po textu nenavazuje žádné cvičení.	
2.		Text Scotch Shrewdness (Potlačená chytrost) v anglickém jazyce. Po textu nenavazuje žádné cvičení.	
3.		Text Smart Repartee (Chytrá náhrada) v anglickém jazyce. Po textu nenavazuje žádné cvičení.	
4.		Text Smart Business (Chytrý obchod) v anglickém jazyce. Po textu nenavazuje žádné cvičení.	
5.		American Wit (Americký vtíp) v anglickém jazyce. Po textu nenavazuje žádné cvičení.	
6.	Mottoes (Mota). Vybrané fráze spjaté s tématem peněz	Text How to make Money (Jak vydělat peníze) v anglickém jazyce. Po textu nenavazuje žádné cvičení.	
7.		Text A Slight Mistake (Mírná chyba) v anglickém jazyce. Po textu nenavazuje žádné cvičení.	
8.		Text A Strike in a Storm (Úder v bouři) v anglickém jazyce. Po textu nenavazuje žádné cvičení.	

9.		Text Rowland Hill (Rowlandský kopec) v anglickém jazyce. Po textu nenavazuje žádné cvičení.	
10.		Text The Gate Without a Latch (Brána bez ???) v anglickém jazyce. Po textu nenavazuje žádné cvičení.	
11.		Text Honesty is the best Policy (Čestnost v nejlepší politice) ??v anglickém jazyce. Navazuje Exercise (Cvičení) spjaté s textem v anglickém a českém jazyce.	
12.		Text The Pair of Gloves (Pár rukavic) v anglickém jazyce. Po textu nenavazuje žádné cvičení.	
13.		Text Rip van Winkle (Rip van Winkle) v anglickém jazyce. Po textu navazuje sekce Translation (Překlad) z českého jazyka.	
14.		Text The Miracle of Purum Bhagat (Zázrak Purum Bhagat) v anglickém jazyce. Po textu nenavazuje žádné cvičení.	
15.		Text A Bet (Sázka) v anglickém jazyce. Po textu nenavazuje žádné cvičení.	
16.		Text Two Sketches from Jerome K. Jerome *Three Men in a Boat" (Dva obrazy z Tři muži ve člunu Jerome K. Jerome) v anglickém jazyce. Po textu nenavazuje žádné cvičení.	

II. Business (Obchod)			
17.		Text Buying Sugar (Nákup cukru) v anglickém jazyce. Následuje sekce Exercise (Cvičení) v anglickém a českém jazyce.	
18.		Text The Friends (Přátelé) v anglickém jazyce. Po textu je sekce Translation (Překlad) z českého jazyka.	
19.		Text Sugar and Palm-oil (Cukr a palmový olej) v anglickém jazyce. Po textu nenavazuje žádné cvičení.	
20.		Text An Interview (Rozhovor) v anglickém jazyce. Po textu nenavazuje žádné cvičení.	
21.		Text Applying for a Place (Žádost o místo) v anglickém jazyce. Po textu nenavazuje žádné cvičení.	
22.		Text A Business Call (Obchodní hovor) v anglickém jazyce. Po textu nenavazuje žádné cvičení.	
23.		Text Shopping (Nakupování) Jerome K. Jerome v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
24.		Text Bills of Exchange (Směnky) v anglickém jazyce. Navazuje sekce Exercise (Cvičení) složené z anglických vět spjaté s textem.	

25.		Text Cheques (Šeky) v anglickém jazyce. Navazuje Exercise (Cvičení) složené z anglických vět spjaté s textem.	
26.		Text Commercial Travellers (Obchodní cestující) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
27.		Text Invoices (Faktury) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
28.		Text Companies (Společnosti). Na text nenavazuje žádné cvičení.	
29.		Text Business in the City (Obchod ve městě) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
30.		Text English Banks (Anglické banky) v anglickém jazyce. Na text navazují otázky v anglickém jazyce.	
31.		Text At Lloyd's (U Lloydů) v anglickém jazyce. Na text navazují otázky v anglickém jazyce.	
32.		Text The Stock Exchange (Burza cenných papírů) v anglickém jazyce. Na text navazují otázky v anglickém jazyce.	
33.		Text In a Large Business-house (Ve velkém obchodním domě) v anglickém jazyce. Na text navazují otázky v anglickém jazyce.	

34.		Text A Hot Day (Horký den) v anglickém jazyce. Výchozí text a indirect speech (nepřímá řeč) musí student pozměnit v direct speech (nepřímá řeč).	
35.		Text Bad Luck (Smůla) v anglickém jazyce. Na text navazuje Exercise (Cvičení), student má převyprávět příběh, jakoby se stal jemu	
36.		Text Our Factories and Work-shops (Naše továrny a dílny) v anglickém jazyce. Na text nenavazují žádné cvičení.	
37.		Text The Three-legged Stool (Třínohá stolička) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
III. England and the English (Anglie a angličtina)			
38.		Text Going to England (Cestování do Anglie) v anglickém jazyce. Po textu navazují otázky v anglickém a českém jazyce spjaté s textem	
39.		Text The Country (Země) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	

40.		Text The Thames (Temže) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
41.		Text Social Customs in England (Zvyky v Anglii) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
42.		Text The British Constitution (Britská konstituce) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
43.		Text English Education (Anglické vzdělání) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
44.		Text Sports and Games (Sport a hry) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
45.		Text Social Institution (Sociální instituce) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
46.		Text Clubs (Kluby) v anglickém jazyce Na text nenavazuje žádné cvičení.	
47.		Text The English Sunday (Neděle v Anglii) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
48.		Text The English Army and Navy (Anglická armáda a námořnictvo) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	

49		Text English Newspapers (Anglické noviny) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
50.		Text Advertising (Reklama) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
51.		Text Agriculture (Zemědělství) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
52.		Text Iron and Iron Towns (Železo a železná města) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
53.		Text Cotton and Cotton Towns (Bavlna a bavlněná města) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
54.		Text Wool and Woollen Towns (Vlna a vlněná města) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
55.		Text Imports and Exports (Importy a Exporty) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
56.		Text The Sources of the British Income (Zdroje britského příjmu) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
57.		Text The British Empire (Britské impérium) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
58.		Text How the British Colonies are governed (Jak jsou řízeny britské	

		kolonie) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
59.		Text The Road to India (Cesta do Indie) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
60.		Text In an Indian City (V indickém městě) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
61.		Text Lumbering in Canada (Dřevařství v Kanadě) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
62.		Text Gold, Wool and Water in Australia (Zlato, vlna a voda v Austrálii) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
IV. Materials for Conversations (Materiály pro konverzaci) v anglickém jazyce			
	Social Intercourse (Společenské styky). Vybraná slova a fráze s tématem společenských styků		
	Travelling (Cestování). Vybraná slova a fráze s tématem cestování		
	Amusements (Zábava). Vybraná slova a fráze s tématem zábavy		
V. Poems (Básně)			

		Text My Good Name (Moje dobrá jména) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
		Text My Heart's In the High-lands (Moje srdce na Vysočině) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
		Text The Sailor's Consolation (Útěcha námořníka) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
		Text Soldier, Soldier (Voják, voják) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
		Text Ye Mariners of England (Angličtí ???) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
VI. Phraseology. Grammar		Vysvětlení gramatiky: sloves, jež jsou řazena do skupin	
VII. Grammatical Annotations		Vysvětlení slovosledu, členů, čísla, psů, stupňování, přídavného jména ve funkci podstatného, adjektiv s předložkami, zájmen, některých sloves, časů, trpného rodu, kondicionálů, infinitiv s to a bez to, gerundium, přičestí, spojky	

KRUPIČKA, František. *Učebnice jazyka anglického pro čtvrtý ročník obchodních akademií. 4. Praha: Česká grafická unie, 1932*

Lekce číslo	Slovní zásoba	Mluvnice	Výslovnost a pravopis
I. The English language			
1		Text English – a world language (Angličtina-světový jazyk) v anglickém jazyce	
2	Gender and differences in lexicon	Text Modern English (Moderní angličtina) v anglickém jazyce. Lexicology – word formation. The loss of inflection in English. Syntax of English sentence.	Accent in English
3		Text Standard English (Standartní angličtina) v anglickém jazyce Using of articles	Spoken form of educated Londoners, dialects
II. Specimens of Modern English Prose (Druhy modern anglické prózy)			
4		Text The Bagman's Story (Bagmanův příběh) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
5		Text The Trial by Combat (Zkouška bojem) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	

6		Text The Cow's Mouth (Mladá kráva) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
7		Text Fin Tireur (Odstřelovač) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
8		Text The Emporium (Obchodní středisko) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
9		Text On the Weather (O počasí) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
10		Text Free Speech (Svoboda projevu) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
III. Commercial Reading (Komerční čtení)			
11		Text What is meant by Business (Co znamená business) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
12		Text What is meant by a Patent (Co se rozumí patentem) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
13		Text Stocks (Sklady) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
14		Texty Division of Labour (Rozdělení práce) v anglickém jazyce. Na texty nenavazují žádná cvičení.	

15		Text The Fundamentals of Business (Základy businessu) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
IV. Readings in English History and Literature (Čtení v anglické historii a literatuře) v anglickém jazyce			
16		Text The Earliest History of the British Isles (Raná historie Britských ostrovů) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
17		Text The Anglosaxons and the Normans (Anglosasové a Normani) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
18		Text The Origin of the English Language (Původ anglické literatury) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
19		Text The Destruction of the Spanish Armada in 1588 (Destrukce španělské armády v 1588) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
20		Text William Shakespeare (1564 – 1616) (William Shakespeare 1564 – 1616) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	

21		Text Some Prose Writers (Někteří prozaici) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
22		Text King and Parliament (Král a parlament) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
23		Text The Great Novelists of the 18th century (Velcí spisovatelé 18. století) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
24		Text The Literary Forgeries of the Eighteenth Century (Literární padělky osmnáctého století) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
25		Text Other Writers of the Eighteen Century (Ostatní spisovatelé osmnáctého století) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
26		Text Sir Walter Scott (Sir Walter Scott) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
27		Text Lord Byron (Lord Byron) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
28		Text The Establishment of Free Trade (Založení volného trhu) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	

29		Text Charles Dickens (Charles Dickens) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
30		Text Other Writers of the Victorian Era (Ostatní spisovatelé viktoriánské éry) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
V. Newspaper Reading (Novinové čtení)		Více než dvacet novinových článků v anglickém jazyce. Na texty nenavazují žádná cvičení.	
Poetry (Poesie)			
31		Text The Seven Ages of Man (Sedm etap člověka) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
32		Text Soliloquy of Henry IV. (Monolog z Jindřicha IV.) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
33		Text Lullaby (Ukolébavka) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
34		Text The Miller of the Dee (mlynář na řece Dee) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
35		Text The First Voyage (První platba) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
36		Text Break, Break, Break (Přestávka, přestávka, přestávka) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	

37		Text All Things will die (Všechny věci zemřou) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	
38		Text The Well of St. Keyne (Studna sv. Keyna). Na text nenavazuje žádné cvičení.	
39		Text Chevy Chase (Výprava) v anglickém jazyce. Na text nenavazuje žádné cvičení.	

1945 – 1948: VYMĚTAL, Ladislav. *A Textbook of Modern English Part I Lessons I-20*. The Institute of Modern Languages, 1948.

Lekce číslo	Slovní zásoba	Mluvnice	Výslovnost a pravopis
1		Článek z anglických vět. Navazují Otázky v anglickém jazyce (Questions) na předchozí text a obecná témata, Následuje Exercises (Cvičení): insert (vlož) “much“ and “many“ a tvoř otázky z vět	Sounds: hlásky a samohlásky v anglickém jazyce
2		Articles (Členy) vysvětlené gramatiky. Text To Be o slovese be. Text To Have. Následují Otázky v anglickém jazyce na probranou gramatiku a Cvičení: vlož be nebo have, změn věty do množného čísla, doplň neurčitý člen, časuj ve všech osobách	Sounds: hlásky a samohlásky v anglickém jazyce
3		Text The Verb. Následují Otázky v anglickém jazyce a Cvičení: změn vety do třetí osoby jednotného čísla, čti a piš, doplň předložky, vyhláskuj konkrétní slova, časuj ve všech osobách	Cvičení: vyhláskuj konkrétní slova
4		Text English. Na tento text navazují Otázky v anglickém jazyce nevztahující se pouze k textu. Následuje Cvičení: doplň “there is“ nebo “there are“, změn vety do rozkazovacího způsobu, změn v zápornou větu, vlož osobní zájmena a přivlastňovací adjektiva, časuj ve všech osobách	

5		Text My Home. Následuje sekce Otázek spjatá se základním textem a se studentovým městem. Navazuje Cvičení: čti následující časové hodnoty, tvoř otázky na základě příkladu, přetvoř v tázací způsob, časuj ve všech osobách	
6		Text Time. Následují Otázky k textu a ke zkušenosti studenta s časem. Následuje Cvičení: čti následující data, čti následující čísla, přetvoř v minulý čas, přetvoř v tázací způsob, časuj ve všech osobách	
7		Text Jim at his Work. Následují Otázky vztahující se k textu a ke školství. Navazují Cvičení: přetvoř věty do minulého času, Čti a piš číslice v nezkrácené formě, přetvoř do průběhového tvaru, přetvoř do záporného tázacího způsobu, časuj ve všech osobách	
8		Text Yesterday. Následují \otázky, jejichž tématem je studentova rutina, obecné pravdy a jak trávil včerejšek. Následuje Cvičení: Přetvoř v minulém čase, přetvoř do minulého času průběhového, přetvoř v tázací způsob, časuj ve všech osobách	
Revision Lesson 1-8		Cvičení: Tvoř věty z následujících výrazů, vlož předložky, přetvoř do minulého času, doplň členy, kde je to nutné, Přetvoř v tázací způsob, přetvoř do záporu, vytvoř minulý tvar vybraných sloves	Cvičení: hláskuj rychle

9		Text: A Story of Human Life. Navazují Otázky vztahující se k textu a obdobné otázky k osobě studenta. Navazuje Cvičení: užiž genitiv, přetvoř v tázací způsob, přetvoř v předpřítomný čas, časuj ve všech osobách	
10		Text A Magic Ring. Následují Otázky vztahující se k textu a k životu studenta. Navazují Cvičení: přetvoř do budoucího času, čti následující data, přetvoř do tázacího způsobu, tvoř otázky na základě příkladu, časuj ve všech osobách	
11		Text Learn While You Laugh, jedná se o šest humorných textů. Následují Otázky k textu a k obecným znalostem. Následuje Cvičení: vlož opozita, přetvoř v komparativy	
12		Text: On Watches and Clocks. Navazují Otázky spjaté s textem a s tématem obecně. Následuje Cvičení: vlož vztažná zájmena, přetvoř v kondicionál přítomný	
13		Text: On the Weather. Následují Otázky vztahující se k textu a k tématu obecně. Následuje Cvičení: napiš jména odvozená od..., tvoř věty užívající následující výrazy, tvoř otázky, jako v následujících příkladech	
14		Text In a Café, jedná se o rozhovor v kavárně. Následují Otázky spjaté s textem a otázky spjaté se studentem. Navazují Cvičení: doplň zvrtná a vztažná zájmena,	

		tvor' zájmena z..., vlož some nebo any, časuj ve všech osobách	
15		Text Crafts and Trades. Následují Otázky navazují na text a k tématu obecně. Navazují Cvičení: užiž zkrácenou formu, změn v pasivní formu, změn v přechodníkové tvary, změn v pasivní formu, časuj ve všech osobách	
16		Text Money. Navazují Otázky spjaté s textem a s financemi obecně. Následují Cvičení: užiž "ought to", "should", vlož přivlastňovací zájmena, čti následující sumy,	
Revision Lesson 1-16		Cvičení: užiž ve větách následující výrazy, Přetvoř do první osoby plurálu a třetí osoby singuláru, přetvoř do předpřítomného kondicionálu, přetvoř do kladných vět, utvoř slovesa ze slov, vlož předložky nebo adverbia, kde je nutné,	
17		Text Two Noble Women, jedná se o dva texty: Lady Godiva, Grace Darling. Navazují Otázky spjaté s textem. Navazují Cvičení: doplň in kde je potřebné před následujícími infinitivy, přetvoř do předpřítomného tvaru, tvoř otázky jako v následujících příkladech, přetvoř v průběhový tvar	

18		Text Food. Následují Otázky spjaté s textem, a i o obecných tématech. Navazují Cvičení: vyjádři jinak následující účelové věty, uži konstrukci i tis (it was) K vyjádření slov v kurzívě, vyjádři jiným způsobem následující vztahné věty	
19		Text On Shopping. Následují Otázky k textu a k obchodování obecně. Následují Cvičení: vyjádři jinou formou následující formy a výrazy, změň v průběhový tvar a pasivum, uži gerundií s předložkami, uži participativní konstrukci, změň v pasivum	
20		Text Meals. Následují Otázky spjaté s textem a ke stravování obecně. Následují Cvičení: doplň předložky a adverbia, kde je nutné, uveď opozita, tvoř otázky na základě následujícího příkladu	

VYMĚTAL, Ladislav. *Doplňky k učebnici moderní angličtiny Díl I lekce 1–20*. Praha: Ústav moderních řečí, 1946.

Lekce číslo	Slovní zásoba	Mluvnice	Výslovnost a pravopis
1	Jsou zde uvedena slova použitá v sekci <i>Fonetické značky</i> Nové výrazy a vybraná slova z <i>Lesson One</i> (První lekce) <i>A Textbook of Modern English</i>	Jednotné a množné číslo u podstatných jmen. Tvary přídavných jmen. Rody podstatných jmen. Následuje cvičení Přeložte do angličtiny (1)	Sekce <i>Fonetické značky</i> vybraných samohlásek a značení přízvuku ve větě. Výslovnost množného čísla podstatných jmen. Lekce 1 obsahuje i další část <i>Fonetické značky</i> o hláskách, jež čeština neobsahuje
2	Sekce Nové výrazy obsahuje novou slovní zásobu a Číslovky do deseti.	Articles (Členy). Výklad určitého a neurčitého členu. Sloveso to have, to be. V kladné větě, záporné větě, otázce a záporné otázce. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (2)	
3	Jsou zde uvedena slova použitá v <i>Lesson Three</i> The Verb (Třetí lekce Sloveso) <i>A Textbook of Modern English</i> , Osobní zájmena (Personal Pronouns), Přivlastňovací zájmena (Possessive Adjectives), Řadové číslovky (Ordinal Numerals), Základní číslovky (Cardinal Numerals)	Sekce Mluvnice obsahuje výklad Přítomného času- Present Tense v kladné větě. Užití osobních zájmen, základních číslovek ve větě. Následuje část Přeložte do angličtiny (3)	
4	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Four English</i> (Čtvrtá lekce Angličtina) <i>A Textbook of Modern English</i> . Nepravidelné množné číslo. Here/There	Tématem Sekce Mluvnice jsou způsoby Affirmative (oznamovací), Interrogative (tázací), Negative (záporná), Interrog.-Neg (otázka v záporu) a pravidla jejich užití. Nepravidelné množné číslo. Tvoření	Výslovnost množného čísla u vybraných podstatných jmen

		množného čísla u vybraných podstatných jmen, tvar slovesa u 3. osoby. Postavení předložek ve větě. Otázky s <i>who</i> . Tvoření příslovcí příponou-ly. Následuje Přeložte do angličtiny (4)	
5	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Five My Home</i> (Pátá lekce Můj domov) <i>A Textbook of Modern English</i> .	Část Mluvnice obsahuje tvoření množného čísla u slov končících na: y, tvoření 3. osoby u sloves končících na: y, slovtvorná přípona: -ing (V->N), zájmeno <i>who</i> v jednotlivých pádech. Užití sloves <i>have</i> a <i>do</i> společně v otázce. Stupňování přídavných jmen. Příčestí trpné. Následuje Přeložte do angličtiny (5).	Výslovnost příčestí trpného
6	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Six Time</i> (Šestá lekce Čas) <i>A Textbook of Modern English</i> . Řadové číslovky (Ordinal Numerals), Číslovky násobné (Multipliers)	Část Mluvnice obsahuje výklad o Minulém čas (The Preterite) u sloves <i>to have</i> a <i>to be</i> . Psaní data. Následuje Přeložte do angličtiny (6).	
7	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Seven Jim at His Work</i> (Sedmá lekce Jim ve své práci) <i>A Textbook of Modern English</i> .	V sekci Mluvnice se vyskytuje užití a tvoření příčestí přítomného a přechodníku přítomného a jak se odlišují od jednoduchého způsobu (Simple Form), Preterite (minulý čas) pravidelných sloves, zdvojování koncových souhlásek u vybraných sloves, vliv slovesa <i>like</i> na slovosled. Nepravidelné skloňování přídavných jmen. Minulý čas sloves	

		končících na: y. Následuje přeložte do angličtiny (7).	
8	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Eight Yesterday</i> (Osmá lekce Včera) <i>A Textbook of Modern English</i> .	V sekci Mluvnice je výklad o zdvojení slabik u vybraných sloves, Trvacím Preterite (minulý průběhový), psaní velkých písmen u členů rodiny, tvoření otázky u Simple Preterite (minulý čas prostý). Následuje výklad o nepravidelných slovesech se seznamem čtrnácti sloves ve tvaru infinitivu, preterite, a past participle. Následuje přeložte do angličtiny (8).	
9	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>A Story of Human Life</i> (devátá lekce Příběh lidského života) <i>A Textbook of Modern English</i> .	V sekci Mluvnice je výklad o Perfect Tense (předpřítomný čas) ve způsobu Affirmative (oznamovacím), Negative (záporném), Interrogative (oznamovací). Následuje výklad o Continuous Perfect (předpřítomný průběhový), Přivlastňovacím pádu (Saxon Genitive, Possesive Case). Následuje seznam sedmi nepravidelných sloves. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (9)	
10	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Ten A Magic Ring</i> (desátá lekce Magický prsten) <i>A Textbook of Modern English</i> .	V sekci Mluvnice je tématem přímý a nepřímý předmět (Direct, Indirect Object), Budoucí čas (Future Tense) v oznamovacím, tázacím, trvacím způsobu. Následuje seznam osmi nepravidelných sloves. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (10)	

11	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Eleven Learn While You Laugh</i> (jedenáctá lekce Uč se, zatímco se směješ) <i>A Textbook of Modern English</i> .	V sekci Mluvnice je tématem The Conditional Mood (Podmiňovací způsob), The Pluperfect Tense (Předminulý čas), jak v prosté variantě, tak v průběhové variantě, zdvojení souhlásek při stupňování přídavných jmen, vybrané přípony užívá při stupňování přídavných jmen. Následuje seznam osmi nepravidelných sloves. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (11)	
12	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Twelve On Watches and Clocks</i> (dvanáctá lekce) <i>A Textbook of Modern English</i> . Relative Pronouns (Vztažná zájmena)	V sekci Mluvnice je tématem zdvojení – I před – ing, vliv saského genitivu na vynechání následujících slov. Užití vztažných zájmen ve větě. Následuje seznam šesti nepravidelných sloves. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (12)	
13	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Thirteen On the Weather</i> (Třináctá lekce O počasí) <i>A Textbook of Modern English</i> . Sloveso may, slova one, one's	V sekci Mluvnice je tématem sloveso may a slova one, one's, Future perfect (Budoucí čas skonavý (předbudoucí)), trvací způsob bud. času skonavého (předbudoucí průběhový) a jeho užití. Následuje seznam pěti nepravidelných sloves. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (13)	
14	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Fourteen In a Café</i> (čtrnáctá lekce V kavárně) <i>A Textbook of Modern English</i> . Slova my own, of	V sekci Mluvnice jsou tématem Reflexive Pronouns (Zvratná zájmena) a jejich užití ve větě. Dalším tématem je tvorba rozkazovacího způsobu. Následuje seznam	

	my own, Reflexive Pronouns (Zvratná zájmena)	šesti nepravidelných sloves. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (14)	
15	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Fifteen Crafts and Trades</i> (Patnáctá lekce Řemesla a Živnosti) <i>A Textbook of Modern English</i> . Slova: one another, each other	V sekci Mluvnice jsou tématem zájmena: one another, each other a jejich užití. Trpný rod (The Passive Voice) a jeho užití ve všech časech, The Perfect Conditional (Minulý způsob podmiňovací) ve všech časech. Následuje Přehled stažených tvarů, seznam šesti nepravidelných sloves. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (15)	
16	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Sixteen Money</i> (Šestnáctá lekce Peníze) <i>A Textbook of Modern English</i> . Slova: hundred, thousand, penny. Sloveso: ought	V sekci Mluvnice jsou tématem used to (míval jsem), užití přivlastňovacích zájmen před podstatným jménem (Possessive Adjectives), samy o sobě (Possessive Pronouns), zájmeno which, infinitiv v minulém čase, způsob trvací, trpný rod. Užití slovesa ought. Následuje nepravidelné sloveso lend. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (16)	
17	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Seventeen Two Noble Women</i> (Sedmnáctá lekce Dvě šlechtičny) <i>A Textbook of Modern English</i> . Slova: as-as, not so-as.	V sekci Mluvnice jsou tématem: užití as-as, not so-as, podmiňovací would, čtvrtý pád s neurčitým způsobem, neurčitý způsob bez to. Následuje seznam devíti nepravidelných sloves. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (17)	
18	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Eighteen Food</i>	V sekci Mluvnice jsou tématem: množná čísla vybraných ryb a zvířete, účelové souvětí (final clause), slovosled ve vztazných	

	(Osmnáctá lekce Jídlo) <i>A Textbook of Modern English</i> .	větech. Následují dvě nepravidelná slovesa Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (18)	
19	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Nineteen On Shopping</i> (Devatenáctá lekce Na nakupování) <i>A Textbook of Modern English</i> .	V sekci Mluvnice jsou tématem: trpný trvací způsob, užití přechodníků. Následují čtyři nepravidelná slovesa Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (19)	
20	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Twenty Meals</i> (Dvacátá lekce Pokrmy) <i>A Textbook of Modern English</i> . Slova: any, anybody, anything	V sekci Mluvnice jsou tématem: přídavná jména ve funkci podstatných jmen. Užití slov: any, anybody, anything ve větě, členy u jmen obecných. Následují dvě nepravidelná slovesa. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (20)	

VYMĚTAL, Ladislav. *A Textbook of Modern English Part III Lessons 31-40*. Brno: The Institute of Modern Languages, 1945.

Lekce číslo	Slovní zásoba	Mluvnice	Výslovnost a pravopis
31		Článek z anglických vět My First Trip to England (Můj první výlet do Anglie), At The Inquiry Office (V informační kanceláři). Navazují Questions (Otázky) v anglickém jazyce na předchozí text a obecná témata. Další je Exercises (Cvičení): What do we call (jak nazýváme), insert suitable prepositions or adverbs (vložit vhodnou předložku nebo příslovce), Use construction with so...as to (instead of so that or such as) where possible (užij konstrukci with so...as to namísto so that nebo such as), Complete the following sentences (Doplň následující věty)	Sounds: hlásky a samohlásky v anglickém jazyce
32		Článek z anglických vět Everyday Phrases (Každodenní fráze). Navazují Questions (Otázky) v anglickém jazyce na předchozí text a obecná témata. Další je Exercises (Cvičení): Give some words derived from (utvoř slova odvozená od), Fill in prepositions or adverbs (doplň předložky nebo příslovce), Insert relative pronouns (with or without commas before	Sounds: hlásky a samohlásky v anglickém jazyce

		them) (vlož vztažná zájmena s nebo bez čárek před nimi), Supply some or any as required by the meaning of the sentence (Doplňte něco nebo cokoli, jak to vyžaduje význam věty), Use in short sentence the following expressions (užij ve krátkých větách následující výrazy)	
33		Článek z anglických vět London (Londýn). Navazují Questions (Otázky) v anglickém jazyce na předchozí text a obecná témata. Další je Exercises (Cvičení): Put into past time (změň v minulý čas), Complete the following sentences with the help of the suggestion in brackets (doplň následující věty s pomocí doporučení v závorkách, Use in short sentences following expressions (užij v krátkých větách následující výrazy)	
34		Článek z anglických vět The Human Body (Lidské tělo), Useful Phrases on Health (Užitečné fráze o bydlení). Navazují Questions (Otázky) v anglickém jazyce na předchozí text a obecná témata. Další je Exercises (Cvičení):	
35		Článek z anglických vět Everyday Phrases (Každodenní fráze).	

		Navazují Questions (Otázky) v anglickém jazyce na předchozí text a obecná témata. Další je Exercises (Cvičení):	
36		Článek z anglických vět Everyday Phrases (Každodenní fráze). Navazují Questions (Otázky) v anglickém jazyce na předchozí text a obecná témata. Další je Exercises (Cvičení):	
37		Článek z anglických vět Everyday Phrases (Každodenní fráze). Navazují Questions (Otázky) v anglickém jazyce na předchozí text a obecná témata. Další je Exercises (Cvičení):	
38		Článek z anglických vět Everyday Phrases (Každodenní fráze). Navazují Questions (Otázky) v anglickém jazyce na předchozí text a obecná témata. Další je Exercises (Cvičení):	
39		Článek z anglických vět Everyday Phrases (Každodenní fráze). Navazují Questions (Otázky) v anglickém jazyce na předchozí text a obecná témata. Další je Exercises (Cvičení):	
40		Článek z anglických vět Everyday Phrases (Každodenní fráze). Navazují Questions (Otázky) v anglickém jazyce na předchozí text a obecná témata. Další je Exercises (Cvičení):	

VYMĚTAL, Ladislav. *Doplňky k učebnici moderní angličtiny Díl III lekce 31–40. Praha: Ústav moderních řečí, 1945.*

Lekce číslo	Slovní zásoba	Mluvnice	Výslovnost a pravopis
31	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Thirty-One My First Trip to England, At the Inquiry Office</i> (Třicátá první lekce Můj první výlet do Anglie, V informačním středisku) <i>A Textbook of Modern English</i> .	V sekci Mluvnice se zkoumá: užití many, podmínkové věty s If. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (31).	
32	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Thirty-three Everyday Phrases</i> (Třicátá druhá lekce Každodenní fráze) <i>A Textbook of Modern English</i> .	V sekci Mluvnice se zkoumá: vyjadřování přání, přímého a nepřímého předmětu v činném a trpném rodě, Následuje nepravidelné sloveso. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (32).	
33	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Thirty-three London</i> (Třicátá třetí lekce Londýn) <i>A Textbook of Modern English</i> .	V sekci Mluvnice se zkoumá: hromadná podstatná jména, koncovku – ED u přídavných jmen, množné číslo u vypůjčených podstatných jmen, vyjádření možnosti pomocí if + should, vyjádření podmínky (těžce splnitelné) pomocí if + were. Následují tři nepravidelná slovesa. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (33).	
34	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Thirty-four The</i>	V sekci Mluvnice se zkoumá: vyjádření podmiňovacího způsobu pomocí should,	

	<i>Human Body, Useful Phrases on Health</i> (Třicátá čtvrtá lekce Lidské tělo) <i>A Textbook of Modern English</i> .	should v různých užitích. Následují dvě nepravidelná sloveso. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (34).	
35	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Thirty-five Autumn, A Drive in a London Fog</i> (Třicátá pátá lekce Podzim, Jízda v londýnské mlze) <i>A Textbook of Modern English</i> .	V sekci Mluvnice se zkoumá: příslovce vyjádřené slovesnou vazbou, psaní zeměpisných jmen, slovesa jež tvoří činný, trpný rod a jsou přechodná i nepřechodná. Způsoby vyjádření slovesa státi se, Následují čtyři nepravidelná sloveso. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (35).	
36	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Thirty-six Letter-Writing</i> (Třicátá šestá lekce Psaní dopisu) <i>A Textbook of Modern English</i> .	V sekci Mluvnice se zkoumá: The Subjunctive Mood. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (36).	
37	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Thirty-seven A Dwelling-House</i> (Třicátá sedmá lekce Obytný dům) <i>A Textbook of Modern English</i> .	V sekci Mluvnice se zkoumá: věty s: as if, as though, slovosled ve větách, ve kterých: how, too, however, as, so je před adjektivem, užití neurčitého členu před vybranými výrazy, tvoření příslovčí příponou – ally. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (37).	
38	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Thirty-eight Winter</i> (Třicátá osmá lekce Zima) <i>A Textbook of Modern English</i> .	V sekci Mluvnice se zkoumá: vztah neurčitého členu k číslovce one, sloveso dare, časová spojka no sooner...than. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (38).	

39	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Thirty-nine The Rise of The United States</i> (Třicátá devátá lekce Vzestup Spojených států) <i>A Textbook of Modern English</i> .	V sekci Mluvnice se zkoumá: členy u slova man a woman, nehláskné e před příponou ing u vybraných sloves, užití rather than a sooner than. Poslední cvičení je Přeložte do angličtiny (39).	
40	Sekce Nové výrazy obsahuje slova použitá v <i>Lesson Forty American English</i> (Čtyřicátá lekce Americká angličtina) <i>A Textbook of Modern English</i> .	V sekci Mluvnice se zkoumá: slovo far a jeho stupňování, gerundium. Přeložte do angličtiny (40).	

VYMĚTAL, Ladislav. *A Textbook of Modern English Part II Lessons 21-30*. Brno: The Institute of Modern Languages, 1948.

Lekce číslo	Slovní zásoba	Mluvnice	Výslovnost a pravopis
21		Článek z anglických vět Everyday Phrases (Každodenní fráze). Následuje sekce Questions (Otázky) na předchozí text a obecná témata. Navazují Exercises (Cvičení): vlož make and do, vlož krátké věty, jako v následujícím příkladu, vlož shall nebo will, dej opozita následujících slov, vlož do podmínkových vět	
22		Článek z anglických vět A Letter (Dopis). Následuje sekce Questions (Otázky) na předchozí text a obecná témata. Navazují Exercises (Cvičení): doplň to, kde je to nutné před vybrané infinitivy, přeměň do minulého času, doplň základní tvary následujících sloves, vlož do minulého prostého nebo průběhového tvaru, řekni několik slov o, vyjádři více slušnou formou (užij následující obraty).	
23		Článek z anglických vět Everyday Phrases (Každodenní fráze). Následuje sekce Questions (Otázky) na předchozí text a obecná témata. Navazují Exercises (Cvičení): Změň do množného čísla, vlož	

		every nebo each, kde je to nutné, vlož krátké otázky dle modelu	
24		Článek z anglických vět Red Letter Days. Následuje sekce Questions (Otázky) na předchozí text a obecná témata. Navazují Exercises (Cvičení): přeměň do tázacího způsobu, vyjádři všemi možnostmi krátké věty v závorkách, uži absolute participial konstrukci (činné a trpné) v následujících větách	
Revision Lesson 1-24	Cvičení: vytvoř ženskou variantu,	Exercises (Cvičení): tvoř průběhové tvary, připojte pomocí vztažných zájmen, utvoř některá podstatná jména odvozená od:, vlož předložky nebo příslovce, kde je to nutné, vytvoř jiné výrazy pro:,	
25		Článek z anglických vět Travelling With a Cheese (Cestování se sýrem). Následuje sekce Questions (Otázky) na předchozí text a obecná témata. Navazují Exercises (Cvičení): Změň do nepřímé řeči, tvoř otázky jako v následujícím příkladu, změň do přímé řeči,	
26		Článek z anglických vět Travelling With a Cheese (Cestování se sýrem). Následuje sekce Questions (Otázky) na předchozí text a obecná témata. Navazují Exercises (Cvičení): vlož shall nebo will jak vyžaduje smysl věty, změň v nepřímou řeč	

		následující konverzaci, změň do přímé řeči.	
27		Článek z anglických vět Spring (Léto). Následuje sekce Questions (Otázky) na předchozí text a obecná témata. Navazují Exercises (Cvičení): uveď opozita, uveď základní tvary sloves a uži je v krátkých větách, tvoř věty zahrnující následující fráze, vlož preterite nebo perfect v následujících větách, změň v přímou řeč, změň do nepřímé řeči,	
28		Článek z anglických vět Christmas in England (Vánoce v Anglii). Následuje sekce Questions (Otázky) na předchozí text a obecná témata. Navazují Exercises (Cvičení): Vynechej co může být vynecháno v následujících větách, uži ve větách následující slova, uži vhodné předložky, přeměň v trpný rod,	
29		Článek z anglických vět Dress (Oděv). Následuje sekce Questions (Otázky) na předchozí text a obecná témata. Navazují Exercises (Cvičení): Uži jiné výrazy pro, doplň člen, kde je nutné, tvoř slova odvozená od, změň do trpného rodu, doplň následující věty	
30		Článek z anglických vět Summer (Léto). Následuje sekce Questions (Otázky) na	

		<p>předchozí text a obecná témata. Navazují Exercises (Cvičení): Změň do minulého času, změň do minulého kondicionálu, přidej krátké věty dle modelu, užij v krátkých větách následující fráze, tvoř věty abys ukázal rozdíly mezi</p>	
--	--	--	--